

Digitaaliseen televisioon siirtyminen

Seurantaryhmän loppuraportti

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji	
Digitaalista televisiotoimintaa seuraava ja edistävä		Työryhmän loppuraportti	
työryhmä, puheenjohtaja Liisa Ero,		Toimeksiantaja	
sihteeri Maaret Suomi		Liikenne- ja viestintäministeriö	
Julkaisun nimi		Toimielimen asettamispäivämäärä	
Digitaaliseen televisioon siirtyminen. Seurantaryhmän loppuraportti		4.4.2005	
Tiivistelmä			
<p>Suomessa siirryttiin valtioneuvoston 4.3.2004 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti maanpäällisissä televisioverkoissa digitaaliseen televisiotoimintaan, kun analogiset lähetykset päättyivät 1.9.2007 kello 04.00. Kaapelitelesioverkoissa analogisia lähetyksiä jatkettiin 29.2.2008 saakka.</p> <p>Työryhmän tehtävänä oli 31.8.2007 saakka seurata ja edistää digitaalista televisiotoimintaa sekä tehdä työskentelynsä ajan liikenne- ja viestintäministeriölle asiassa tarpeelliseksi katsomiaan ehdotuksia. Työryhmän pyynnöstä sen toimikautta jatkettiin 29.2.2008 saakka.</p> <p>Työryhmän väliraportti on julkaistu liikenne- ja viestintäministeriön julkaisusarjassa 31.10.2006, LVM julkaisuja 51/2006. Loppuraportti jatkaa digitalisoinnin seurantaa väliraportissa esitetystä vuoden 2006 lokakuun tilanteesta.</p> <p>Loppuraportissa kuvataan muun muassa digitaalisen television tarjontaa, levinneisyyttä ja saatavuutta vuonna 2008. Raportti sisältää katsauksen eräiden muiden maiden siirtymisestä digitaaliseen televisioon. Lisäksi raportissa selvitetään julkisen sektorin ja alan toimijoiden toimia digitaalisen television edistämiseksi.</p> <p>Keskeinen rooli digitalisoinnin toteuttamisessa tarvittavien käytännön järjestelyjen ideoimisessa ja toimeenpanossa on ollut digi-tv-projektipäällikkö Tauno Äijälällä sekä hänen johtamallaan TV2007-ryhmällä. Raporttiin on kirjattu TV2007-ryhmän laatima yhteenveto niistä opetuksista, joita työryhmä käytännön toiminnassaan havaitsi.</p>			
Avainsanat (asiasanat)			
Digitaalinen televisiotoiminta			
Muut tiedot			
Yhteyshenkilö/LVM: Maaret Suomi			
Sarjan nimi ja numero		ISSN	ISBN
Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 11/2008		1457-7488 (painotuote) 1795-4045 (verkkojulkaisu)	978-952-201-717-8 (painotuote) 978-952-201-718-5 (verkkojulkaisu)
Sivumäärä (painotuote)	Kieli	Hinta	Luottamuksellisuus
80	suomi		julkinen
Jakaja		Kustantaja	
Liikenne- ja viestintäministeriö		Liikenne- ja viestintäministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation	
Arbetsgruppen för uppföljning och främjande av		Arbetsgruppens slutrapport	
digital televisionsverksamhet.		Uppdragsgivare	
		Kommunikationsministeriet	
Ordförande Liisa Ero, sekreterare Maaret Suomi.		Datum då organet tillsattes	
		4.3.2005	
Publikation			
Övergången till digital television. Uppföljningsgruppens slutrapport.			
Referat			
<p>Finland gick över till digital televisionsverksamhet i de markbundna televisionsnäten, när de analoga sändningarna upphörde den 1 september 2007 kl. 04.00. Övergången till digital-tv skedde i enlighet med statsrådets principbeslut av den 4 mars 2004. I kabel-tv-näten fortsatte de analoga sändningarna till den 29 februari 2008.</p> <p>Arbetsgruppen hade i uppdrag att fram till den 31 augusti 2007 följa upp och främja digital televisionsverksamhet och att lägga fram förslag till nödvändiga åtgärder. På begäran av arbetsgruppen förlängdes dess mandatperiod till den 29 februari 2008.</p> <p>Arbetsgruppens mellanrapport publicerades i kommunikationsministeriets publikationsserie den 31 oktober 2006 (KM:s publikationer 51/2006). Den här slutrapporten fortsätter att följa upp digitaliseringen från den situation som rådde i oktober 2006 då mellanrapporten publicerades.</p> <p>I slutrapporten beskrivs det digitala tv-utbudet, dess spridning och tillgången till digital-tv år 2008. Rapporten innehåller en översikt av vissa andra länders övergång till digital television. Dessutom redogörs för den offentliga sektorns och branschaktörernas åtgärder för att främja den digitala televisionen.</p> <p>I fråga om att ta fram idéer och att hjälpa till med de praktiska arrangemang som har behövts för att genomföra digitaliseringen har projektchef Tauno Äijälä och TV2007-gruppen under hans ledning spelat en viktig roll. I rapporten finns också ett sammandrag av TV2007-gruppens erfarenheter av verksamheten.</p>			
Nyckelord			
digital televisionsverksamhet			
Övriga uppgifter			
Kontaktperson på kommunikationsministeriet är Maaret Suomi.			
Seriens namn och nummer		ISSN	ISBN
Kommunikationsministeriets publikationer 12/2008		1457-7488 (trycksak) 1795-4045 (nätpublikation)	978-952-201-717-8 (trycksak) 978-952-201-718-5 (nätpublikation)
Sidoantal (trycksak)	Språk	Pris	Sekretessgrad
80	finska		offentlig
Distribution		Förlag	
Kommunikationsministeriet		Kommunikationsministeriet	

Authors (from body; name, chairman and secretary of the body) Working group on monitoring and promoting		Type of publication Working group	
digital television broadcasting,		Assigned by Ministry of Transport and Communications	
chair: Liisa Ero, secretary: Maaret Suomi		Date when body appointed 4 April 2005	
Name of the publication Switch-over to all-digital television			
Abstract <p>In accordance with Government resolution of 4 March 2004 Finland switched over to digital television broadcasting in terrestrial television networks when analogue transmissions were switched off on 1 September 2007 at 4.00 a.m. In cable television networks analogue transmissions continued until 29 February 2008.</p> <p>The task of the working group was to monitor and promote digital television broadcasting until 31 August 2007 and to make any necessary proposals concerning the matter to the Ministry. At the request of the working group its term was continued until 29 February 2008.</p> <p>An interim report of the working group was published in a series of the Ministry of Transport and Communications, 51/2006. This final report monitors the digitalisation process from October 2006 onwards.</p> <p>The report describes, for example, the supply, coverage and availability of digital television services in 2008. It also includes a review of the switch-over process to digital television in some countries. Furthermore, it examines the measures the public sector and the players in the sector have taken to promote digital television.</p> <p>A very important role in creating and implementing the practical measures of the digitalisation process was played by Mr Tauno Äijälä, Project Manager, and the TV2007 group under his leadership. The report includes the TV2007 group's summary of the lessons learnt from the practical work in the process.</p>			
Keywords digital television broadcasting			
Miscellaneous Contact person at the Ministry: Maaret Suomi			
Serial name and number Publications of the Ministry of Transport and Communications 12/2008		ISSN 1457-7488 (printed version) 1795-4045 (electronic version)	ISBN 978-952-201-717-8 (printed version) 978-952-201-718-5 (electronic version)
Pages (printed version) 80	Language Finnish	Price	Confidence status Public
Distributed and published by Ministry of Transport and Communications			

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 4. päivänä huhtikuuta 2005 työryhmän, jonka tehtävänä oli 31. päivään elokuuta 2007 saakka seurata ja edistää digitaalista televisiotoimintaa sekä tehdä koko työskentelynsä ajan liikenne- ja viestintäministeriölle asiassa tarpeelliseksi katsomiaan ehdotuksia. Ministeriö jatkoi työryhmän toimikautta 20. päivänä elokuuta 2007 siten, että se päättyi 29. päivänä helmikuuta 2008.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin osastopäällikkö Liisa Ero liikenne- ja viestintäministeriöstä ja jäseniksi kutsuttiin televisiotoimenjohtaja Olli-Pekka Heinonen Yleisradio Oy:stä, varatoimitusjohtaja Mikko Räisänen MTV Oy:stä, toimitusjohtaja Tapio Kallioja SWelcom Oy:stä, maajohtaja Jarkko Nordlund C More Entertainment Oy:stä, toimitusjohtaja Pauli Heikkilä Digita Oy:stä, kehitysjohtaja Matti Kotisaari Finnet Oy:stä, johtaja Anja Peltonen Kuluttajavirastosta, yksikön päällikkö Merja Saari Viestintävirastosta sekä neuvotteleva virkamies Ralf Ekebom sosiaali- ja terveysministeriöstä. Työryhmän pysyviksi asiantuntijoiksi määrättiin viestintäneuvos Ismo Kosonen ja toiminnan tiedottamisen osalta viestintäjohtaja Katariina Kivistö liikenne- ja viestintäministeriöstä. Työryhmän sihteerinä toimi neuvotteleva virkamies Maaret Suomi liikenne- ja viestintäministeriöstä.

Työryhmän kokoonpanoa on muutettu ja täydennetty seuraavasti: toimitusjohtaja Sirpa Ojala on nimetty Digita Oy:n edustajaksi työryhmään 27. päivänä syyskuuta 2005. Kaapelitelevisiotoimialan edustajaksi on nimetty johtaja Johan Flykt 8. päivänä joulukuuta 2005. C More Entertainment Oy:n edustajaksi päälakimies Outi Leijon 8. päivänä kesäkuuta 2006. C More Entertainment Oy edustajaksi tuli 20. päivänä elokuuta 2007 toimitusjohtaja Caspar Berntzen. Suomen Kuntaliiton edustajana on 6. kesäkuuta 2006 lukien toiminut viestintäjohtaja Jari Seppälä. Laitekauppaa työryhmässä on 26. päivä tammikuuta 2006 lukien edustanut toimitusjohtaja Kari Karipuu ET-Partners Oy:stä. Lisäksi jäseneksi kutsuttiin projektipäällikkö Tauno Äijälä liikenne- ja viestintäministeriöstä 22. päivä helmikuuta 2006. Toimitusjohtaja Vesa Mars Digi TV Plus Oy:stä kutsuttiin työryhmän jäseneksi 7 päivänä tammikuuta 2007.

Työryhmä on kokoontunut 24 kertaa. Työryhmä on kokouksissaan kuullut alan asiantuntijoita. Työryhmä on vuoden 2005 syksyn aikana seurannut digitaalisen televisioon siirtymisen etenemistä. Seurannassa

on keskitytty laitetarjonnan, digitaalisen television vastaanotinten yleistymisen sekä antennien kunnostustarpeen selvittämiseen. Vuoden 2006 aikana työryhmä on keskittynyt edellisten lisäksi seurannassaan muun muassa laitetestaukseen, ohjelmistopäivityksiin, digitaalisen television näkyvyyteen sekä erityisryhmien huomioimiseen liittyviin kysymyksiin. Vuoden 2007 aikana työryhmä paneutui lisäksi digitaaliseen kaapelivastaanottoon liittyviin erityiskysymyksiin, kansalaisten tuki- ja neuvontapalvelujen edistämiseen sekä näkyvyyden varmistamiseen.

Työryhmä piti tärkeänä, että digitaaliseen televisioon siirtymisen seuranta jatkettiin koordinoitusti vielä 31. päivänä elokuuta 2007 jälkeen siihen saakka, kun kaapelitelevisiotaloudet saattoivat jatkaa analogisten lähetysten katsomista. Työryhmän pyynnöstä ministeriö jatkoi työryhmän toimikautta.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä kunnioittaen luovuttaa loppuraporttinsa liikenne- ja viestintäministeriölle.

Helsingissä 27. päivänä helmikuuta 2008

Liisa Ero
työryhmän puheenjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Mikko Räisänen

Anja Peltonen

Merja Saari

Ralf Ekebon

Sirpa Ojala

Kari Karipuu

Tapio Kallioja

Jari Seppälä

Johan Flykt

Ismo Kosonen

Katariina Kivistö

Vesa Mars

Caspar Berntzen

Tauno Äijälä

Maaret Suomi

SISÄLLYSLUETTELO

1. KOKONAAN DIGITAALISEEN TELEVISIOTOIMINTAAN SIIRTYMISEN ENSIMMÄISET VAIHEET JA VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS	
4.3.2004.....	1
1.1. Hallituksen iltakoulu 1996.....	1
1.2. Ensimmäiset toimiluvat	1
1.3. Vuoden 2001 parlamentaarinen työryhmä.....	2
1.4. Eduskunnan ponsi	2
1.5. Valtioneuvoston periaatepäätös vuonna 2004	2
2. AHVENANMAA	5
3. DIGITV-SEURANTATYÖRYHMÄN VÄLIRAPORTTI.....	5
4. TV2007–RYHMÄN RAPORTTI TOIMINNASTA TELEVISION DIGITALISOINNIN EDISTÄMISEKSI	6
4.1. Toimet digitaaliseen televisioon siirtymisen helpottamiseksi	6
4.2. Muita yhteistyöprojekteja	9
5. SEURANTA	9
5.1. Seurantatutkimukset.....	9
5.2. Merkittävimmät viime vaiheen seurannan kohteet	11
6. KATSAUS MUIHIN MAIHIN	14
7. DIGITAALISEN TELEVISION TARJONTA, LEVINNEISYYS JA SAATAVUUS VUONNA 2008	19
7.1. Digitaalisen maanpäällisen televisioverkon kattavuus	19
7.2. Palvelujen tarjonta	23
7.3. Vastaanottimet	29
7.4. Kaapelitelevisio.....	35
7.5. Satelliittitarjonta.....	36
7.6. Antennipäivitykset	37
8. DIGITALISOINNIN KUSTANNUKSET.....	37
9. JULKISEN SEKTORIN TOIMIA DIGITAALISEN TELEVISION EDISTÄMISEKSI	38
9.1. Liikenne- ja viestintäministeriö	38
9.2. Viestintävirasto	42
9.3. Kuluttajavirasto.....	45
9.4. Kuntaliitto	48
10. ALAN TOIMIJOIDEN TOIMET.....	48
10.1. Yleisradio Oy	48
10.2. Muiden televisiotoiminnan harjoittajien panostuksia	54
10.3. Digita Oy.....	58
10.4. Kodintekniikan maahantuoja ja vähittäiskauppa	61
11. YHTEENVETO	61
11.1. Väli­raportissa todetut erityiset haasteet ja miten niihin on pystytty vastaamaan	61
11.2. TV2007-ryhmän laatima lista digisiirtymän opetuksista.....	62

1. KOKONAAN DIGITAALISEEN TELEVISIOTOIMINTAAN SIIRTYMISEN ENSIMMÄISET VAIHEET JA VALTONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS 4.3.2004

1.1. Hallituksen iltakoulu 1996

Periaatepäätös digitaalisen televisiotoiminnan aloittamisesta tehtiin 8. päivänä toukokuuta 1996 hallituksen iltakoulussa. Päätöksen taustana oli liikenneministeriön muistio yleisradiotoiminnan kehittämisestä. Muistion ydinkohtia olivat, että television digitalisointi on välttämättömyys, joka mahdollistaa laajemman ja monipuolisemman katsojien palvelun, tehostaa niukkojen taajuusvarojen käyttöä sekä parantaa televisiokuvan ja äänen laatua sekä mahdollistaa uusien lisäpalvelujen välittämisen yleisölle.

Periaatepäätökseen liittyvien suuntaviivojen mukaisesti uudet kaupalliset valtakunnalliset analogiset radio- ja televisioluvat tuli julistaa haettaviksi ja samalla määritellä näiden lupien suhde kaupallisten kanavien toimilupamaksuun, toimilupamaksuvarat tuli ohjata Yleisradio Oy:n sijasta erilliseen radorahastoon, Yleisradio Oy:n jakelutekniikka tuli yhdyttää ja lisäksi määritellä ruotsinkielisten ohjelmien asema eri kanavilla. Samalla päätöksellä vahvistettiin, että suomalainen televisiotoiminta perustuu jatkossakin maanpäällisten televisioverkkojen käyttöön. Koska lähes puolet suomalaisista vastaanottaa televisiolähetykset maanpäällisen verkon kautta, tilannetta ei kuluttajan kannalta haluttu muuttaa. Maanpäälliset lähetykset sopivat myös Suomen maantieteelliseen sijaintiin ja ne mahdollistavat myös mobiilivastaanoton.

1.2. Ensimmäiset toimiluvat

Ensimmäiset toimiluvat digitaaliseen televisiotoimintaan myönnettiin 23. päivänä kesäkuuta 1999. Ne myönnettiin kahdeksalle toimijalle kymmeneksi vuodeksi (1.9.2000–31.8.2010). Toimiluvat myönnettiin MTV Oy:lle, City-TV Oy Helsingille, City-TV Oy Pirkanmaalle, City-TV Oy Suomelle sekä City-TV Oy Turulle alueellista ohjelmistoa varten, Suomen Urheilutelevisio Oy:lle, Wellnet Oy:lle, Oy Ruutunelonen Ab:lle, Helsinki Media Company Oy:lle, Werner Söderström Oy:lle sekä Deuterium Oy:lle.

Päätöksen yhteydessä valtioneuvosto antoi kaksi lausumaa. Maksutelevision osalta edellytettiin, että ”mikäli tarjotaan maksutelevisiopalveluita, toimijoiden tulee yhdessä pyrkiä sitoutumaan yhden kortin palveluratkaisuun ja kuluttajia palvelemaan yhdenmukaiseen asiakas- ja tilaajahallintoon.” Lisäksi valtioneuvosto asetti tavoitteeksi, että analoginen televisiopalvelu voidaan lopettaa vuoden 2006 lopulla.

Toimilupien haltijat aloittivat digitaaliset lähetykset kolmessa kanavanipussa 27. päivänä elokuuta 2001. Digisovittimia oli toiminnan käynnistyessä varsin vähän. Tämä vaikutti osaltaan siihen, että osa toimilupien haltijoista ei aloittanut toimiluvan mukaista toimintaa lainkaan tai toimilupa peruttiin. Näiden kanavien tilalle myönnettiin 13. päivänä maaliskuuta 2003 uusia, myös paikallisia, toimilupia.

1.3. Vuoden 2001 parlamentaarinen työryhmä

Keväällä 2001 työskennellyt kansanedustaja Jouni Backmanin johtama työryhmä jätti 18. päivänä toukokuuta 2001 esityksen, jonka mukaan:

- digitaalisista lähetyksistä ei peritä toimilupamaksua lainkaan ensimmäisen 31.8.2010 päättyvän toimilupakauden aikana,
- analogisen lähetystoiminnan toimilupamaksu puolitetaan uuden viestintämarkkinalain (393/2003) tullessa voimaan 1.7.2007 lukien,
- Yleisradio Oy:n kanavilla urheilulähetyksen yhteydessä esiintyvistä mainonnasta luovutaan,
- televisiomaksujärjestelmää tarkistetaan siten, että vuoden 2004 alusta lukien maksu tarkistetaan vuosittain inflaatiota vastaavasti korotettuna prosentilla,
- kotimaista ohjelmatuotantoa tuetaan niin, että riippumattomilta tuotantoyhtiöiltä hankittavien ohjelmien osuus nostetaan televisio ilman rajoja -direktiivin vaatimasta 10 prosentista 15 prosenttiin.

Työryhmä katsoi, että toimilupamaksun poistumisen myötä vapautuvat varat tuli käyttää lähinnä digitaaliseen lähetystoimintaan ja sisällöntuotannon kehittämiseen.

1.4. Eduskunnan ponsi

Hyväksyessään 7. päivänä helmikuuta 2003 viestintämarkkinalain toisen vaiheen uudistuksen kansanedustaja Jouni Backmanin johtaman työryhmän esittämin muutoksin, eduskunta antoi seuraavan ponsilauseelman: Eduskunta edellyttää, että tietoyhteiskuntakehityksen mahdollistamien uusien palvelujen tuotannon edistämiseksi hallitus selvittää ensi tilassa tarvittavat lisätoimet digitaaliseen televisiotoiminnan siirtymisen nopeuttamiseksi.

1.5. Valtioneuvoston periaatepäätös vuonna 2004

Eduskunnan lausumaan vastatakseen liikenne- ja viestintäministeriö asetti vuonna 2003 parlamentaarisesti kootun työryhmän laatimaan ehdotusta Yleisradio Oy:n rahoituksen, tehtävien ja hallinnon järjestämisestä, digitaaliseen televisiotoiminnan siirtymisen nopeuttamisesta ja aikataulusta sekä kaapelitelevision jakeluvuorituksen kehittämisestä. Ryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin pääsihteeri Seppo Niemelä.

Valtioneuvosto teki 4. päivänä maaliskuuta 2004 periaatepäätöksen (liite 1) siirtymisestä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan sekä siihen liittyvistä toimenpiteistä. Periaatepäätöksen mukaan Suomessa oli tarkoitus siirtyä kokonaan digitaalisiin televisiolähetyksiin 31. päivänä elokuuta 2007. Periaatepäätöksen mukaisesti voimassa olevien kaupallisten ja muiden analogisten televisiotoimiluvan haltijoiden toimilupaehtoja muutettiin siten, että niiden voimassa olo päättyi 31. päivänä elokuuta 2007. Lisäksi Yleisradio Oy:n hallintoneuvosto teki 16. päivänä maaliskuuta 2004 päätöksen yhtiön siirtymisestä samana ajankohtana kokonaan digitaalisiin televisiolähetyksiin.

Periaatepäätös perustuu yllä mainittuun Seppo Niemelän johtaman parlamentaarisen työryhmän yksimieliseen esitykseen. Työryhmä lähti esityksessään siitä, että hyvissä ajoin ennen analogisten televisiolähetysten lopetusvaihetta kaikilla suomalaisilla on asuinpaikasta ja varallisuusasemasta riippumatta mahdollisuus saada digitaalisen television palvelut kohtuullisin kustannuksin ja vaivatta käyttöönsä. Lisäksi digitaalisen jakeluverkon tuli peittää koko maa hyvissä ajoin ennen analogisten lähetyksien lopettamista. Työryhmä piti tärkeänä, että koko maan peittävä jakeluverkko olisi valmis vuoden 2005 syksyyn mennessä.

Työryhmän esityksen ja siitä saatujen lausuntojen perusteella valtioneuvosto katsoi olevan syytä olettaa, että hyvissä ajoin ennen ehdotettua päivämäärä kaikilla suomalaisilla on asuinpaikasta ja varallisuusasemasta riippumatta mahdollisuus saada digitaalisen television palvelut kohtuullisin kustannuksin käyttöönsä. Koska analogisen lähetyksien lopettamisajankohta ilmoitettiin yli kolme vuotta ennen siirtymistä, kansalaisille katsottiin jäävän riittävästi aikaa siirtymiseen valmistautumiseen.

Analogiset maanpäälliset televisiolähetykset päättyivät antenniverkossa 1. päivänä syyskuuta 2007 klo 04.00 televisioyhtiöiden yhteisesti sopimalla tavalla. Ajoitus johtui siitä, että ns. televisiovuorokausi vaihtuu juuri tuolloin, ja television katselijoita oli mahdollisimman vähän television ääressä.

Seuraavassa taulukossa esitetään merkittävimmät digitaalisen television virstanpylväät:

18.5.1996	Valtioneuvoston periaatepäätös televisiotoiminnan jakeluverkkojen digitalisoinnista.
23.6.1999	Toimiluvat myönnetään valtakunnalliseen digitaaliseen televisio-toimintaan kahteen kanavanippuun.
27.8.2001	Digitaaliset televisiolähetykset käynnistyvät.
1.7.2002	Analogisen lähetystoiminnan toimilupamaksu puolitetaan eikä toimilupamaksua ei peritä digitaalisesta televisiolähetystoiminnasta 31.8.2010 saakka (L valtion televisio- ja radio-rahastosta 745/1998) sekä ohjelmisto- ja verkkotoimilupien eriyttäminen toisistaan (viestintämarkkinalaki 393/2003).
14.11.2002	Digita Oy:lle myönnetään verkkotoimilupa televerkkopalveluiden tarjontaan digitaalisissa maanpäällisissä televisio- ja radioverkoissa.
8.12.2003	Ns. Niemelän parlamentaarisen työryhmän väliraportti: Lähtökohtana on digitaalinen televisio kaikille kohtuullisin kustannuksin ja vaivatta.
18.12.2003	Myönnetään uudet paikalliset digitaaliset televisiotoimiluvat sekä toimilupia radiotoiminnan harjoittamiseen digitaalisessa televisioverkossa.
4.3.2004	Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan kaikki televisiolähetykset ovat Suomessa digitaalisia 31.8.2007 alkaen.
16.3.2004	Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston päätös kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisestä.
23.3.2006	Mobiilitelevision verkkotoimilupa Digita Oy:lle.
15.6.2006	Verkkotoimilupa maanpäälliseen digitaaliseen joukkoviestintäverkkoon 5. kanavanipulle televisiotoimintaa varten Digita Oy:lle.
14.12.2006	Uudet maksutelevisioperiaatteella toimivat digitaaliset televisiotoimiluvat.
3.4.2007	Yleisradio Oy:n ilmoitus: Taloyhtiö voi Yleisradion mukaan muuntaa digitaalisen signaalin analogiseksi, jos se lisäksi tarjoaa täydet digitaaliset televisiopalvelut. Muunto tapahtuu keskusdigisovittimella. Digitaalisen signaalin muuntaminen vähentää ohjelmatarjontaa sekä mm. poistaa käytöstä erityisryhmille tarkoitettuja palveluita. LVM toivoo kuitenkin, että pääsääntöisesti digitaalisia lähetyksiä siirryttäisiin seuraamaan alkuperäisen mallin mukaisesti koteihin hankittavien digitaalisten vastaanotinten avulla.
20.6.2007	Jos digisovittimia on elokuussa alle 85 prosentilla kaapelitalouksista, kaapeliyhtiöt voivat muuntaa digitaalisen signaalin analogiseksi helmikuun 2008 loppuun saakka. LVM toivoo, että televisioyhtiöt antavat kaapeliyhtiöille luvan signaalin muunnokseen.
1.9.2007 klo 4.00	Analogiset televisiolähetykset päättyivät maanpäällisessä lähetyksverkossa 4.3.2004 tehdyn valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Analogisten lähetysten sulkeminen on vahvistettu myös hallitusohjelmassa (huhtikuu 2007).
1.9.2007	Kanavanippu E aloitti toimintansa. Näkyvyysalue kattaa aluksi Etelä- ja Keski-Suomen (60 % väestöstä) ja laajenee myöhemmin muualle maahan (1.10.2007 alkaen 80 % väestöstä).

2. AHVENANMAA

Ahvenanmaalla digitalisointi eteni asteittain jo vuodesta 2003 alkaen, kun SVT aloitti digitaaliset lähetykset. Ahvenanmaalla siirryttiin kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan keväällä 2006, kun Ålands Radio och Tv lopetti ensimmäisenä pohjoismaisena julkisen palvelun yhtiönä kokonaan analogiset lähetykset. Ahvenmaa on seurannut Ruotsin digitalisointiaikataulua. Ruotsin puolella lähimmät asemat, Östhammar ja Vaddö, lopettivat analogiset lähetykset maaliskuussa 2006. Analogisten lähetysten päättyminen ei aiheuttanut ongelmia niille katsojille, jotka seurasivat lähetyksiä maanpäällisen lähetyksverkkoa kautta, koska pitkästä siirtymäajasta johtuen useimmat taloudet olivat hankkineet tarvittavan sovittimen jo hyvissä ajoin.

Ahvenanmaan kaapeliverkosta päättyivät myös analogiset suomalaiset lähetykset (Yleisradion TV1, TV2 ja MTV Oy:n MTV3-kanava) maaliskuussa 2006. Kokonaan digitalisoidussa kaapeliverkossa on noin 6500 taloutta, joista vain neljännes oli sulkemishetkellä hankkinut sovittimen.

3. DIGITV-SEURANTATYÖRYHMÄN VÄLIRAPORTTI

Työryhmä antoi lokakuussa 2006 liikenne- ja viestintäministerille väliraporttinsa¹, joka sisälsi toimenpideehdotukset digitaalisen television siirtymävaiheen turvaamiseksi. Raportissa kuvattiin digitaalisen television tarjonta, levinneisyys ja saatavuus vuonna 2006 sekä esitettiin kootussa muodossa julkisen sektorin ja alan toimijoiden toimia digitaalisen television edistämiseksi. Työryhmän mukaan erityisen haasteen digisiirtymän onnistumiselle muodostivat digitaalisen television näkyvyys, vastaanottimien toimivuus, tiedotuksen onnistuminen sekä kaapelitalouksien sovitinten hankinnan hitaus. Lisäksi työryhmä piti väliraportissaan tärkeänä, että yli 65-vuotiaiden siirtymistä tuetaan kyseiseen katsojaryhmään selkeästi kohdistuvien toimin.

Työryhmän totesi, että kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen edellytykset, muun muassa koko maan kattava lähetyksverkko, vastaanotinlaitteiden saatavuus, helppokäyttöisyys ja kohtuuhintaisuus sekä digitaalisen television kuluttajia hyödyttävä sisältö, olivat jo pitkälti toteutuneet. Esitetyn perusteella työryhmän piti mahdollisena todeta johtopäätöksensä, että digitaaliseen televisioon siirtyminen etenee antennivastaanoton osalta aikataulunmukaisesti. Sen sijaan kaapelivastaanoton osalta nähtiin tarvittavan lisätoimia.

Tämä loppuraportti jatkaa digitalisoinnin seurantaan väliraportissa esitetystä lokakuun 2006 tilanteesta.

¹ Digitaalinen televisio, väliraportti 2006, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 51/2006.

4. TV2007–RYHMÄN RAPORTTI TOIMINNASTA TELEVISION DIGITALISOINNIN EDISTÄMISEKSI

Keskeiset televisiotoiminnan harjoittajat vetosivat vuonna 2005 liikenne- ja viestintäministeriöön, että julkinen valta ottaisi vahvemman roolin ja vastuun digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisestä. Heidän mukaansa se olisi toteutettavissa asettamalla Ruotsin mallin tavoin erillinen toimikunta (digital-tv-komissionen) koordinoimaan esimerkiksi tiedotuskampanjoita, eri toimijoiden toimia sekä analysoimaan kansalaisten asenteita ja avaamaan digitalisoinnin pullonkauloja.

Julkisen vallan roolin vahvistamiseksi edelleen sekä digitalisoinnin toteuttamisessa tarvittavien käytännön järjestelyjen ideoimiseksi ja toimeenpanemiseksi ministeriö nimitti helmikuussa 2006 määräaikaiseksi digi-tv-projektipäälliköksi valtiotieteen maisteri, viestintäneuvos Tauno Äijälän. Hänen tehtäviinsä kuuluivat edellä mainittujen lisäksi muun muassa yhteydenpito uudistuksen kohde- ja sidosryhmiin, mahdollisten neuvonta- ja asennuspalveluiden organisointi sekä julkisen sektorin digitaalisten valmiuksien edistäminen. Projektipäällikön tehtävänä oli huolehtia myös digitaalisen televisiotoiminnan seurantatutkimuksista ja selvityksistä.

Projektipäällikön apuna toimi ns. TV2007–ryhmä, jossa jäseninä ovat toimineet Jessi Frey (SWelcom Oy, syyskuun loppuun 2007), Riitta Kontula (Digita Oy, syyskuun loppuun 2007), Mika Ojamies (Yleisradio Oy, syyskuusta 2006 lähtien), Pirkko Rajala (MTV Oy) ja Mauri Vakkilainen (Yleisradio Oy, helmi-elokuu 2006). Lokakuusta 2007 lähtien ryhmässä olivat jäseninä Birgitta Selonen (Digita Oy) ja Outi Vitie (SWelcom Oy /Welho).

Työryhmän tehtäviin kuuluivat digitalisoinnin edistäminen, johon kuului mm. tarvittavien käytännön järjestelyjen ideointi ja toimeenpano, kaikkien toimijoiden digitaaliseen televisioon liittyvien toimenpiteiden koordinointi, yhteydenpito uudistuksen kohde- ja sidosryhmiin, mahdollisten neuvonta- ja asennuspalvelujen organisointi ja digitaalisen televisiotoiminnan seurantatutkimusten koordinointi ja tuottaminen. Työryhmä on muun muassa organisoinut keskitetyn kouluttajien koulutuspalvelun, käynnistänyt yhteistyön eri intressiyhteisöjen kanssa sekä osallistunut lukuisiin neuvonta- ja koulutustilaisuuksiin.

TV2007 -ryhmä laati toiminnastaan ajalta 20.2.2006 – 19.10.2007 väli-raportin. Ryhmä jatkoi toimintaansa 29. päivään helmikuuta 2008 saakka. Seuraavassa esitetään yhteenveto ryhmän toiminnasta.

4.1. Toimet digitaaliseen televisioon siirtymisen helpottamiseksi

TV2007-ryhmä käynnisti toimintansa kartoittamalla viranomaisten, toimialan, vapaaehtoisjärjestöjen ja viestintäryhmän tapaamisissa digitalisoinnin tilanteen ja toimintamahdollisuudet. Tapaamisia järjestettiin erittäin laajasti, noin kuudenkymmenen eri toimijatahon kanssa. Kartoi-

tuksen perusteella selvisi varsin pian merkittävin toiminnan kohderyhmä: yli 60-vuotiaat, yhden hengen talouksissa, kaupungissa asuvat henkilöt, joiden arveltiin tarvitsevan eniten tukea digitaaliseen televisioon siirtymisessä.

Puolentoista vuoden aikana ryhmä vieraili lähes kahdessa sadassa tilaisuudessa. Suurten kansalaistapahtumien yhteydessä, esim. Digi-tv - bussikiertue (2006) ja Digipysäkki (2007), ryhmän jäsenet tapasivat yhdellä kertaa tuhansia ihmisiä eri puolilla Suomea.

Yksittäisistä tapahtumista voidaan mainita Digita Oy:n ja Satelliitti- ja Antenniliitto SANTin yhteistyössä TV2007-ryhmän kanssa järjestämä Antennipäivä 30.5.2007. Päivän tavoitteena oli antaa kuluttajille tietoa vastaanottoantennin suuntauksesta ja hyvän antennijärjestelmän merkityksestä digitaalisten televisiolähetysten vastaanotossa. Aihetta käsiteltiin useissa jutuissa sekä painetussa että sähköisessä mediassa.

Lisäksi TV2007-ryhmän yhdessä kaapelitelevisioyhtiöiden kanssa järjestämä Digipysäkki-tapahtuma elokuun Digiviikolla 2007 keräsi tuhansia kansalaisia seitsemällä paikkakunnalla hakemaan tietoa asiantuntijoilta. Tuolloin kansalaisia askarruttivat eniten antenninäkyvyyden lisäksi kodin muiden laitteiden (videot, dvd:t) kytkeminen digiaikaan.

Näkyvintä ryhmän työssä oli projektipäällikkö Tauno Äijälän esiintyminen mediassa. Lukuisat televisio- ja radiohaastattelut sekä lehtiartikkelit ovat edistäneet digitalisointia. Digitalisointiprosessi tarvitsi hahmon, johon hanke henkilöityi. Tämä edesauttoi sitä, että ryhmän viestit saavuttivat suuren yleisön silloinkin, kun digitalisointia käsiteltiin kriittisesti. Myös muut ryhmän jäsenet ovat kertoneet mediassa digitalisointiin liittyvistä asioista.

Digiviikot

TV2007 totesi kartoituksensa yhteydessä, että näkyviä tempauksia tarvitaan digitaaliseen televisioon siirtymisen edistämiseksi. Televisioyhtiöiden aktiivinen osallistuminen siirtymän edistämiseen loi mahdollisuudet suurten yleisöjen tehokkaaseen tavoittamiseen. Televisioyhtiöt kannattivat ryhmän ajatusta ns. Digiviikon järjestämisestä. TV2007-ryhmä koordinoimana syntyikin lopulta kaksi Digiviikkoa, viikko 07 vuonna 2007 ja viikko 33 vuonna 2007.

Molempien Digiviikkojen aikana televisiokanavat käsittelivät digitalisointia ohjelmissaan hyvin konkreettisesti, kansalaiskysymyksien perusteella. Kriitikotkin pääsivät ääneen. Maksutelevisio-operaattorit olivat vahvasti mukana tarjoten Digiviikoilla ilmaisia katseluikkunoita ohjelmistoonsa jo digiaikaan siirtyneille.

Eläköön yhteys!

Pääosin vapaaehtoisvoimina toteutetussa Eläköön yhteys-projektissa Lions-liitto tarjoutui valtakunnalliseksi digiasentaja-ryhmäksi, Tampereen evankelis-luterilaisten seurakuntien diakoniatyö huolehti valtakunnallisesta puhelinalpalvelusta ja Helsinki Missio otti vastuulleen sekä pääkaupunkiseudun puhelinalpalvelut että suuren joukon asennusprojekteja.

Projekti organisoii lokakuussa 2006 sekä tammi-maaliskuussa 2007 valtakunnallisesti 34 koulutustapahtumaa, joissa yhteensä runsaat 1500 lionsia, helsinkimissiolaista ja yli sata muuta henkilöä koulutettiin asentamaan digisovitin ikäihmiselle. Samalla koulutettiin myös yhteensä 77 vapaaehtoista palvelukeskusten työntekijää ottamaan vastaan asennustilauksia puhelimitse. Koulutusten tärkeinä yhteistyökumppaneina maakunnissa olivat paikalliset kaapelioperaattorit, joiden tiloissa ja avustuksella valtaosa koulutuksista järjestettiin.

Televisioyhtiöt tarjosivat kampanjan tv-spotille massiivisen näkyvyyden, yhteensä noin 35 miljoonaa katsojakontaktia. Myös kampanjan välillinen merkitys oli erittäin suuri. Lapset heräsivät huolehtimaan omien vanhempiansa ja isovanhempiensa digisovitinhankinnoista.

Kampanja-aika oli 12.2. - 9.3.2007. Yhteensä runsaat 6700 ikäihmistä sai kampanjan tuloksena digisovittimen asennuksen ja käyttökoulutusta. Hankkeen kannalta oli keskeistä, että avun pyytäjille luvattu turvallisuus toteutui. Lisäksi hankkeen välilliset vaikutukset olivat mittavat, kun se aktivoi erityisesti keski-ikäisiä huolehtimaan paremmin iäkkäistä omaisistaan ja läheisistään.

Eläköön yhteys sai jatkokseen Opintotoiminnan Keskusliiton hankkeen. Siinä koulutettiin helmi-maaliskuussa 2007 viidessätoista TV2007-ryhmänä organisoimassa tilaisuudessa runsaat 300 avustajaa toimimaan yhteensä 105 paikkakunnalla. He jatkoivat työtään 30.9.2007 saakka. Avustustehtäviä kertyi kaikkiaan 500 noin tuhanteen yhteydenottoon perustuen.

Elo-syyskuussa 2007 Helsinki Missio ja Lionsit järjestivät vielä omat avustusprojektinsa pääkaupunkiseudulla. Niiden avulla saatettiin vielä satoja ikäihmisiä digiaikaan.

Myös ennen analogisten lähetysten päättymistä kaapelitelevisiossa TV2007-ryhmä toteutti yhteistoiminnassa Suomen Lions-liiton vapaaehtoistyöntekijöiden kanssa Eläköön yhteys 2008 – kampanjan viikoilla 8-10, 18.2.–7.3.2008. Eläköön yhteys 2008 avusti kaapelitelevisiopaikkakunnilla yksinään asuvaa vanhusväestöä digisovittimen asennuksessa ja opasti laitteen käytössä. Myös yhteistyössä Helsinki Mission kanssa avustettiin pääkaupunkiseudulla asuvia yksinäisiä vanhuksia digisiirtymässä.

4.2. Muita yhteistyöprojekteja

Kirjastot panostivat digisiirtymään merkittäväällä omalla hankkeellaan. Yhteistyössä TV2007-ryhmän kanssa kirjastojen oma projektiryhmä organisoii opetusministeriön rahoittamana tapahtumien sarjan ympäri maata. 24 maakunta- tai muussa suuressa kirjastossa jaettiin tietoa digisiirtymästä ja -laitteista. Pääkaupunkiseudun kirjastoissa järjestettiin vielä erillisiä hankkeita keväällä 2007 (Vantaan kirjastot) sekä elokuussa yhteistyössä Lions-vapaaehtoisten kanssa. Digiviikolla 13.-19.8.2007 Helsingin, Espoon ja Vantaan kirjastoissa opastettiin digilaitteiden käyttöä. Myös joulukuussa 2007 eräissä kirjastoissa tarjottiin neuvontapalveluita. Pääkaupunkiseudun kirjastoista on voinut myös lainata kaapelidigisovittimia kotiin tutustumista varten. Kaapelioperaattori Welho oli hankkeessa kirjastojen kumppanina. Neuvontaa jatkettiin yhteistoiminnassa Helsingin Kaupunginkirjaston kanssa vuonna 2008 viikolla 9.

Lisäksi esimerkkeinä yhteistyöprojekteista voidaan mainita Tekniikan sanastokeskuksen toteuttama kolmekielinen digitv-sanasto. Sanasto löytyy Internetistä osoitteesta <http://www.tsk.fi/fi/info/digi-tv-sanasto.pdf>. Tampereella eTupa-hanke jakoi laajalti digineuvoja, ja Tampereen evankelisluterilaisten seurakuntien diakoniatyö oli jo ennen Eläkön yhteys -hanketta avustanut monia digiaikaan.

5. SEURANTA

Digi-tv-seurantaryhmä on seurannut digitaaliseen televisioon siirtymisen edistymistä työryhmässä edustettuina olleiden tahojen kautta, erillisillä selvityksillä sekä laajalla yhteistyöllä eri sidosryhmien kanssa. Työryhmällä on lisäksi ollut käytettävissään TV2007-ryhmän raportit digitaalisen television etenemisestä muissa Euroopan maissa. Tämän raportin katsaus muihin maihin perustuu TV2007-ryhmän tekemään kartoitukseen.

5.1. Seurantatutkimukset

Finnpanel Oy:n TV-taloudet Suomessa -tutkimus

Liikenne- ja viestintäministeriö on tilannut yhdessä Viestintäviraston kanssa Finnpanel Oy:ltä TV-taloudet Suomessa – tutkimuksen yhteydessä neljä kertaa vuodessa julkaistavan digisovittimenpenetraatiota kuvaavan raportin. Tietoja viimeisimmistä tuloksista löytyy www.finnpanel.fi -sivuilta. Viimeisimmät tulokset on esitetty myös tässä raportissa. Raportointia muutettiin helmi-maaliskuun 2006 jakson julkistamisen yhteydessä siten, että digisovittimien yleistymisen suhteutetaan televisiotalouksien lukumäärään. Vuonna 2007 Finnpanel Oy teki perusraporttien lisäksi ns. välimittauksia, joista raportoitiin ainoastaan digisovittimenpenetraatiota. Välimittauksista raportoitiin vuonna 2007 kuudesti. Vuonna 2008 julkistettiin tammikuussa marras-joulukuun 2007 laajemmat tulokset sekä tammikuuta 2008 koskevan kyselyn tulokset.

Viestintäviraston selvitykset

Vuosina 2005 ja 2006 tekemiensä selvitysten lisäksi Viestintävirasto teetti vuonna 2007 kaksi kuluttajatutkimusta digitaalisen television käytettävyydestä TNS Gallup Oy:llä.² Molempiin tutkimuksiin haastateltiin 1000 henkilöä, jotka omassa taloudessaan tuntevat parhaiten televisioon liittyvät asiat (pois lukien pelkästään sisältötarjontaan liittyvät asiat).

Tutkimusten mukaan kotitaloudet olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä digitaalisen television käytettävyyteen: tammikuussa 2007 kotitaloudet antoivat digitaaliselle televisiolle yleisarvosanaksi 3,62 (asteikolla 1-5) ja lokakuussa 3,54. Digivastaanottimien käyttöönotto oli tutkimusten mukaan sujunut kotitalouksilta pääsääntöisesti ilman ongelmia.

Huolimatta korkeista käytettävyydsarvosanoista, suurimmassa osassa digitalouksista koettiin tutkimusajankohtana olleen ongelmia digitaalisen television katselussa ja käytössä. Yleisimpinä ongelmina mainittiin tekstitykseen ja kuvanlaatuun liittyvät ongelmat sekä vastaanottimen jumittuminen. Myös kanavien häviäminen ja ongelmat äänessä tai tekstityksessä mainittiin katselua tai käyttöä haittaaviksi ongelmiksi.

Suhtautuminen digitaaliseen televisioon / Yleisradio Oy:n yleisötutkimus

Suomalaisten suhtautumista digitaaliseen televisioon on tutkinut Yleisradio Oy:n Yleisötutkimus. Aluksi tutkimus tehtiin Digi-tv-viestintäryhmän tilauksesta. Myöhemmin TV2007-ryhmä toimi yhteistyökumppanina. Maaliskuussa 2005 tehtiin ensimmäinen puhelinhaastattelu (1001 haastateltua) ja seuraavan kerran suhtautumista selvitettiin kesällä 2005 (1624 vastausta). Keväällä 2006 tehdyn tutkimuksen (1000 vastaajaa) mukaan tuolloin 58 prosenttia suomalaisista tunsu digisiirtymäpäivän. Vanhemmat tunsivat siirtymäpäivän nuorempia paremmin. Itse digisiirtymää ja kuvan ja äänen laadun paranemista pidettiin tärkeimpinä syinä digitaalisen television hankintaan. Ei-digitalouksilla ei ollut kiire hankintaan, vaan hyviä hintatarjouksia ja laitteiden toimivuuden paranemista odoteltiin edelleen. Lisäkanavat kiinnostivat eniten jo digitv:n hankkineita.

Seuraavat asennetutkimukset toteutettiin marraskuussa 2006, maaliskuussa 2007 ja syys - lokakuussa 2007. Tuolloin 64 prosenttia jo digitaaliseen televisioon siirtyneistä talouksista oli vähintään melko tyytyväisiä koko digisiirtymään. Eniten tyytymättömyyttä aiheuttivat digisiirtymän ajankohta ja vastaanotinten toimivuus.

Viimeisen vuonna 2007 tehdyn tutkimuksen mukaan tyytyväisyys digitaaliseen televisioon siirtymisessä on yhteydessä parempaan kuvan ja äänten laatuun, kiinnostavaan kanavavalikoimaan ja tallentamismahdollisuuteen. Tyytymättömyys oli yhteydessä siirtymäaikatauluun ja laitteiden toimivuuteen. Selvityksen mukaan tarjonta ja laitteiden toimivuus

² Lisätietoja Viestintäviraston sivuilta:
<http://www.ficora.fi/index/tutkimukset/tvjaradiotoiminta/digitv.html>

myös osittain jakoi digitalouksia niihin, joilla laitteet toimivat hyvin ja niihin joilla huonosti ja toisaalta niihin, joita uusi tarjonta, esimerkiksi maksutelevisiokanavat, kiinnostavat paljonkin ja niihin joita se ei juuri kiinnosta. Tietojen ja neuvojen jakajana henkilökohtaiset kontaktit olivat arvokkaimpia. Läheisten, kauppojen ja myyjien roolit sekä myös lehdet olivat tärkeimpiä digisiirtymän neuvojina. Lisää tietoa vastaajat kaipasivat erityisesti kodinkoneliikkeistä, lehdistä sekä televisiotoimijoilta.

5.2. Merkittävimmät viime vaiheen seurannan kohteet

Sairaaloiden ja laitosten siirtyminen digitaaliseen televisioon

Kuntaliiton työryhmä esitti joulukuussa 2005 liikenne- ja viestintäministeriölle ja Yleisradiolle Oy:lle, että digitaalinen signaali voitaisiin muuntaa analogiseksi kunnallisten laitosten yhteisantenniverkoissa enintään viiden vuoden ajan 2007 syksystä lukien tapauksissa, joissa kokonaan digitaalista ympäristöä ei pystytä toteuttamaan määräaikaan mennessä.

Kuntaliiton, Yleisradio Oy:n ja liikenne- ja viestintäministeriön kesken neuvoteltiin useaan otteeseen vuoden 2006 aikana ja 30.11.2006 päätettiin seuraavaan ratkaisumalliin:

1. Sairaaloiden ja laitosten antennijärjestelmät kunnostetaan digikelpoiseksi.
2. Kaikissa sairaaloissa ja laitoksissa on 1.9.2007 alkaen yleisissä tiloissa potilaiden ja hoidettavien saavutettavissa tv-vastaanottimia, jotka välittävät digisignaalia kaikkine lisäpalveluineen.
3. Sairaaloissa ja laitoksissa toteutetaan kaikkien tv-vastaanottimien digitalisointi viimeistään 31.8.2010 mennessä.
4. Niiden tv-vastaanottimien osalta, jotka eivät 31.8.2007 ole vielä digivalmiudessa voidaan suorittaa remodulointi. Tällä tarkoitetaan digitaalisten palvelujen keskitettyä muunnosta analogiseksi (PAL-järjestelmän mukaiseksi). Remodulointi on digikunnostuksen yhteydessä toteutettava täydentävä väliaikaisratkaisu. Remodulointi mahdollistaa sen, että laitoskohtaisesti valittuja televisioyhtiöiden sallimia televisio-kanavia voidaan katsella sairaaloissa olemassa olevilla analogisilla televisioilla. Kunnostettu digikelpoinen antennijärjestelmä mahdollistaa myös uusien digivastaanottimien käyttöönoton sitä mukaa, kun sairaalat uusivat vanhat analogiset vastaanottimet digitaalisiksi.
5. Edellä kuvattu menettely rajataan koskemaan vain sairaaloita, sairaalanomaisia vuodeosastoja ja ympärivuorokautista hoivaa tarjoavia laitospaikkoja, joissa televisiovastaanottimet ovat laitosten vastuulla.

Yleisradio Oy:n hallintoneuvosto hyväksyi tämän ratkaisumallin 12.12.2006. Lisäksi sovittiin, että Kuntaliitto toimittaa raportin sairaaloiden ja laitosten digivalmiuden kehityksestä Yleisradio Oy:lle ja liikenne- ja viestintäministeriölle 31.8.2008, 31.8.2009 ja 31.8.2010.

Sovittuun toimintamalliin sitoutuivat lisäksi MTV Oy, SW Television Oy, Suomen Urheilutelevisio Oy, SubTV Oy, TV5 Finland Oy ja C More Entertainment Oy.

Digitaalisen televisiosignaalin muuntaminen analogiseksi; Yleisradio Oy:n ratkaisu

Kokonaan digitaalisiin televisiolähetyskiiin siirtymisen lähtökohtana oli, että kaikille turvataan tasavertaiset mahdollisuudet seurata Yleisradio Oy:n täyden palvelun televisio-ohjelmistoa siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen.

Yleisradio Oy ilmoitti 3.4.2007, että yhtiö ei tule puuttumaan taloyhtiöiden hankkeisiin muuntaa digitaalinen televisiosignaali analogiseksi edellyttäen, että samaan aikaan kaikille taloyhtiön talouksille taataan ja tuodaan myös digitaalinen signaali. Ilmoitus vaikutti huhtikuussa ja touku- kuussa digisovitinkauppaan, mutta näitä ns. keskusdigisovittimia on hankittu taloyhtiöihin kuitenkin varsin vähän.

Lähetysten jatkuminen analogisina kaapelitelevisioverkoissa

Viestintäministeri Suvi Lindénin johdolla 20.6.2007 järjestetyssä tapaa- misessa televisiotoimijat ja kaapelitelevisioyhtiöt sopivat, että kaapelite- levisioyhtiöt jatkavat tuolloin analogisina lähetettävien peruskanavien sekä ruotsinkielisillä paikkakunnilla FST5:n lähetysten jakamista analo- gisina 29.2.2008 saakka. Päätöksen taustalla oli kaapelitalouksien alhai- nen digisovitinpenetraatio, joka oli päätöksentekohetkellä 56 prosenttia. Samassa yhteydessä televisioyhtiöt korostivat, että 29.2.2008 on ehdo- ton takaraja.

Maanpäällisen digitaalisen televisiolähetysverkon katvealueet ja satelliittivastaanotto

Maanpäällisen digitaalisen lähetysverkon varsinaisen näkyvyysalueen sisäpuolella on yleensä maastosta johtuvia vaikeita vastaanottopaikkoja. Lähetysverkkoa on näiden katvealueiden kattamiseksi täydennetty täyte- lähettimin vuosina 2006 ja 2007 useilla kymmenillä paikkakunnilla.

Täytelähettimien valmistumisen jälkeenkin jäi näkyvyysalueiden sisä- puolelle yleensä maastosta johtuvia katve- ja aukkopaiikkoja. Katvealu- eita on ollut ympäri Suomea, ja alueet ovat yleensä hyvin pieniä.

Viestintävirasto katsoi 29.5.2007 antamassaan päätöksessä, ettei MTV Oy:n, Subtv Oy:n ja SW Television Oy:n digitaalisten televisiolähetys- ten näkyvyys vastaa yhtiöille toimiluvissa asetettuja ehtoja, ja antoi yh- tiöille televisio- ja radiotoimintaa koskevan lain mukaisen huomautuk- sen.

Digitaalisen television katvealueiden poistamiseksi kaupalliset televisio- toiminnan harjoittajat ja Yleisradio Oy ilmoittivat keväällä 2007, että 26 paikkakunnalle rakennetaan vielä 48 uutta täytelähetintä. Näiden lisäksi sovittiin vielä kahdesta lisätäytelähetimestä. A- ja B-kanavanippujen

väestöpeitto kaikkien täytelähettimien asentamisen jälkeen on 99,96 prosenttia.

Viimeisimmät väestöpeittoa koskevat ratkaisut tehtiin varsin myöhäisessä vaiheessa, joten valtaosa uusista täytelähettimistä saatiin asennettua vasta vuoden 2007 aikana. Tämän johdosta jouduttiin turvautumaan väliaikaiseen ratkaisuun, jossa televisioyhtiöt päätyivät tukemaan väliaikaisessa katveessa olevien katsojien satelliittivastaanottimien hankintaa.

MTV Oy, Subtv Oy ja SW Television Oy jättivät 1.6.2007 valtioneuvostolle toimilupamääräyksen muutoshakemuksen maanpäällisen jakeluverkon täydentämiseksi satelliittijakelulla. Toimiluvanhaltijoiden sitouduttua Viestintäviraston 28.5.2007 päätöksessään edellyttämien katvealueiden kattamiseen valtioneuvosto lisäsi päätöksellään 28.6.2007 em. toimiluvanhaltijoiden toimilupiin määräyksen, jonka mukaan luvanhaltijoiden olisi mahdollista poikkeuksellisilla katvealueilla vaikeissa vastaanotto-olosuhteissa korvata maanpäällisen televisiolähetysten jakelun vaihtoehtoisilla jakelutavoilla koko maan kattavan jakelunvaihtoehdon täyttämiseksi.

Tällä hetkellä Yleisradio Oy, MTV Oy sekä SW Television Oy ovat sopineet järjestelystä, jolla digitaalisen television näkyvyysalueiden ulkopuolella olevat kotitaloudet saavat televisiokanavat näkyviin satelliittivastaanotolla, mikä edellyttää 50 euron hintaisen laitepaketin hankkimista. Vastaanottoon tarvittavien laitteiden ja satelliittikortin välittämisen hoitaa Canal Digitalin asiakaspalvelu, jolle asiakas toimittaa antenniliikkeen tai Digita Oy:n antaman todistuksen siitä, että asiakkaan asunto sijaitsee alueella, jolla ei voida vastaanottaa maanpäällisen digitaalisen television signaalia. Pysyvillä katvealeilla kortti on ilmainen. Pakettiin sisältyvät seuraavat kanavat: YLE TV1, YLE TV2, YLE Teema; YLE FST5, YLE Extra, (1.1.2008 Extran tilalle tullut YLE TV1+), MTV3, Sub, Nelonen ja JIM.

Kaikki näkyvyyteen liittyvät kysymykset on ohjattu DigiTV Infoon, josta ratkaisemattomat kysymykset ohjataan edelleen Digita Oy:lle. Digita Oy arvioi näkyvyyskarttojen perusteella, sijaitseeko vastaanottopaikka pysyvällä vai tilapäisellä katvealueella. Digita Oy:n tai antenniliikkeen Canal Digitalille tekemän ilmoituksen perusteella kotitalous on ollut oikeutettu saamaan subventoidun vastaanottopaketin, satelliittiantennin ja combo-boksin sekä salauksen purkukortin.

Katvealuekartoituksen yhteydessä Digita Oy teki neuvontakäyntejä ja mittauksia ongelmallisissa vastaanottopaikoissa ja esitti suosituksia siitä, miten näkyvyysongelma tuli ratkaista. Kahdentoista kuukauden aikana Digita Oy toteutti yli 600 kotikäyntiä.

6. KATSAUS MUIHIN MAIHIN

Analogisten lähetysten tultua lopetetuksi sekä maanpäällisessä verkossa että kaapeliverkoissa Suomi on ensimmäinen maa Euroopassa, jossa on täysin siirrytty digitaalisiin televisiolähetysiin. Suomea aikaisemmin maanpäälliset analogiset televisiolähetykset lopettivat Hollanti ja Luxemburg, ja Ruotsi seurasi 15.10.2007 tiiviisti perässä. Näissä maissa kaapeliverkoissa on kuitenkin edelleen sekä analogisia että digitaalisia lähetyskäsityksiä.

Ruotsi

Ruotsi siirtyi kokonaan digitaalisiin maanpäällisiin lähetyskäsityksiin 15.10.2007, kun viimeiset analogiset lähetykset sammutettiin Skånen ja Blekingin alueilla. Nyt noin 65 prosenttia ruotsalaisista seuraa ainoastaan digitaalisia televisiolähetyskäsityksiä. Analogiset lähetykset jatkuvat edelleen kaapeliverkossa. Kaapelitalouksien digipenetratio on tällä hetkellä hieman yli 30 prosenttia. Ruotsalaisista noin 20 prosenttia kuuluu satelliittivastaanoton piiriin, joka on kokonaan digitaalinen. Myös IPTV on kasvattanut suosiotaan. TeliaSonera ilmoitti tilaajamääräkseen 200 000 asiakasta kesän 2007 lopulla. Määrä oli kaksinkertaistunut saman vuoden toukokuusta.

Ruotsi on Suomen, Hollannin ja Luxemburgin jälkeen neljäs valtio, joka on lopettanut analogiset maanpäälliset lähetykset kokonaan. Ruotsista on saatu paljon hyödyllistä tutkimustietoa kuluttajien käyttäytymisestä.

Mielenkiintoinen ilmiö Ruotsissa on selvästi lisääntynyt televisiomaksujen määrä. Vuonna 2007 uusia televisiomaksuja maksettiin 30 000 enemmän kuin edellisenä vuotena. Radiotjänstin toimitusjohtaja Anna Petterssonin mukaan lisääntynyt televisiolupien maksu johtuu sekä digitalisoinnista, että taulutelevisioiden valtavasta suosiosta.

Ruotsin Digitalkommissionenin loppuraportti valmistuu maaliskuussa 2008.

Norja

Norjan television digitalisoituminen on tapahtunut hitaasti, vaikka ensimmäiset testilähetykset aloitettiin jo vuonna 2000. Norjalaisista 25-30 prosenttia on ollut digitaalisten lähetysten piirissä siitä lähtien.

Norjan maanpäälliset digitaaliset lähetykset aloitetaan suoraan MPEG-4-standardilla. Testilähetykset sekä standardi- että HDTV- lähetyskäsityksiin aloitettiin tammikuussa 2007. Kaupalliset palvelut alkoivat syyskuussa 2007 Rogalandin alueella. Oslo seurasi pian perässä ja jo marraskuun 2007 puolivälissä 70 prosenttia Norjan kotitalouksissa oli digitaalisten lähetysten piirissä. Digitaalisten lähetysten peitto laajennetaan koko Norjan alueelle vuoden 2008 loppuun mennessä.

Analogiset signaalit sammutetaan kullakin alueella kuuden kuukauden kuluttua digitaalisten lähetysten aloittamisajankohdasta. Rogalandin alue on tässäkin ensimmäinen; analogiset lähetykset sammutetaan siellä 4.3.2008 klo 11.30. Tällöin jo 98 prosenttia alueen 30 000 asukkaasta arvioidaan omistavan digitaalisen vastaanottimen. Viimeiset analogiset lähetykset sammutetaan Finnmarkin alueella marraskuussa 2009.

Digitaalinen televisio tarjoaa sekä ilmaisia kanavia että maksutelevisiopalveluita. Vapaita kanavia on tarjolla viisi. Maksutelevisio-operaattori RiksTV:n kautta on mahdollisuus seurata 15 kanavaa. Toinen maksutelevisio-operaattori saa aloittaa viimeistään analogisten lähetysten lakattua vuonna 2010.

Norjan 1,8 miljoonasta kotitaloudesta 650 000 on maanpäällisten lähetysten varassa eli noin 36 prosenttia väestöstä. Myös satelliittipenetraatio on 36 prosenttia, ja se on kokonaan digitaalinen. Kaapelikatsojista noin kolmannes seuraa lähetyksiä digitaalisesti.

Iso-Britannia

Iso-Britanniassa on Euroopan eniten digitaalisia televisiotalouksia. Britannian vajaasta 25 miljoonasta kotitaloudesta 85 prosenttia katselee digitaalisia lähetyksiä. Korkean digipenetraation lisäksi digitaalisten vastaanotinten määrä on korkea, sillä myös kodin kakkos- ja kolmostelevisioita on digitalisoitu vauhdilla. Elokuussa 2007 paikallinen viestintäviranomaisen Ofcom raportoi, että 50 prosenttia kotitalouksista on hankkinut digisovittimen kodin jokaiseen televisioon.

Digitaaliset maanpäälliset lähetykset alkoivat vuonna 1998 OnDigitalin maksutelevisiopalveluna. Maksullinen palvelu ei kuitenkaan ollut tarpeeksi houkutteleva aggressiivisesti laajentuvan satelliittiyhtiö BskyB:n tarjonnan rinnalla, ja OnDigital lopetti toimintansa toukokuussa 2002.

Ilmainen Freeview lanseerattiin lokakuussa 2002 ja se on menestynyt erittäin hyvin. Myös kaapeli- ja satelliittitalouksiin hankitaan Freeview-laitteita kakkos- ja kolmostelevisioihin edullisen hinnan takia. Ofcomin arvion mukaan näistä kolmannes - siis noin 12 miljoonaa 35 miljoonasta - on digitalisoitu. Syyskuussa 2007 supermarket-jätti Tesco toi markkinoille freeview-bokseja vain £10 hintaan (~15€).

Huhtikuussa 2007 Freeview ohitti suosiossa satelliittioperaattori BskyB:n. Uutinen on merkittävä, sillä Britannia on tunnetusti ollut vahvasti satelliittikatselun piirissä. Freeview on erityisesti ensisijainen valinta kotien kakkos- ja kolmosvastaanottimille. Freeview-laitteita on lokakuun 2002 lanseerauksen jälkeen myyty yhteensä reilut 20 miljoonaa kappaletta. Maanpäälliset lähetykset ovat ensisijainen vastaanottotapa 9.3 M kotitaloudessa, kun satelliittitalouksien määrä on 9.1 miljoonaa.

Digitalisoiminen edistyy myös kaapelitalouksissa. Britannian 3,3 miljoonasta kaapeliliittymästä 93 prosenttia on digitaalisia, kun kesällä 2007 osuus oli 80 prosenttia.

Britannia toteuttaa analogisten lähetysten sulkemisen alue kerrallaan vuosien 2008 - 2012 aikana. Strategiana on aloittaa pienemmilta paikkakunnilta. Lontoon alueella lähetykset loppuvat viimeisenä. Ensimmäisenä alueena suljettiin Copelandin ja Whitehavenin lähetin 17.10.2007. Seuraavana alueina sammutetaan alueita Etelä-Skotlannissa marraskuun 2008 ja kesän 2009 aikana.

Suhtautuminen analogisten lähetysten lopettamiseen ei ole aiheuttanut juurikaan vastahankaa Britanniassa. Väestöstä 91 prosenttia sanoi hankivansa digivastaanottimen hyvissä ajoin ennen siirtymää. Ensimmäisellä siirtymäalueella, Whitehavenissä, vastustajien osuus oli vähäinen. Tutkimuksen mukaan vain 0.2 prosenttia väestöstä uhkasi lopettaa television katselun digisiirtymän takia. Asukkaille oli yllätys, miten edullisia digilaitteet olivat.

Saksa

Saksassa siirtyminen digitaalisiin maanpäällisiin lähetyksiin toteutetaan nopealla aikataululla, alue kerrallaan. Tämä on mahdollista, sillä vajaat 10 prosenttia saksalaisista kotitalouksista on pelkkien maanpäällisten lähetysten varassa. Saksassa strategia on aloittaa suuremmista kaupungeista. Digitaaliset lähetykset aloitettiin lokakuussa 2002 Berliinissä. Analogiset lähetykset suljettiin vain yhdeksän kuukautta myöhemmin, ensimmäisenä Euroopassa.

Saksalaisista kotitalouksista 51 prosenttia kuuluu kaapelitelevisioon piiriin ja 40 prosenttia satelliitin. Kaapelitalouksista 10 prosenttia on digitaalisia ja satelliitista 50 prosenttia. Kun Berliinin analogiset maanpäälliset lähetykset lopetettiin, vain 160 000 taloutta 1,8 miljoonasta ei kuulunut kaapeli- tai satelliittijakelun piiriin. Valtio subventoi vähävaraisten perheiden boksihankintaa, mutta vain noin 6000 kotitaloutta hyödynsi edun.

Digitaalisiin lähetyksiin on siirrytty jo useilla alueilla, mm. Kölnissä, Hampurissa, Münchenissä, Frankfurtissa ja Hannoverissa. Saksassa siirtymäaika on lyhyt, useimmissa tapauksissa vain 2-3 kuukautta. Vuoden 2007 aikana 26 alueelle rakennettiin yhteensä 78 täytelähetintä. Saksan digitaalisten lähetysten peitto on tällä hetkellä 85 prosenttia. Peittoa kasvatetaan 90 prosenttiin vuoden 2008 aikana. Viimeiset analogiset maanpäälliset lähetykset lopetetaan 2010.

Digitalisointi on yllättäen lisännyt kiinnostusta maanpäällistä digitaalista vastaanottoa kohtaan. Viimeisen vuoden aikana maanpäällisen vastaanoton piirissä olevien talouksien määrä on noussut 9,2 prosentista 11,5 prosenttiin. Kasvu on ollut suurinta alueilla, joissa sekä kaupalliset että kansalliset palvelut on ollut saatavilla maanpäällisessä verkossa. Maan-

päällisten lähetysten vastaanottoon soveltuvien vastaanotinten myynti on käynyt vilkkaana, ja syyskuussa 2007 mennessä arviolta 86 prosenttia maanpäällisistä talouksista on digitalisoitunut.

Joulukuussa 2007 Saksan elektroniikan vähittäiskauppiat ilmoittivat, että kotitalouksissa on jo yhteensä 18 miljoonaa digitaalista vastaanotinta. Näistä 11 miljoonaa on satelliitti-, 5,5 miljoonaa maanpäällisiin lähetyksiin soveltuvia ja 1,5 miljoonaa kaapelivastaanotinta.

Hollanti

Hollanti aloitti digitaaliset maanpäälliset lähetykset vuonna 2003 ja lopetti analogiset lähetykset 11.12.2006 - ensimmäisenä maailmassa. Siirto sujui ongelmitta. Ennen analogisten lähetysten sammuttamista digitaalisia maanpäällisiä talouksia oli arvioitu olevan noin 160 000. Vain 77 000 taloutta oli täysin analogisten maanpäällisten lähetysten varassa, nämäkin suurimmaksi osaksi vapaa-ajan asuntoja.

Hollannin 6,7 miljoonasta televisiotaloudesta 6,2 miljoonaa on kytketty kaapeliverkkoon. Näistä digitaalisesti televisiota katselee noin 14 prosenttia.

Satelliittitalouksia Hollannissa on n. 500 000, jotka kaikki ovat digitaalisia. IPTV- palvelut kasvattavat nekin suosiotaan. Tele2 ilmoitti tilaajakantansa olevan 225 000 vuoden 2007 lopulla. Kilpaileva yhtiö KPN taas kertoi tilaajakantansa kasvavan 1000 katsojalla viikossa, mutta ei ole vielä julkistanut kokonaistilauksia.

Espanja

Myös Espanja oli alun perin haastavassa tilanteessa. Espanjan 12,9 miljoonasta kotitaloudesta 9,3 miljoonaa on ainoastaan maanpäällisten lähetysten piirissä. Silti digitaalisiin lähetyksiin siirtymistä on pyritty rohkaisemaan nopeuttamalla analogisten lähetysten lopettamisajankohtaa. Alkuperäistä ajankohtaa on aikaistettu kahdella vuodella, ja analogiset lähetykset lopetetaan alueittain vuosien 2008- 2010 aikana.

Espanjan Quiero TV aloitti digitaaliset maanpäälliset lähetykset vuonna 2000 maksutelevisiopalveluna. Palvelu jäi kuitenkin vahvojen satelliittimaksutelevisiokanavien jalkoihin ja se lopetettiin vuonna 2002. Digitaaliset maanpäälliset lähetykset aloitettiin uudestaan marraskuussa 2005, tarjoten 20 ilmaista kanavaa.

Uudelleenlansseeraus oli onnistunut ja digipenetraatio kasvaa nopeaa vauhtia. Vuonna 2006 penetraatio oli kasvanut kesä- joulukuun aikana 7,7 prosentista 16,3 prosenttiin. Vuonna 2007 myytyjen maanpäällisen digitaalisen television laitteiden määrä on noin 8 miljoonaa ja penetraatio on noussut 26 prosenttiin. Espanjan maanpäällisten lähetysten vastaanottoon soveltuvista digisovittimista 9 prosenttia tukee MHP - standardia.

Piristynyt laitemyynti on lisännyt kiinnostusta myös digitaalisten televisiopalveluiden kehittämiseen. Ensimmäisen HD-tasoisien maanpäällisten digikanavien testilähetykset aloitettiin Madridissa. Valtio on budjetoinut digitaalisen television edistämiseksi lähes 20 miljoonaa euroa vuodelle 2008.

Kaapelitelevisiojako vapautui vasta 1998. Espanjan kaapelitelevisiopenetraatio on tällä hetkellä 13 prosenttia, mutta se on 89 prosenttisesti digitaalinen. Verkkoa laajennetaan nopeasti, ja kaapelipenetraatio kasvaa jatkuvasti.

Satelliittipenetraatio Espanjassa on noin 20 prosenttia, ja palvelu on kokonaan digitaalista.

Myös Espanja nähdään potentiaalisena IPTV-jakelun edelläkävijänä. Laajakaistaverkon peitto on kolme kertaa laajempi kuin kaapeliverkon.

Italia

Italian 25 miljoonasta taloudesta 14 miljoonaa on ainoastaan maanpäällisten lähetysten varassa. Italian kaapelipenetraatio on vain prosentti. Satelliittipenetraatio on 26 prosenttia, ja palvelu on kokonaan digitaalista. Italia lanseerasi digitaaliset maanpäälliset lähetykset tammikuussa 2004.

Valtio on voimakkaasti tukenut digisovittinmyyntiä ja subventoinut MHP-sovittimia, jotta laitekanta olisi perussovittimia kehittyneempää. Sovittinmyynti onkin sujunut hyvin. Marraskuussa 2007 digivastaanottimia arvioitiin olevan jo 6,67 miljoonassa italialaistaloudessa. Tällä hetkellä italian digilaittekannasta 82,3 prosenttia on sovittimia ja loput integroitua televisioita.

Italian digilaittekannasta 95 prosenttia tukee MHP:tä, sillä valtio subventoi pitkään MHP-sovittimia. Euroopan komissio kuitenkin puuttui subventointiin ja edellytti että valtion tuki on teknologiasta riippumaton. Nyt tukea saaneilta yrityksiltä peritään osa rahoista takaisin. Tällä hetkellä 57,8 prosenttia laitteista ei ole valtion subventoimia.

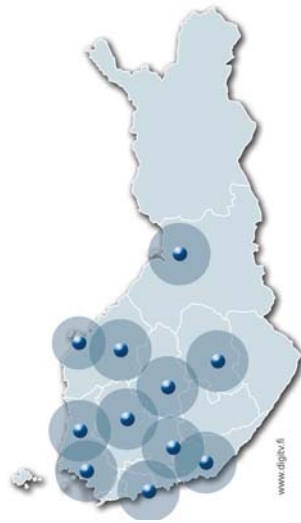
Alun perin analogisten lähetysten sulkemista suunniteltiin vuodeksi 2006, mutta siirtymäkautta pidennettiin vuoteen 2008. Tällä hetkellä viimeisten analogisten lähetysten kaavaillaan loppuvan vuonna 2012. Vuodesta 2008 lähtien myyntiin tulevien televisioiden tulee sisältää digitaalinen viritin. Digisiirtymä alkaa 1.3.2008, kun Sardinian pääkaupunki Cagliari lopettaa analogiset lähetykset ensimmäisenä Italiassa.

Vuonna 2001 Fastweb aloitti IPTV-lähetykset ja saavutti hyvän aseman heikon kaapeliverkon johdosta. Syyskuun 2007 loppuun mennessä Fastwebin tilaajina oli noin 1,25 miljoonaa taloutta. Viimeisen vuoden aikana markkinoille on tullut lukuisia uusia IPTV:n tarjoajia kuten Telecom Italia ja Wind Italy.

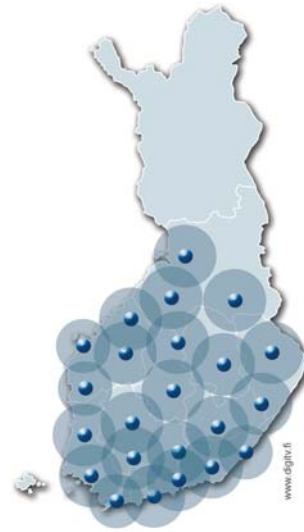
7. DIGITAALISEN TELEVISION TARJONTA, LEVINNEISYYS JA SAATAVUUS VUONNA 2008

7.1. Digitaalisen maanpäällisen televisioverkon kattavuus

Seuraavissa kartoissa on esitetty digitaalisen television näkyvyys vuosina 2003 ja 2004. Esitys ei ole kanavanippukohtainen. Tarkemmat karttatiedot ovat tarvittaessa saatavilla Digita Oy:ltä.

Digitv:n näkyvyys 2003

Digitv:n näkyvyys 2004

Vuoden 2005 lopulla digitaalinen maanpäällinen televisioverkko kattoi laskennallisesti noin 99,9 prosenttia Manner-Suomen väestöstä. Kanavanipussa A tarjottavat Yleisradio Oy:n digitaaliset televisiölähetykset ovat näkyneet koko Suomessa 1.8.2005 alkaen. Kanavanippu B eli MTV3, MTV3+, silloinen SubTV, Nelonen ja Nelonen Plus aloittivat lähetykset Pohjois-Suomen asemilta 1.9.2005. Kanavanippu B:n lähetykset olivat luonteeltaan teknisiä koelähetyksiä vuoden 2005 loppuun saakka.

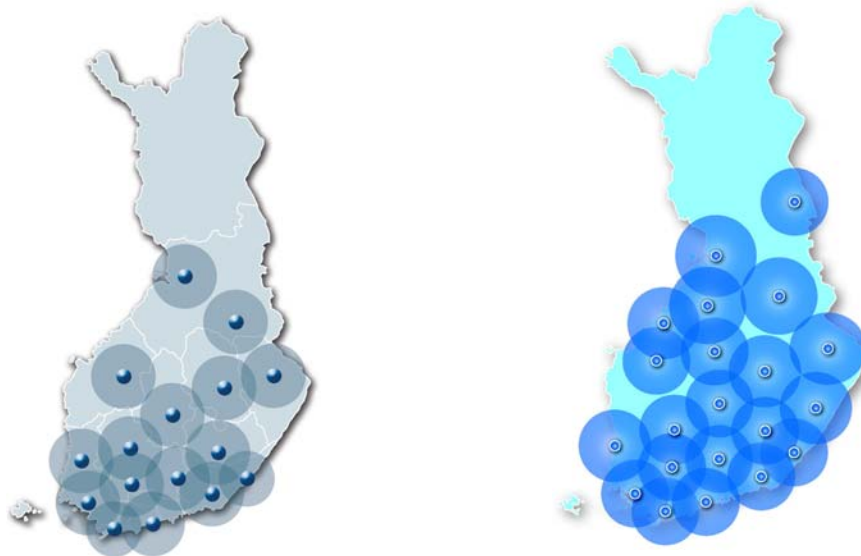

Digitv:n näkyvyys 2006 kanavaniput A ja B

Digita Oy asensi vuosien 2005 ja 2006 aikana 51 kanavanippu A:n täytelähetintä ja 5 kanavanippu B:n täytelähetintä. Loput 46 kanavanippu B:n täytelähetintä asennettiin syksyn 2006 aikana niin, että tekniset koe-lähetykset täytelähtettimistä aloitettiin joulukuun puolivälissä. Varsinaiset lähetykset alkoivat 1.1.2007.

Lisäksi Digita Oy neuvotteli vuoden 2006 aikana kanavanippu C:hen kuuluvien televisiotoiminnan harjoittajien kanssa lähetysten aloittamisesta 10 täytelähetinasemalta vuoden 2007 alkupuolella.

Kanavanippu C:n väestöpeitto on nykyisin 78 - 90,4 prosenttia ohjelmakanavasta riippuen. Kanavanippu C laajeni merkittävästi alkuperäistä verkkoa kattavammalle alueelle vuoden 2006 aikana. Kanavanippu C:hen kuuluvista ohjelmakanavista Urheilukanavan väestöpeitto on nyt noin 90,4 prosenttia väestöstä.

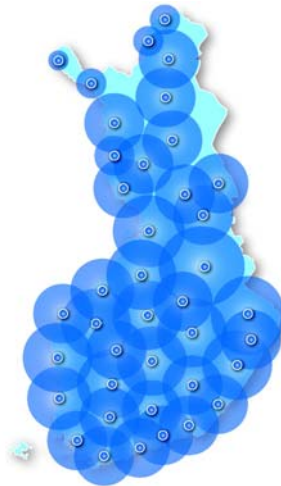

Digitv:n näkyvyys 2006 kanavanippu C

Digitv:n näkyvyys kanavanippu C
1.2.2008. Sisältää ns. pääasemat, mutta ei täytelähtimiä.

Digita Oy jatkoi vuonna 2006 digitaalisen television lähetyksen katvealueiden kartoittamista laskennallisten ennusteiden, kenttämittausten ja kuluttajapalautteen pohjalta. Tehtyjen selvitysten pohjalta Digita Oy ja televisioyhtiöt neuvottelivat pääasemien näkyvyysalueiden täydentämisestä täytelähetinasemien avulla. Kanavanippuja A ja B täydennettiin toukokuun 2007 alussa 36 täytelähtimellä, jotka sijaitsevat 32 paikkakunnalla.

Kuten edellä todettiin kaupalliset televisiotoiminnan harjoittajat ja Yleisradio Oy ilmoittivat keväällä 2007, että 26 paikkakunnalle rakennetaan vielä 48 uutta täytelähetintä. Näiden lisäksi sovittiin vielä kahdesta lisätäytelähtimestä, minkä jälkeen lisättyjen täytelähtimien määrä oli yhteensä 50. Tällä ratkaisulla maanpäällisen lähetyksen peitto A- ja B-kanavanipuissa yltyä 99,96 prosenttiin.

Digitv:n näkyvyys kanavaniput A ja B 1.2.2008. Karttaan on pääasemien lisäksi piirretty neljä Lapin täytelähetintä Lapin näkyvyyden selkeyttämiseksi.

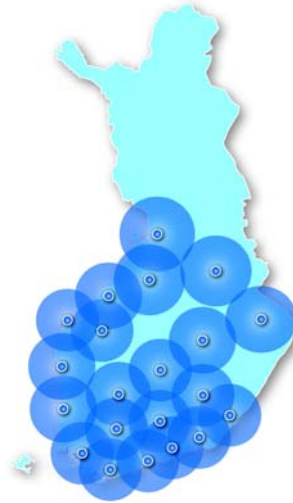
Helmikuun 2008 puolivälissä seitsemän täytelähetintä oli edelleen asentamatta. Kuuden täytelähtimen taajuuskoordinointi Ruotsin ja Venäjän kanssa on vielä kesken ja yksi oli asentamatta haasteellisten olosuhteiden vuoksi.

Digita Oy on kartoittanut jatkuvasti katvealueita digitaalisen television näkyvyyden parantamiseksi. Pientaloasukkaat ovat voineet ilmoittaa mahdollisista katvealueista esimerkiksi yhtiön verkkosivuilta löytyvällä katvealueilmoituksella.

Neljäs kanavanippu (D) on tarkoitettu DVB-H-standardilla toteutettaville mobiilin television ohjelmille ja palveluille. Valtioneuvosto myönsi verkkotoimiluvan Digita Oy:lle 23.3.2006. Digita Oy vastaa lähetyksen verkosta ja verkon kanavien hallinnoinnista verkko-operaattorina. Ensimmäisessä vaiheessa verkko kattoi pääkaupunkiseudun Kehä III:n sisä-

puolella sekä Turun, Tampereen ja Oulun kaupungit. Loppuvuodelle 2007 priorisoidun DVB-T täytelähetinrakentamisen jälkeen Digita Oy täydentää verkon peittoa 40 prosenttiin.

Valtioneuvosto myönsi Digita Oy:lle verkkotoimiluvan 15.6.2006 viidennen digitaaliseen joukkoviestintäverkkoon (E). Viides digitaalinen televisioverkko avattiin 1.9.2007. Verkko kattaa aluksi Etelä- ja Keski-Suomen ja laajenee vähitellen muualle Suomeen. Kanavanippu E:n väestönpeitto on tällä hetkellä 80 prosenttia. Keväällä 2008 verkko kattaa 95 prosenttia väestöstä.

Digitv:n näkyvyys kanavanippu E 1.2.2008.
Sisältää ns. pääasemat, mutta ei täytelähettimiä.

Valtioneuvosto myönsi 18.1.2007 Vaasan Läänin Puhelin Oy:lle verkkoluvan alueelliselle kanavanipulle maanpäälliseen televisio toimintaan. Toimilupaehdojen mukaan toimiluvan haltijan on huolehdittava siitä, että Ruotsin julkisen yleisradioyhtiön SVT:n kahden kanavan (SVT1 ja SVT2) ohjelmia sekä analogisina jaettuja paikallisia televisio-ohjelmistoja voidaan välittää keskeytyksettä analogisen lähetystoiminnan päätyttyä ja siten, että jakelulla voidaan mahdollisimman tehokkaasti palvella toimialueella Suomen ruotsinkielistä ja kaksikielistä väestöä. Lisäksi toimilupaehdoissa todetaan, että luvan haltija on velvollinen rakentamaan maantieteellisen toimialueen kattavan verkon siten, että kahden SVT:n kanavan lähetystoiminta voitiin käynnistää siinä 1.9.2007 lukien SVT:n analogisten lähetysten näkyvyysalueella. Toimiluvan mukaan SVT Europan piti syyskuun 2007 alussa näkyä digitaalisesti alueella, jossa asuu vähintään 59 prosenttia suomalaisista. Joulukuun 2007 alkuun mennessä näkyvyyden piti laajentua 80 prosenttiin. Ohjelman vastaanottamiseen tarvitaan ohjelmakortti.

VTT:lle myönnettiin 11.5.2005 alueellinen (Tampere ja Espoon Otaniemessä) toimilupa verkkopalvelun tarjontaan digitaalisessa joukkoviestintäverkossa standardin EN 300 744 mukaisiin DVB-T ja DVB-H –lähetysiin. Toimilupa on voimassa vuoteen 2010. Toimiluvan tarkoi-

tuksena on digitaalisen joukkoviestintäverkon koe- ja opetuskäyttö. Luvan haltija on oikeutettu myös koeluonteiseen kaupalliseen yleiseen teletoimintaan tutkimustoiminnan edellyttämässä laajuudessa.

7.2. Palvelujen tarjonta

Vapaasti vastaanotettavat kanavat

Suomessa oli ennen digitalisointia tarjolla neljä valtakunnallista analogista televisiokanavaa eli Yleisradio Oy:n lähettämät TV1 ja TV2 sekä kaupallisten toimijoiden lähettämät MTV3 ja Nelonen. Näiden lisäksi Yleisradio Oy välitti Ruotsin television ohjelmia Suomessa siten, että Etelä-Suomessa oli nähtävissä SVT Europa ja Pohjanmaalla Kruunupyyn ja Pyhävuoren asemien näkyvyysalueilla SVT1 ja SVT2.

Paikallinen televisiotoiminta on Suomessa ollut melko vähäistä. Merkittävimpiä toimijoita ovat kaapelijakelussa oleva Turku TV Turussa sekä maanpäällisessä ja kaapelijakelussa Tampereella ollut TVT Tampere (Tampere TV), jonka toiminta päättyi vuonna 2006.

Valtioneuvosto myönsi toimiluvat valtakunnalliseen digitaaliseen televisiotoimintaan kesäkuussa 1999. Kun digitaaliset televisiolähetykset alkoivat elokuussa 2001, tarjolla olivat kanavanipussa A Yleisradio Oy:n TV1 ja TV2 sekä niiden lisäksi uudet digitaaliset kanavat YLE Teema, YLE24 (myöhemmin YLE Extra, joka lakkautettiin vuoden 2008 alussa) ja FST (FST5). Kanavanippu B:ssä nähtiin MTV3-kanavan ja City-TV:n ja TVTV!:n perustalle luodun Subtv:n lisäksi Urheilukanavan ohjelmia - sekä Wellnet Oy:n, joka ei koskaan lähettänyt varsinaisia ohjelmia, kanavatunnus. Kanavanippu C:ssä aloitti Nelonen. Toimilupa oli myönnetty myös SWelcomin elokuvakanavalle ja WSOY:n koulukanavalle, jotka eivät koskaan aloittaneet. Valtioneuvosto myönsi neljä uutta toimilupaa (Janton Oy, Canal+ Finland Oy, Turun Kaapelitelevisio Oy, Vizor Oy) 13.3.2003.

Kanavanippuja järjesteltiin uudelleen 1.4.2004. Tuolloin Nelonen siirtyi koko maan kattavaksi rakennettavaan B-kanavanippuun.

C-kanavanipun tarjonnasta vastaavat Canal+:n ja Urheilukanavan ohella The Voice, joka aloitti nimellä Viisi, kunnes siirtyi SBS:n omistukseen, sekä lyhytaikaisella toimiluvalla ohjelmaa lähettävä Digiviihde. Kanavanipussa lähetetään televisiokanavien joukossa myös IskelmäTV Harju & Pöntinen -kanavaa sekä alueellisenä Turku TV. C-kanavanipussa aloitti kesällä 2007 myös maksullinen Urheilu+kanava, joka jakaa taajuuden Disney Channelin kanssa.

Talvella 2007 Nelonen toi B-kanavanippuun uuden JIM -nimisen kanavan.

E-kanavanipussa näkyvät SVT Europa, Discovery Channel, Eurosport, KinoTV, MTV3 Fakta, Music Television MTV ja Nickelodeon-lastenkanava. Kanavatarjonta vaihtelee kuitenkin jatkossakin alueittain.

Näiden kanavien lisäksi Viestintävirasto voi myöntää toimiluvan televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa, jos toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta tai toiminnan viikoittainen kesto on enintään neljä tuntia taikka jos toimintaa harjoitetaan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa, joka on varattu televisio- tai radiotoimintaan tai muiden palveluiden tarjoamiseen DVB-H- tai vastaavalla standardilla.

Toimiluvanvarainen kanavatarjonta

Toimiluvanhaltija	Kanava (m) = maksutelevisio
Yleisradio Oy	YLE TV1, YLE TV2, FST5, TV1+ YLE Teema, SVT Europa
MTV Oy	MTV3, MTV MAX (m) ja MTV Fakta (m)
SW Television Oy	Nelonen, JIM
SubTv Oy	Sub, Sub Juniori (m), Sub Leffa (m)
Suomen Urheilutelevisio Oy	Urheilukanava Urheilukanava +
C More Entertainment Finland Oy	Canal+ -kanavapaketti / neljä kanavaa (m)
TV5 Finland Oy	The Voice TV
Turun Kaapelitelevisio Oy	Turku-TV
Discovery Communications Europe	Discovery Channel (m)
Eurosport SA	Eurosport (m)
Swelcom Oy	KinoTV (m)
MTV Networks Europe	MTV Nordic (m)
Nickelodeon International Ltd	Nickelodeon (m)
Walt Disney Company Ltd	Disney Channel (m)
Vaasan Läänin Puhelin Oy	SVT1, SVT2, paikalliskanava ym.
KRS-TV rf	KRS-TV
När-TV rf	När-TV

Digitaalisessa televisioverkossa ovat tarjolla seuraavat radiokanavat: Yleisradio Oy:llä viisi kanavaa Ylen Klassinen, YLE Radio Peili, YLE Mondo, YLE Radio Extrem ja YLE FSR+ . Lisäksi tarjolla on kolme kaupallisten toimijoiden kanavaa: Uusi Kiss, Iskelmä sekä Harju ja Pöntinen – kanavat.

Digitaalinen televisiotarjonta Pohjanmaalla

Valtioneuvosto myönsi 18.1.2007 ohjelmistotoimiluvat televisioitoiminnan harjoittamiseksi Vaasan seudun alueellisessa digitaalisessa lähetysverkossa När-TV- rf:lle ja KRS-TV rf:lle, paikallisten kanavien toiminnan jatkamiseen digitaalisena Närpiön ja Kristiinankaupungin seudulla sekä Vaasan Läänin Puhelin Oy:lle. Koska Vaasan seudun kanavanipun rakentamisen yhtenä tarkoituksena on turvata Sveriges Television Ab:n SVT1- ja SVT2-kanavien näkyminen Pohjanmaalla analogisten lähetysten päättymisen jälkeen, Vaasan Läänin Puhelin Oy:n toimilupaan liitettiin määräys SVT1- ja SVT2 –kanavien lähettämisestä.

Maksutelevisiokanavat

Analogisten lähetysten aikana maksullisten televisiokanavien seuraaminen oli mahdollista vain kaapeli- tai satelliittivastaanoton välityksellä. Viime vuosina maksutelevisiokanaville on siirtynyt tärkeitä osia suomalaisten eniten katsomasta urheilusta: Formula 1 ja kotimainen jääkiekon SM-liiga. Kanavapakettien markkinointi on huomattavasti edistännyt digipenetraatiota. Esimerkiksi PlusTV:n hyvin lyhyessä ajassa tavoittamat 220 000 asiakasta on selvä osoitus kiinnostavan ohjelmasisällön merkityksestä.

Televisionmaksutulot ovat Suomessa noin 400 miljoonaa euroa vuodessa, kun television mainostulot ovat samanaikaisesti noin 260 miljoonaa euroa. Kummallakaan taholla ei ole odotettavissa merkittävää kasvua. Maksutelevisiotulot saattavat lähivuosina nousta 300 miljoonaan euroon. Maksutelevisiotilaajien määrän arvioidaan siis kasvavan 40-50 prosenttiin televisiotalouksista.

MTV3+ aloitti maksutelevisioitoiminnan ohjelmapaketeilla alueellisesti syksyllä 2003 ja valtakunnallisesti keväällä 2004. Canal+:n maksulliset lähetykset alkoivat marraskuussa 2004. Yhtiön neljän kanavan myyntiä antennikoteihin operoi Canal Digital. Myöhemmin paketti on edelleen täydentynyt Disney Channelin aloitettua.

MTV Oy lanseerasi Formula 1:n siivittämänä kaksi maksutelevisiokanavaa antennikoteihin marraskuussa 2006 kumppaninaan maksutelevisio-operaattori PlusTV.

Joulukuussa 2006 myönnettiin E-kanavanipun ohjelmistotoimiluvat. Analogisten lähetysten päättymisen myötä 1.9.2007 ruutuun tulivat Discovery Channel, Eurosport, KinoTV, MTV (Music Television), MTV3

Fakta, Nickelodeon sekä SVT Europa. Kaikki uudet kanavat ovat maksullisia.

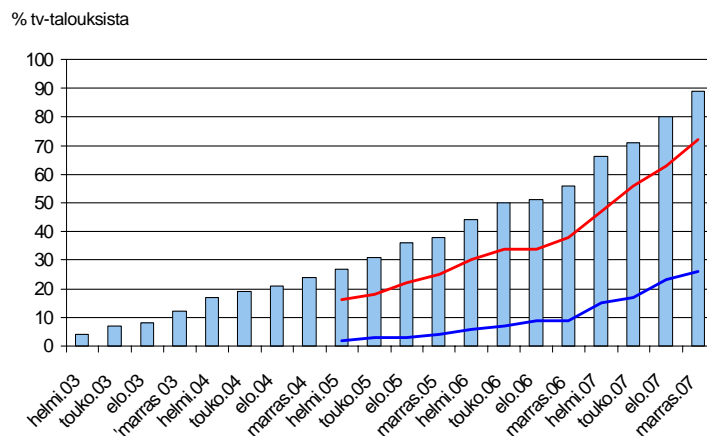
Finnpanel Oy:n marras-joulukuun 2007 tilannetta kuvaavan tutkimuksen mukaan 80 prosentissa digisovittinalouksista on hankkinut ainakin yhden sovittimen, jossa on maksukorttipaikkavalmius. Siten 67 prosentilla televisiotalouksista on mahdollisuus halutessaan tilata maksullisia kanavia digisovittimen kautta. Maksutelevisiopalveluja tilaa 26 prosenttia televisiotalouksista. Maksutelevisio on yleistynyt digitalisoinnin myötä hyvin nopeasti.

Seuraavassa esitetään maksukorttipaikallisten ja kovalevyllä varustettujen digisovittimien yleistymisen helmikuun 2003 ja marraskuun 2007 välisenä aikana.

Digisovittimien ominaisuuksia (11/2007):

1 600 000 taloudessa digisovitin, jossa maksukorttipaikka (72 % TV talouksista)

600 000 taloudessa kovalevyllä varustettu digisovitin (26 % TV talouksista)

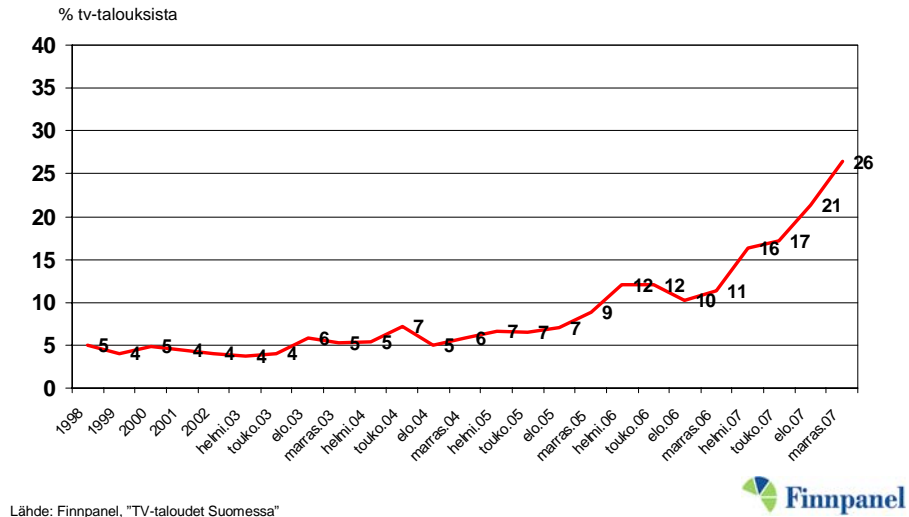
Lähde: Finnpanel, TV Taloudet Suomessa

Maksutelevisio on yleisempi lapsiperheissä (25–44-vuotiaat). Lasten (4–9-vuotiaat) katselusta on 22 prosenttia maksutelevisiokanavilla.

Maksu-TV:n yleistyminen Suomessa kehitys vuosina 1998 - 2007

Marraskuu 2007: vajaat 600 000 tilaajataloutta

Ns. yhden kortin järjestelmä

Vuonna 1999 ensimmäisten digitaaliseen televisioon myönnettyjen toimilupien myöntämisen yhteydessä valtioneuvosto antoi lausuman, jossa maksutelevision osalta todettiin, että mikäli tarjotaan maksutelevisiopalveluita, toimijoiden tulee yhdessä pyrkiä sitoutumaan yhden kortin palveluratkaisuun ja kuluttajia palvelemaan yhdenmukaiseen asiakas- ja tilaajahallintoon.

Tätä ns. yhden kortin järjestelmää edistävä toimilupamääräys lisättiin ohjelmistolupiin. Maanpäällisissä verkoissa on ollut 1.9.2007 alkaen toiminnassa ns. yhden kortin järjestelmä, joka on mahdollistanut kuluttajalle kahden eri maksutelevisio-operaattorin palvelujen koodaamisen samalle kortille. Viestintämarkkinalain suojauksen purkujärjestelmää käyttävälle yritykselle asetettavia velvollisuuksia koskevaa 136 § muutettiin 1.1.2008 siten, että se koskee nyt selkeästi myös maksutelevisio-operaattoreita.

Digitaalisen television lisäpalvelut

Yleisradio Oy ja MTV:n maksulliset kanavat käyttävät ns. DVB-tekstitystä, jolla voidaan tarjota katsojille eri kieliversioita. Yleisradio Oy lähettää myös DVB-tekstityksenä tekstitys- ja äänitekstityspalveluja kuulo- ja näkövammaisille. Tämän DVB-standardin mukaisen tekstityk-

sen välittäminen ja vastaanottaminen on ollut odotettua haasteellisempaa, mikä on vaikuttanut kielteisesti tekstityksen hyötyjen hyödyntämiseen.

Digitaalisen television lisäpalveluja ovat ns. digiteksti (supertekstitelevi-sio), ohjelmaopas, pelit, yhteiskuntapalvelut sekä erilaiset ohjelmakohtaiset palvelut. Tarjottavat lisäpalvelut ovat MHP-pohjaisia (Multimedia Home Platform), joten niiden merkitys katsojille on jäänyt vähäiseksi.

Merkittävin MHP-palveluiden tarjoaja oli pitkään Yleisradio Oy, jonka ohjelmaopas, digiteksti, uutisrulla ja Taru-tv olivat MHP-pohjaisia. Koska MHP-standardin mukaiset sovittimet eivät ole yleistyneet, Yleisradio Oy vähensi kuitenkin MHP-palveluita ja vapautti niihin käytettyä siirtokapasiteettia päivityksiä varten. Yhtiö lopetti MHP-palvelut kokonaan vuoden 2007 lopussa.

Valtakunnallisissa kaupallisissa televisioyhtiöissä ei enää pitkään aikaan ole panostettu MHP-palveluihin.

Kaapelitelevisiotoiminnan harjoittajista Suomen 3KTV Oy ja Vaasan Läänin Puhelin Oy ovat toimineet edelläkävijöinä MHP-palveluiden uudelleen markkinoinnissa. Palvelun nimi on Aktiivi-tv. Sen palveluita ovat muun muassa sähköposti, Kalevan uutispalvelu ja Lippu-tv.

Standardi toi haasteita penetraatiokehitykselle: alkuvaiheen panostus MHP-lisäpalveluihin myös nosti MHP-palvelut digitaalisen television markkinoinnin keskeiseksi tekijäksi. Televisioyhtiöt myös odottivat vuorovaikutteisia laitteita markkinoille. Perusmallit kuitenkin tulivat kauppoihin ensimmäisenä - ja loivat markkinan. Silti vielä vuosien jälkeen alkuvaiheen "tietoyhteiskunnan sininen bussi" -kampanjointi kummitteli mielissä: laajakaistapohjaiset internet-palvelut ajoivat sen sinisen bussin ohi ja toivat tietoyhteiskunnan sitä kautta tehokkaammin suomalaisten ulottuville.

Digitalisoinnin vaikutuksia

Selkeitä digitalisoinnin positiivisia vaikutuksia ovat esimerkiksi ohjelmatarjonnan laajentuminen, maksutelevisiotoiminnan eteneminen, vammaispalveluiden tarjonnan lisääntyminen, televisiolähetysvälityskapasiteetin viisinkertaistuminen ja muun muassa rajallisten taajuuksien vapautuminen.

Kokonaan digitaaliseen televisioon siirtymisen jälkeen suomalaiskodeissa on mahdollisuus seurata antennin välityksellä 12 vapaasti vastaanotettavaa valtakunnallista kanavaa sekä maksullisena kahden operaattorin paketeissa yhteensä 17 kanavaa. Näiden lisäksi A- ja C-kanavanipuissa on radiokanavia. Lyhytaikaiset toimitukset mahdollistavat vielä lisää tarjontaa. A- ja B-kanavaniput kattavat viimeisten täyteläheittimien valmistuttua 99,96 prosenttia suomalaisista. C-kanavanipun näkyvyys kattaa

78 - 90,4 prosenttia ja E- kanavanipun 80 prosenttia suomalaisista loka-kuussa 2007.

Loppuvuonna jo lähes 90 prosenttia suomalaisista katseli televisiota digitaalisesti. Myös maksutelevision läpimurto tapahtui vuonna 2007, jolloin maksutelevision tilaajien määrä kaksinkertaistui.

Kanavien lisäys ja valinnanmahdollisuudet maksullisten kanavien tulon myötä ovat siis lunastaneet lupauksen runsaammasta tarjonnasta. Finnpanel Oy:n syys-joulukuun 2007 tilannetta selvittäneen tutkimuksen mukaan analogisten lähetysten loppumisen jälkeen television katselu kasvoi edelliseen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna 3 prosenttia.

Yllä mainitun Finnpanel Oy:n tutkimuksen mukaan ajansiirto (tallentaminen) lisäsi televisio-ohjelmien katselua kolmella prosentilla (koko väestö). Suurin lisäys oli ryhmässä 25–34 –vuotiaat, jossa lisäys oli 8 prosenttia. Jos tarkastellaan yksinomaan talouksia, joissa tallentava digisovitin, niin ajansiirto on lisännyt ohjelmien katselua 12 prosentilla.³

Samoin Finnpanel Oy:n tutkimuksen mukaan suuret kanavat säilyttivät edelleen suosionsa. Neljän suurimman kanavan katseluosuus kaikesta katselusta on edelleen 77 prosenttia (vuonna 2002 osuus oli 95 prosenttia). Toisaalta pienetkin kanavat kasvoivat merkittävästi. Ryhmän katseluosuus on nyt 19 prosenttia (vuosi sitten se oli 12 prosenttia).

7.3. Vastaanottimet

Suomessa käytetään digitaalisissa televisiolähetyksissä maailmanlaajuisesti käytössä olevia määrittelyjä DVB-T ja DVB-C, joiden määrittelystä vastaa Digital Video Broadcasting –organisaatio (www.dvb.org). Määrittelyjen käytännön toteutuksissa on pieniä maa- ja operaattorikohtaisia eroja, joiden takia eri maissa myytävät vastaanottimet eivät välttämättä ole täysin yhteensopivia.

Laitetestaust

Digivastaanottimien määrittelyjen mukaisuuden testaukseen ei ole Suomessa ollut yhtenäisiä toimintatapoja tai velvoitteita. Monet valmistajat hoitavat testauksen itse. Digitaalisen television alueella toimivien pohjoismaisten yritysten yhteistyöelin Nordig on myös määritellyt testinormit, mutta tällaisia sovittimia ei ole tullut markkinoille.

Suomen Kaapelitelevisioliitto ry aloitti vuonna 2006 testauspalvelun, jossa digisovittimen laitevalmistaja voi varmistaa laitteen toimivuuden suomalaisessa kaapelitelevisioverkossa. Testatun laitteen tunnistaa Cable Ready -tarramerkillä. Testauksen ensisijaisena tavoitteena on auttaa

³ Tallentavia digisovittimia on 632 000 taloudessa eli 28 prosentissa kaikista televisiotalouksista ja 31 prosentissa digisovittimen hankkineista talouksista. Finnpanel Oy, TV-taloudet Suomessa tutkimus, marras-joulukuu 2007.

kuluttajaa ostopäätöksessään silloin, kun hän hankkii digisovittimen muualta kuin kaapelioperaattorilta. Kaapelitelevisioliiton käynnistämä testausjärjestelmä on tuottanut markkinoille jo kymmeniä digisovittinmalleja, joissa on Cable Ready hyväksyntää osoittava tarramerkki.

Cable ready –merkintä

Myös Digita Oy tarjoaa laitevalmistajille digitaalisen television pääte-laitteiden testauspalveluja ja testausympäristöä.

Televiisio toiminnan digitalisoinnin alkuvaiheessa markkinoilla oli tarjolla laitteita, joissa kaikki ominaisuudet eivät välttämättä toimineet. Saadun kokemusten perusteella TV2007-ryhmä päätyi väliraportissaan suosittelemaan testausjärjestelmän luomista myös antenniverkon vastaanottimille.

Digisovittimen ominaisuuksia voidaan parantaa ohjelmistopäivityksillä. Viestintävirasto on julkaissut ohjelmistopäivityksistä raportin (Viestintäviraston julkaisuja 7/2006), joka on luettavissa muun muassa verkkopalveluissa www.ficora.fi ja www.digitv.fi. Raportti on tarkoitettu lähinnä vastaanottimien käyttäjille ja myyjille. Raportin mukaan digitaaliseen vastaanottimeen ei tarvitse etsiä uusia päivityksiä, jos vastaanotin toimii normaalisti. Digitaalisen televisiolähetysverkon kautta tulevat päivitykset kannattaa kuitenkin aina ottaa vastaan.

Laitevalmistajat voivat päivittää laitemalliensa ohjelmistoja esimerkiksi lisätäkseen uusia ominaisuuksia, huoltaakseen laitetta tai parantaakseen muuten vastaanottimien toimivuutta. Päivitys voidaan tehdä joko digitaalisen televisiolähetysverkon (antenni- tai kaapeliverkon) kautta, laitteen huollossa tai internetin välityksellä. Useimmat vastaanotinmallit voidaan päivittää lähetysverkon kautta, mikä on kuluttajan kannalta yksinkertaisinta.

Maanpäällisestä lähetysverkosta vastaava Digita Oy ja paikalliset kaapelioperaattorit lähettävät ohjelmistopäivityksiä verkoissaan laitevalmistajien kanssa sovittavien aikataulujen mukaisesti. Suurin osa digitaalisista televisiovastaanottimista ilmoittaa automaattisesti katsojalle päivitetyistä ohjelmistosta, joka voidaan ladata saman tien. Ohjelmistopäivitys lähetetään lähetysverkossa tietyn aikaa ja jakson päätyttyä päivitys poistetaan lähetyksestä. Päivitystä voi kysyä myöhemmin laitemyyjiltä tai maahantuojilta.

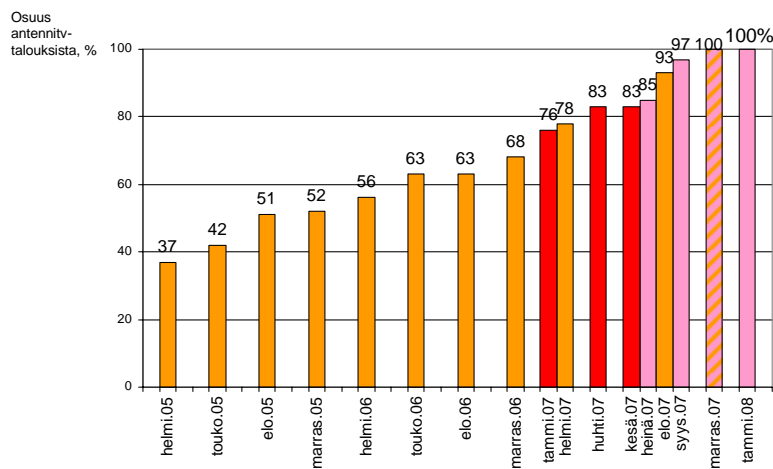
Kun digitaaliseen televisiolähetysverkkoon tulee uusia kanavia, täytyy vastaanotin virittää uudelleen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita laitteen ohjelmiston päivittämistä.

Vastaanotinmäärä

Vuonna 2005 kotitalouksilla oli Finnpanel Oy:n mukaan kaikkiaan noin 3,7 miljoonaa televisiota eli yhdessä kotitaloudessa oli keskimäärin 1,6 televisiota.

Vuoden 2003 helmikuussa maanpäälliseen katseluun soveltuvia digisovittimia oli alle 50 000 taloudessa. Vuoden 2005 helmikuussa näitä sovitimia oli 435 000 taloudessa ja vuoden 2006 helmikuussa 679 000 taloudessa.

Digisovittimien yleisyys antennitalouksissa

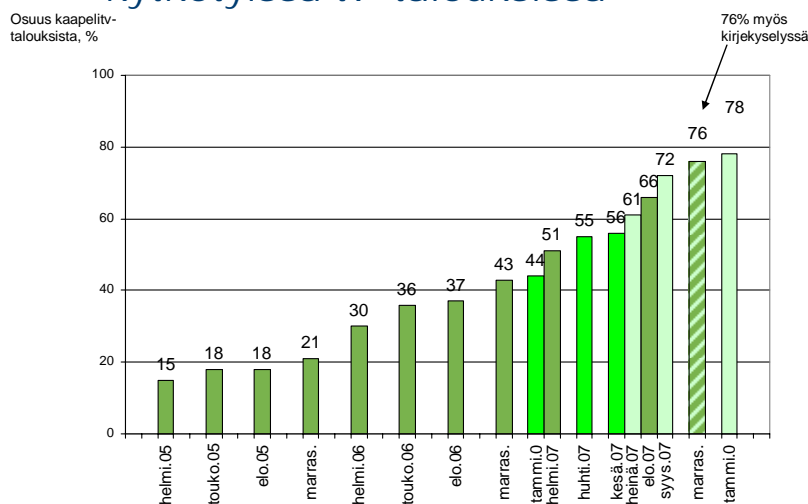
Lähde: Finnpanel, TV-taloudet Suomessa-tutkimus

Finnpanel Oy:n TV-taloudet Suomessa vuoden 2007 marras-joulukuun vaihteen tilannetta kuvaavan tutkimuksen mukaan 2 004 000 taloudessa eli 88,9 prosentissa televisiotalouksista oli erilaisia digitaaliseen vastaanottoon tarkoitettuja laitteita. Viimeisen vuoden aikana marraskuusta 2006 marraskuuhun 2007 on digisovittintalouksien määrä kasvanut 1 255 000 taloudesta 2 004 000 talouteen (kasvua 60 prosenttia). Antennitalouksissa digisovittinpenetraatio oli 100 prosenttia ja kaapelitalouksissa 76 prosenttia, mikä tarkoittaa sitä, että noin 250 000 kaapelitaloutta oli tuolloin vielä ilman sovitinta. Satelliittiantennitalouksissa (oma lautasantenni tai yhteislautasantenni) penetraatio oli 99 prosenttia. Digisovittintalouksien määrä kasvoi elokuuhun 2007 verrattuna noin 200 000 taloudella eli 1 795 000 taloudesta 2 004 000 talouteen. Muutosprosentti elokuusta 2007 marras-joulukuun vaihteeseen oli 12 prosenttia. Digisovittinpenetraatio televisiotalouksissa kasvoi elokuusta 80 prosentista 89 prosenttiin.

Seuraavassa esitetään digisovittimien yleisyys kaapeliin kytketyissä talouksissa helmikuusta 2005 tammikuuhun 2008.

Digisovittimien yleisyys kaapeliin kytketyissä tv-talouksissa

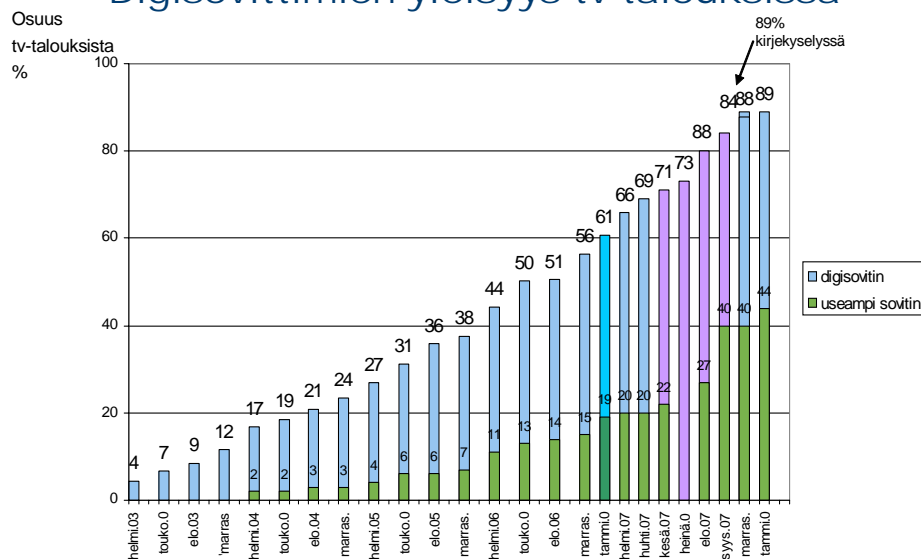

Lähde: Finnpanel, TV-taloudet Suomessa-tutkimus

Seuraavassa esitetään digisovittimien yleistymisen televisiotalouksissa ajalla helmikuu 2003 – tammikuu 2008.

Digisovittimien yleisyys tv-talouksissa

Lähde: Finnpanel

Keskussovittimia ei ole asennettu merkittävässä määrin. Finnpanel Oy:n tulosten mukaan yhteensä 37 000 taloudella olisi mahdollisuus katsoa analogiseksi muunnettua digilähetystä. Näistä talouksista 23 000 taloudella on myös oma digisovitin. Havaintomäärien vähäisyyden takia tuloja voidaan pitää suuntaa antavina. Keskusdigisovittimia ei lueta digisovittintalouksiksi. Saman tutkimuksen mukaan 240 000 taloudella on vähintään yksi sovitin, joka on hankittu vain kakkosasuntoa tai mökki-käyttöä varten.

Finnpanel Oy:n vuoden 2008 toisella viikolla tekemä tutkimus antoi seuraavat penetraatioluvut:

- Digisovittimien yleisyys televisiotalouksissa oli 89 prosenttia,
- Digisovittimien yleisyys kaapeliin kytketyissä televisiotalouksissa oli 78 prosenttia ja
- Digisovittimien yleisyys antenniteleviotalouksissa oli 100 prosenttia.

Vastaajien arvioiden mukaan digisovitin on helmikuun 2008 lopussa hankittu 95 prosenttiin televisiotalouksista.

Vastaanotintarjonta ja hinnat

Kuluttajavirasto on yhdessä lääninhallitusten kanssa tehnyt digisovittimia koskevia markkinakatsauksia ja hintavertailuja siirtymäajalla kolme kertaa, keväällä ja syksyllä 2006 sekä keväällä 2007. Vastaava selvitys tehtiin myös huhtikuussa 2004.

Kuluttajaviraston vuoden 2007 toukokuun selvityksessä⁴ oli mukana 154 erilaista digisovitinmallia. Niiden tiedot kerättiin 127 liikkeestä 20 paikkakunnalta Manner-Suomesta. Selvityksen ulkopuolelle jätettiin digisovittimien internetkauppa, integroidut tallentavat dvd-laitteet sekä tietokoneeseen ja matkakäyttöön tarkoitetut digisovittimet.

Edellisessä, lokakuussa 2006 tehdyssä vertailussa mukana olleiden digisovittimien hinnat olivat laskeneet 11 prosenttia. Tallentavien 200 Gt:n digisovittimien hinnat olivat laskeneet keskimäärin 10 prosenttia ja 160 Gt:n laitteiden 15 prosenttia. Perussovittimet, joilla ei voi tallentaa ohjelmia ja joissa ei ole maksullisten kanavien katseluun tarvittavaa kortinlukuasemaa, olivat halventuneet 13 prosenttia. Vuoden aikana digisovittimien hinnat olivat kaiken kaikkiaan pudonneet 22 prosenttia.

Pidempään myynnissä olleiden digisovittimien rinnalle ja tilalle oli tullut uusia kehittyneempiä malleja. Nämä uudet mallit, kuten 250 Gt:n kiintolevyllä ja HDMI-liittimellä varustetut tallentavat sovittimet, olivat

⁴ Kuluttajaviraston hintavertailuja, Digisovittimet ja digitaaliset televisiot, 1/2007 toukokuu 2007.

osaltaan nostaneet laitteiden keskihintaa 1,7 prosenttia. Kaikkien myynnissä olevien digisovittimien keskihinta oli toukokuussa 277 euroa, kun se vuoden 2006 lokakuussa oli 273 euroa.

Digisovittimien hintahaarukka on leveä: minimihinta oli vuoden 2007 toukokuussa 29 euroa ja maksimihinta 699 euroa. Tallentava, kahdella viritinillä varustettu 80 – 120 Gt:n digisovitin maksoi 250 – 475 euroa ja 160 Gt:n sovitin 300 – 600 euroa. Tallentavia 200 – 250 Gt:n digisovitinmalleja myytiin 530 – 700 eurolla. Perussovittimen, jossa ei ole kortinlukuasemaa ja jolla ei voi tallentaa, sai 29 – 200 eurolla.

Laittekanta uusiutuu nopeasti. Keväällä 2004 myynnissä olleista digisovittimista oli toukokuussa 2007 jäljellä vain viisi mallia, eli 3 prosenttia nykyisistä malleista. Keväällä 2006 myynnissä olleista malleista oli saatavana 53 sovitinta (34 prosenttia) ja viime lokakuussa myynnissä olleista malleista 89 sovitinta (58 prosenttia). Runsaat 40 prosenttia nykyisistä digisovittimista on tullut markkinoille vuoden 2006 lokakuun jälkeen.

Digisovittimet ovat teknisiltä ominaisuuksiltaan entistä monipuolisempia. Kuluttajaviraston selvityksen mukaan myynnissä olevista 73 prosentissa digisovittimista on maksullisten kanavien katseluun tarvittava kortinlukuasema. Kolmannes laitteista on tallentavia. Neljäsosassa laitteista on kaksi viritintä, jolloin televisiosta voi katsoa myös muuta kuin tallennettavaa kanavaa. Tietokoneliitännään tarvittava, muun muassa aineistojen siirtoon ja ohjelmistopäivityksiin käytettävä RS-232-sarjaportti on 60 prosentissa ja USB-liitäntä 19 prosentissa sovitimista.

Elektroniikan tukkukauppiailta saadun tiedon mukaan joulukuussa 2007 myytiin vain 50 493 digisovitinta, mikä on 63 prosenttia vähemmän verrattuna joulukuuhun 2006 myyntiin. Vuonna 2007 myytiin 1 341 283 digisovitinta, mikä osoittaa kasvua edelliseen vuoteen 97 prosenttia. Tammikuussa 2008 myynti kasvoi edelleen. Kaikkiaan sovitimia myytiin 90 883 kappaletta. Suurin lisäys oli kaapelisovittimien myynnissä, kasvu edellisen vuoden tammikuuhun verrattuna oli 120 prosenttia.

Joulukuussa 2007 myytiin myös 34 436 televisiovastaanotinta, mikä 5 prosenttia vähemmän verrattuna joulukuun 2006 myyntiin. Vuonna 2007 myytiin 432 990 televisiovastaanotinta, mikä osoittaa 33 prosentin kasvua edelliseen vuoteen.

Integroitujen digitelevisioiden myynti on käynnistynyt vuoden 2006 syksyllä. Antenniverkkoon tarkoitettuja integroituja laitteita on tarjolla jo kymmeniä eri malleja. Kaapelikatseluun tarkoitettuja integroituja vastaanottimia oli syksyllä 2006 markkinoilla kuitenkin vasta kaksi mallia. Vuoden 2007 aikana tarjonta on vakiintunut jo useampaan malliin.

Lisäksi on syytä huomioida, että huomattava määrä kotitalouksiin myytävistä tietokoneista on sellaisia, että niillä voi vastaanottaa maanpäälliset digitaaliset televisiolähetykset ilman erillistä digisovitinta.

7.4. Kaapelitelevisio

Maaliskuussa 2001 HTV (sittemmin Welho) aloitti ensimmäisenä kaapelioperaattorina digitaalisten televisiolähetysten koelähetykset. Digitaalisen television palvelut aloitettiin kaapeliverkossa yhtä aikaisesti kansallisena digitelevisio aloituspäivänä 27.8.2001.

Kaapelitalouksien kiinnostus digitaalisen television palveluita kohtaan oli passiivista. Penetraatiokehitys oli hidasta, sillä kaapelitalouksien ohjelmatarjonta oli jo valmiiksi antennitalouksia huomattavasti runsaampaa. Myös välitetyn kuvan ja äänen laatu kaapeliverkossa oli hyvää. Sovittimia hankittiin erityisesti maksutelevisiopalveluiden katselemista varten.

Digitalisointi kaapeliverkossa kuitenkin edistyi antenniverkon digitalisoinnin rinnalla. Kaapelitelevisioliitto ry antoi 19.1.2004 viestintäministeriölle lausunnon, jossa se kannatti analogisten lähetysten lopettamista Niemelän työryhmän esittämällä tavalla. Näin myös kaapelitoimiala lähti mukaan kohti kokonaan digitalisoitua televisiotoimintaa.

Kaikki kaapelitelevisio-operaattorit päivittivät verkkonsa niin, että niissä voitiin välittää digitaalisia televisiolähettyksiä jo hyvissä ajoin ennen 31.8.2007. Lisäksi kaapelialalla siirryttiin maksutelevisiotoiminnan kehityksen ja markkinoinnin osalta täysin digitaalisten televisio- ja audio-kanavien tarjontaan jo ennen kansallista digisiirtymää. Suurin osa kaapelioperaattoreista oli jo vuoden 2006 lopussa lopettanut analogisen maksutelevisiopalvelun tarjoamisen kokonaan.

Suurimmilla kaapelitelevisioyhtiöillä on tarjonnassaan parhaimmillaan jopa 100 maksullista kanavaa. Lisäksi yhtiöillä on peruskanavien lisäksi tarjonnassaan useita vain digitaalisesti lähetettäviä maksuttomia kanavia.

Kaapeliverkkoon sopivia laitteita oli aluksi markkinoilla vähän, johtuen laitevalmistajien vähäisestä tarjonnasta. Suomessa kuluttaja voi ostaa haluamansa kaltaisen sovittimen kodinkoneliikkeestä, kun muualla Euroopassa sovittimet ovat osa kaapeliliittymän palvelua. Integroituja kaapeliverkkoon soveltuvia televisioita tuli markkinoille vasta vuonna 2005. Varmistaakseen sovittimien toimivuuden kaapelioperaattorit aloittivat vuonna 2006 vastaanottimien testauksen. Hyväksytyt mallit saivat Kaapelitelevisioliiton Cable Ready –merkinnän. Erityisesti markkinoille tulleet tallentavat sovittimet saivat kaapelitaloudet hankkimaan digisovittimia.

Varautuminen HDTV-sovittimien korttilinkitykseen

Teräväpiirtolähetykset ovat jo alkaneet kaapelitelevisioverkoissa. Ohjelmien laittoman jakelun estämiseksi kansainväliset ohjelmayhtiöt vaa-

tivat, että teräväpiirto-ohjelmien katseluun tarkoitetut laitteet ja ohjelmakortit linkitetään yhteen. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaan ohjelmakortille avattu teräväpiirtokanava näkyy vain siinä HDTV-sovittimessa tai integroidussa teräväpiirtotelevisiossa, johon kortti on määritelty. Ohjelmakortin ja HD-sovittimen linkitys on jo yleisesti käytössä muualla maailmassa.

Varmistaakseen, että ulkomaisilta ohjelmayhtiöiltä saadaan korkeatasoista teräväpiirto-ohjelmistoa myös Suomeen, Ficom ry:n käynnisti helmikuussa 2008 yhteistyöprojektin vaaditun korttilinkityksen käyttöönottamiseksi. Tavoitteena on, että Suomessa otetaan käyttöön yksi yhteinen tekninen profiili kaikille kaapeliverkkojen HD-sovittimille ja että laitteiden markkina säilyy edelleen avoimena valmistajille ja maahantuojille. Tällaisia korttilinkityksen mahdollistavia HD-sovittimia odotetaan markkinoille syksyllä 2008. Osa teräväpiirtosisällöistä tulee näkymään ilman korttilinkitystä.

Televisiokanavien analogisen jakelun lopettaminen

Kuten edellä todettiin, kesäkuussa 2007 televisioimijat ja kaapelitelevisioyhtiöt sopivat, että kaapelitelevisioyhtiöt jatkavat eräiden analogisena lähetettävien peruskanavien sekä ruotsinkielisillä paikkakunnilla FST5:n lähetyksiä analogisena vielä helmikuun 2008 loppuun ulottuvan jatkosiirtymän ajan.

MTV Oy, SW Television Oy sekä Yleisradio Oy vahvistivat tammikuun 2008 lopussa kaapelioperaattoreille, että kesällä 2007 tehdyn linjauksen mukaisesti analoginen rinnakkaislähetys kaapeliverkoissa lakkaa 1.3.2008 klo 08.00. Lähetysten lopettaminen koskee mainittujen televisioyhtiöiden seuraavia kanavia: TV1, TV2, MTV3, Nelonen, FST5, Sub sekä Urheilukanava.

Laitekaupan vauhdittamiseksi televisioyhtiöt päättivät samassa yhteydessä panostaa vuoden 2008 helmikuussa kuluttajatiedottamiseen sekä siihen, että näillä kanavilla koordinoitusti näytetään asiasta kertovia mainosspotteja ja että yhtiö-/kanavakohtaisesti asiasta tiedotetaan myös muilla keinoilla.

Asiasta kampanjoitiin helmikuun 2008 aikana, ja useissa kaapeliverkoissa analogisten kanavien lähetyksissä lähetettiin seuraava teksti:

"Tämän kanavan analoginen tv-lähetys päättyy kaapeliverkossa lauantaina 1.3.2008 kello 08.00."

7.5. Satelliittitarjonta

Satelliittiliittymien määrä on Suomessa vähäinen verrattuna maanpäälliseen tai kaapelivastaanottoon. Satelliitin kautta välitetty tarjonta on jo pitkään ollut digitaalista ja sitä kautta on tarjolla huomattava määrä kanavia.

Vuonna 2006 noin 9 prosenttia televisiotalouksista vastaanotti televisiosignaalin satelliitin kautta (oma lautanen tai yhteisverkko). Vuoden 2007 helmikuussa vastaava luku oli 8,5 prosenttia ja elokuussa 5 prosenttia. Finnpanel Oy:n marras-joulukuun 2007 tilannetta kuvaavan tutkimuksen mukaan nousi taas lähelle alkuvuoden tasoa eli 7,7 prosenttiin.

7.6. Antennipäivitykset

Televisiolähetysten vastaanotto antennin kautta edellyttää digitaalisenaikin televisioaikana hyväkuntoista sekä oikein suunnattua ja asennettua antennijärjestelmää. Erityistä digitaalista antennia ei tarvita mutta vastaanottoantennin tulee kuitenkin kattaa koko UHF-alue eli kanavat 21–69.

Käytännössä antennoja jouduttiin digisiirtymän vuoksi uusimaan odotettua enemmän, kun katsojilla oli käytössään VHF-taajuuksille soveltuvia antennia.

8. DIGITALISOINNIN KUSTANNUKSISTA

Kuluttajat

Digitalisoinnin kokonaiskustannuksia tarkasteltaessa on muistettava, että teknologinen kehitys on jatkuvaa, ja digitalisointi on vain osa tuota kehitystä. Joka tapauksessa viimeisen kymmenen vuoden aikana olisi jouduttu tekemään sekä korvaus- että uusinvestointeja lähetyksverkkoihin ja -laitteistoihin. Seuraavassa kustannusarvioinnissa on tarkasteltu digisiirtymää lähinnä televisiotalouksien näkökulmasta, jolloin on arvioitu digisovittimien hankintaan, antennikunnostuksiin ja kotitalouksien sähkökäyttöön liittyviä kustannuksia.

Kotitaloudet olivat hankkineet digisovittimia elokuun 2007 loppuun mennessä yhteensä 420 miljoonalla eurolla (kuluttajien panostukset sisältävät arvonlisäveron) Halvimmillaan kotitalous on päässyt digiaikaan hankkimalla vain noin 50 euron hintaisen perussovittimen. Tällöin kokonaiskustannus olisi ollut 150 miljoonaa euroa. Hankituista sovitimista kuitenkin lähes kolmannes on ollut kalliimpia kovalevyllä varustettuja tallentavia malleja, mikä nostaa sovitimen keskihinnan 160 euroon.

Erityisesti vanhoissa, ennen vuotta 1980 rakennetuissa antennivastaanoton piirissä olevissa kiinteistöissä jouduttiin digitalisoinnin yhteydessä kunnostamaan antenniverkot. Kaapeliverkkoihin liitetyissä taloyhtiöissä samoin kuin pientaloissa antenniverkkojen uusimistarve oli vähäinen. Panostukset antenniverkkojen kunnostamiseen ovat olleet kaikkiaan 130 miljoonaa euroa.

Elokuun 2007 loppuun mennessä toteutunut kotitalouksien digitalisointikustannus on siis edellä olevan mukaan 550 miljoonaa euroa. Mikäli olisi tyydytty perussovittimiin, kokonaiskustannukset antennikustannuksineen olisivat olleet vain 280 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti taulutelevisioita oli ostettu 800 miljoonalla ja maksutelevisioliiketoiminta on kasvanut liikevaihdoltaan paristakymmenestä miljoonasta eurosta sataan miljoonaan euroon ja kasvaa voimakkaasti edelleen. Suhteutuksena voidaan todeta, että ajalla 1.1.2004 – 31.8.2007 matkapuhelimia ostettiin 1 300 miljoonalla eurolla.

Vaikutukset sähkönkulutukseen

Digisovittimien tehontarve on 60 megawattia. Lämmityskaudella sovitimien kuluttama teho tulee hyödynnetyksi asuntojen lämmityksessä. Sovitinta kohden kotitalouden sähkölaskun lisäys on neljä euroa vuodessa nettona, kun lämmityshyöty on huomioitu. Analogisen rinnakkaisjakelun sulkeminen pudotti lähetysverkon tehontarvetta 6 – 7 megawattia.

Alan toimijat

Digisiirtymän edellyttämät investoinnit maanpäällisiin jakeluverkkoihin, kaapelitelevisioverkkoihin ja televisioyhtiöiden järjestelmiin olivat noin 55 – 65 miljoonaa euroa. Suurin osa näistä investoinneista kohdistui maanpäälliseen jakeluverkkoon. Kaapelitelevisioverkot ja televisioyhtiöiden tuotantoalustat oli hyvin pitkälle digitalisoitu jo aiemmin. Analogisen rinnakkaisjakelun lopettaminen pudotti televisioyhtiöiden jakelukustannuksia 30 miljoonalla eurolla vuodessa.

Digitaalitekniikka käyttää taajuuksia noin viisi kertaa tehokkaammin kuin analoginen tekniikka, mikä avaa mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle olemassa olevan taajuusvarauuden puitteissa. Yksi kasvava alue on mobiilitelevisio.

9. JULKISEN SEKTORIN TOIMIA DIGITAALISEN TELEVISION EDISTÄMISEKSI

9.1. Liikenne- ja viestintäministeriö

1. vaiheen välitilinpäätösseminaari

Liikenne- ja viestintäministeriössä järjestettiin 19.10.2007 digitaaliseen televisioon siirtymisen ensimmäisen vaiheen päätösseminaari, jossa olivat edustettuna kaikki projektiin osallistuneet tahot. Seminaarin tavoitteena oli digisiirtymän 1.vaiheen valmistuttua koota näkemyksiä projektin vaiheista ja valmistautua siirtymän loppuunsaattamiseen 29.2.2008. Tämän lisäksi seminaarissa kävi ilmi, että televisio toimijat tarvitsevat jatkossakin yhteisen foorumin, jossa käsitellään alan yhteisiä asioita. Tämä seikka on tullut vahvasti esiin myös seurantaryhmän työn aikana.

Kansalais- ja mediaviestintä

Uudistuksesta on tiedotettu laajalla, monivuotisella yhteiskunnallisen viestinnän kampanjalla. Liikenne- ja viestintäministeriön asettama digi-tv-viestintäryhmä on välittänyt runsaasti tietoa uudistuksen kaikissa vaiheissa. Tieto uudistuksesta on tavoittanut kansalaiset hyvin.

Media on käsitellyt aihetta aktiivisesti. Informatiivisen aineiston lisäksi muutoksesta on kirjoitettu kriittisesti. Arvostelu on kohdistunut mm. katvealueisiin, laiteongelmiin ja uudistuksen aikatauluun. Uudistusta lähtökohtaisestikin kritisoivaa aineistoa on julkaistu paljon. Paljon mediajulkisuutta ovat saaneet digiänkyröiksi nimetyt alan vaikuttajat. Kevään 2007 jälkeen julkisessa keskustelussa alettiin kyseenalaistaa kaapeliverkon digitalisoinnin tarpeellisuus.

Kriittisen ilmapiirin lisäksi digi-tv-viestinnän haasteita ovat lisänneet uudistuksen konseptin muutokset. Siirtymäpäivämäärää muutettiin projektin aikana. Lisäksi Yleisradio Oy muutti kantaansa keskusdigisovittimiin siten, että taloyhtiöt saattoivatkin halutessaan hankkia kiinteistöön keskitetyn digisovittimen. Muuttuneiden linjausten myötä viestintäryhmä joutui muuttamaan viestejä ja uusimaan materiaaleja.

Viestinnässä on painotettu asiantiedon jakamista sekä muistuttavaa viestintää. Lisäksi on pyritty reagoivuuteen ja vuorovaikutteisuuteen. Medioita ja viestinnän välineitä käytettiin monipuolisesti.

Viestintä suunnattiin koko kansalle. Lisäksi on ollut kohderyhmittäin – alueittain, ikä- ja kieliryhmittäin ym – suunnattuja viestintätoimia.

Digi-tv-viestintäryhmän budjetti vuosille 2004–2007 oli runsaat 900 000 euroa. Budjetti oli suurimmillaan vuonna 2006 (420 000 euroa). Määrärahat kampanjointiin osoitettiin pääosin valtion televisio- ja radiorahastosta.

Mediaviestintä

Viestintäryhmä on hoitanut tiedon välittämisen tiedotusvälineille sekä digi-tv-julkisuuden suunnittelua ja seuranta. Ryhmä on koordinoitunut mielipidekirjoituksiin vastaamista.

Digi-tv-aiheisia yhteistiedotteita lähetettiin kymmeniä. Valtakunnallisia lehdistötilaisuuksia pidettiin suunnilleen neljännesvuosittain. Lisäksi järjestettiin alueinfoja ja taustoittavia tilaisuuksia.

Tiedotusvälineet ovat pitäneet aihetta erittäin hyvin esillä myös omaaloitteisesti. Monet lehdet ovat julkaisseet digi-tv-muistilistoja ja -ohjeita. Molempien iltapäivälehtien verkkosivuilla on ollut digipalstat. Tekniikan Maaailma julkaisi keväällä 2007 digioppaan (painos 460 000). Tiedotusvälineille toimitettiin myös taustatietoja ja muuta materiaalia ja lisäksi annettiin ja järjestettiin haastatteluja.

Lisäksi tarjottiin artikkelipalvelua sekä sanoma- ja paikallislehdille että aikakauslehdille. Eniten artikkeleita toimitettiin eläkeläisjärjestöjen julkaisuihin. Kesäisin ja joulun alla paikallislehdille toimitettiin valmista juttuaineistoa.

Televisio- ja radiokampanjointi

Viestintäryhmä on tuottanut yhdeksän televisiotietoiskua. Ne ovat rakentuneet Sulevi Peltolan esittämän hahmon ympärille.

YLE, MTV3, Nelonen, Urheilukanava sekä Voice ovat esittäneet tietoiskuja veloitusetta kanavillaan. Niitä esitettiin myös paikallisilla kaapelitelevisiokanavilla. Spotteja on toimitettu DVD:nä myös kaapelitelevisioyhtiöiden ja kodinkoneliikkeiden käyttöön.

TNS Gallup Oy toteutti marraskuussa 2006 televisiokampanjoinnin huomioarvotutkimuksen. Tulokset olivat hyviä. Peräti 93 prosenttia televisiokatsojista oli nähnyt kampanjan tv-spotteja. Niitä pidettiin hauskoina, informatiivisina ja muista televisiomainoksista erottuvina. Vain kuuden prosentin mielestä digi-tv-spotit olivat ärsyttäviä.

Viestintäryhmä tuotti keväällä 2007 myös radiomainoksia. Niitä esitettiin Classic Radio -kanavalla ja YLE Radio 1:ssä. Kohderyhmänä olivat ensisijaisesti kaupunkien keski-ikäiset naiset. Eläköön yhteys – kampanjan radiospotteja esitettiin Yleisradio Oy:n kanavilla. Antenni-siirtymäpäivää varten teetettiin asiantuntijahaastattelu radiokanavien vapaasti käytettäväksi.

Muu mediamainonta

Ilmoittelua on ollut sanoma-, aikakausi- ja kaupunkilehdissä. Hankkeen tuottamaa digi-tv-tietoiskua esitettiin tammikuussa 2007 elokuvateattereissa. Elokuvamainonnan kontaktimäärä oli 400 000 katsojaa.

Toukokuussa 2007 ulkomainokset näkyivät 43 kaupungin katukuvassa.

Viestintäryhmä on toteuttanut useita MiniMoi-postikorttikampanjoita. Ne ajoittuivat jouluihin, isänpäivään ja Digiviikkoihin. Korteja on ollut jaossa mm. ravintoloissa. Kohderyhmänä ovat olleet nuoret aikuiset.

Tiedotusmateriaali

Ensimmäinen digi-tv-perusesite tuotettiin vuonna 2004. Siitä otettiin useita hieman muokattuja painoksia. Kokonaispainosmäärä on noin 165 000 kappaletta suomeksi ja 16 000 kappaletta ruotsiksi.

Esitteitä toimitettiin kuntien sosiaalitoimille, seurakuntien diakoneille, apteekeille, kirjastoille, vanhusjärjestöille ja palvelutaloille, kaapelitele-

visioyhtiöille, kodinkoneliikkeille ja tiedotusvälineille. Lisäksi niitä on jaettu toimijoiden omaan tarpeisiin.

Syksyllä 2006 teetetyt tuhannet tietolehtiset (asennusohjeet, digi-tv-vastaanottimet, digiohjelmien tallentaminen ja ohjelmistopäivitykset) olivat kysytyjä ja loppuivat nopeasti. Viestintäryhmä kokosikin irralliset tietolehtiset uudeksi A4-kokoiseksi lisäesitteeksi. Sitä painettiin 11 000 kappaletta suomeksi ja 1100 kappaletta ruotsiksi. Samalla teetettiin erillinen tietolehtinen keskusdigisovittimista.

Digi-tv-viestintäryhmä teetti lisäksi kaksi erilaista julistetta. Niitä toimitettiin muun muassa kodinkoneliikkeille ja kaapeli-tv-yhtiöille.

Verkkoviestintä

Kampanjan Internet-sivuille www.digitelkkari.fi koottiin keskeinen tieto digisiirtymästä. Sivuston uutisosiota päivitettiin säännöllisesti. Sivustolle luotiin myös digipolku-palvelu, jonka kautta kävijä saattoi selvittää omat vaihtoehdot digiaikaan siirtymiseksi.

Sivuston kävijämäärä kasvoi uudistuksen edetessä. Vuodenvaihteen viikkoina vuonna 2007 käyntejä oli noin 15 000 kuukaudessa. Digiviikot aiheuttivat selkeän nousupiikin kävijätilastoihin.

Tilaisuudet, tapahtumamarkkinointi

Viestintäryhmä järjesti tapahtumia vuodesta 2005 alkaen. Tuolloin pidettiin digi-tv-iltoja mm. Seinäjoella, Kuusamossa ja Ivalossa.

Kuten edellä on todettu Viestintäryhmän järjestämä valtakunnallinen digi-tv-bussikiertue toteutettiin 2.6.–16.6.2006. Pysähdyspaikkoina olivat Helsinki, Rovaniemi, Oulu, Kuopio, Joensuu, Jyväskylä, Turku, Töytä, Vaasa ja Tampere.

Päivälleen vuotta ennen ensimmäistä digisiirtymää 31.8.2006 pidettiin kansalaistapahtuma Helsingissä Itäkeskuksessa.

Kansanedustajille ja eduskunnan henkilökunnalle kerrottiin digi-tv-asioista ja jaettiin materiaalia eduskunnassa marraskuussa 2006. Vastava tilaisuus toimittajille järjestettiin joulukuussa Pressiklubissa.

Viestintäryhmällä oli oma piste DigiExpo-messuilla Helsingin Messukeskuksessa syksyllä 2006.

Digi-tv-viestintäryhmä järjesti kansalaistapahtuman Helsingin keskustassa Kolmen sepän patsaalla elo-syyskuun vaihteessa 2007. Kolmena päivänä annettiin viime hetken digi-tv-neuvoja ennen antenniverkon analogisten lähetysten päättymistä.

Antennisiirtymän huomiointiin liittyi digi-tv-vastaaotto 31.8.2007 Helsingissä Vanhalla ylioppilastalolla. Tilaisuuteen kutsuttiin hankkeessa toimineita sekä mediaa ja muita sidosryhmiä.

Digi-tv-viestintäryhmä on hoitanut Digiviikkojen, Digipysäkki-kiertueen sekä Eläköön yhteys -asennuskampanjoiden viestintää. Eläköön yhteys -kampanjaa varten on tehty tv-spotteja ja radiomainos ja tietolehtinen sekä television ja digisovittimen käyttöohje avustettaville jaettavaksi.

Erityisryhmille suunnattu viestintä

Viestintäryhmä pyrki ottamaan erityisryhmät mahdollisimman hyvin huomioon viestinnässä. Alusta alkaen pantiin erityisen paljon painoa seniorikansalaisten tiedonsaantiin. Kaikki keskeinen aineisto tuotettiin myös ruotsin kielellä. Lisäksi viestintää kohdennettiin mm. eri vammaisryhmille sekä ulkomaalaisille.

Kuulovammaisia varten tuotettiin videomuotoinen digi-tv-tietopaketti viittomakielellä. Näkövammaisille tuotettiin digi-tv-esittely puhuttuna. Tiedostot sijoitettiin Digitelkkari.fi-sivustolle. Selkokieli-julkaisuihin laadittiin helppolukuinen digi-tv -artikkeli.

Esitetekstejä tuotettiin saameksi, englanniksi, venäjäksi ja somaliksi.

Ulkomaalaisille tiedotettiin digi-tv-uudistuksesta mm. englanninkielisten lehtien välityksellä (artikkelit, ilmoitukset). Venäjänkielisissä lehdissä on niin ikään julkaistu juttuja ja ilmoituksia. Maahanmuuttajille järjestettiin kahdesti digi-tv-ilta Helsingissä.

Vieraskielisiä radiospotteja teetettiin useita. Venäjänkielinen radiomainos pyöri Radio Sputnikissa sekä Lähiradiossa. Lähiradio esitti vastaanvan spotin myös somaliksi, kurdiksi ja arabiksi käännettynä.

Ulkomaalaisviestintään saatiin rahallista tukea työministeriöltä keväällä 2007.

9.2. Viestintävirasto

Viestintäviraston digitaaliseen televisioon siirtymiseen liittyvät tehtävät ovat liittyneet taajuuksien hallinointiin, kaupalliseen televisiotoimintaan myönnettyjen toimilupaehtojen valvontaan, televisiomaksun keräämiseen sekä yleisemmin digitaalisen television edistämiseen liittyvät käytännön toimet, selvitykset digitaalisen television levinneisyydestä ja digitaalisen television palvelujen käytettävyydestä sekä digitaalisen television tekniikkaan liittyvien kysymysten selvittäminen.

Toimilupien valvonta

Viestintäviraston tehtävänä digitaalisen television lähetysten lähetyksen osalta on valvoa kaupallisten televisioyhtiöiden toimilupaehtoja sekä osoittaa digitaalisille televisiolähetyksille tarvittavat taajuudet. Yleisradio Oy ei tältä osin kuulu viraston valvontaan.

Televisioyhtiöille myönnettyt toimiluvat edellyttivät, että digitaaliset televisiolähetykset ovat vastaanotettavissa maanpäällisen verkon kautta koko maassa vuoden 2006 loppuun mennessä. Toukokuussa 2007 Viestintävirasto velvoitti televisioyhtiöt ryhtymään välittömiin toimenpiteisiin näkyvyyden parantamiseksi. Yhtiöt sitoutuivat kesällä 2007 täydentämään lähetyksen tunnistetuilla katvealueilla toimiluvan mukaiseksi mahdollisimman nopeasti ja viimeistään vuoden 2007 loppuun mennessä.

Viestintävirasto ryhtyi selvittämään digitaalisten televisiolähetysten lähetyksen kattavuutta välittömästi vuonna 2006 kesällä, kun näkyvyydestä oli alkanut tulla kuluttajayhteydenottoja virastoon. Viestintävirasto on seurannut sen jälkeen tiiviisti lähetyksen rakentamista ja kiinnittänyt televisioyhtiöiden huomiota digitaalisen television näkyvyyden parantamiseen. Viestintävirasto kiinnitti televisioyhtiöiden huomiota myös siihen, että jakeluvuorituksen korvaaminen satelliittilähetyksillä edellyttää toimilupaviranomaisen hyväksyntää. Toimilupaa muutettiin valtionneuvoston päätöksellä kesäkuussa 2007 niin, että jakeluvuorituksen korvaaminen satelliittilähetyksillä oli erityistapauksissa mahdollista.

Viestintävirasto kiinnitti syksyllä 2007 televisioyhtiöiden huomiota laskelmista poikkeaviin huomattaviin katvealueisiin Kalajoen - Piehingin alueella. Neuvottelujen tuloksena Digita Oy rakensi näille alueille täytlähettimet.

Toimilupiin on kirjattu vaatimus ns. yhden kortin periaatteesta, jonka mukaan televisiotoimijoiden tulee toteuttaa ohjelmien suojaus siten, että kaikkien maanpäällisten digitaalisten televisiolähetysten suojaus voidaan purkaa käyttäen yhtä salauskorttia. Viestintävirasto on yhteistyössä toimijoiden kanssa selvittänyt yhden kortin periaatteen teknistä ratkaisumallia ja valvonut toimilupaehtojen toteutumista tältä osin.

Radiotaajuudet

Digita Oy suunnittelee televisiolähetysverkkonsa rakenteen ja lähettää tarvitsemistaan taajuuksista hakemuksen Viestintävirastoon.

Viestintävirasto myöntää hakemuksesta radiolähettimien käyttämiseen tarvittavat radioluvat, joihin sisältyy mm. tieto käytettävistä taajuuksista.

Viestintävirasto sopii kansainvälisten sopimusten mukaisesti taajuuksien käytöstä naapurimaiden kanssa, jos suomalainen käyttö voi aiheuttaa häiriötä naapurimaiden taajuuksien käytölle.

Osasta Digita Oy:n hakemista taajuuksista on sovittu tai ollaan sopimassa naapurimaiden kanssa. Digita Oy:lle on myönnetty radioluvat kaikkien niiden taajuuksien osalta, joille ei ole tarvittu kansainvälistä sopimista tai joiden osalta sopimukseen on päästy.

Viestintävirasto on pyrkinyt siihen, että Digita Oy on voinut aloittaa lähetykset kaikilla haluamillaan paikkakunnilla välittömästi. Kansainvälistä sopimista edellyttävien lähettimien osalta Viestintävirasto on lähes kaikissa tapauksissa pystynyt määrittelemään sellaisen väliaikaisen lähetystehon, joka ei edellytä sopimista naapurimaiden kanssa.

Kuluttajien etujen turvaaminen yhteistyössä toimijoiden kanssa

Viestintävirasto on yhteistoiminnassa toimijoiden kanssa laatinut keväällä 2007 toimintaohjeet antennitalouksille, jos digitaalisten televisiolähetysten vastaanotossa on ongelmia. Toimintaohjeessa määritellään digitaalisen televisiovastaanoton perusedellytykset antennikiinteistöissä sekä annetaan ohjeet, miten menetellään, jos hyvästä antennijärjestelmästä huolimatta televisiolähetysten vastaanotto ei onnistu.

Viestintävirasto on selvittänyt tutkimusten avulla digitaalisen televisio käytettävyyttä ja digitaalisen television levinneisyyttä. Viestintävirasto on yhdessä toimijoiden kanssa pyrkinyt löytämään teknisiä ratkaisuja digitaalisen television käyttöön ja kuvan laatuun liittyviin ongelmiin. Viestintävirastossa on toiminut tätä varten sidosryhmien asiantuntijoista koostuva digi-tv-tekniikka-työryhmä alatyöryhmineen.

Analogisten lähetysten lopettamiseen liittyvät toimenpiteet

Alan osapuolet sopivat vuoden 2007 alussa Viestintäviraston johdolla analogisten maanpäällisten lähetysten lopettamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja aikatauluista.

Televisiomaksut

Televisiomaksujen osalta Viestintävirasto valmistautui digitaalisten lähetysten tuomiin muutoksiin ja siirtymäajan haasteisiin monin eritavoin. Virastossa selvitettiin uusien televisio- ja radiopalveluiden suhde televisiomaksuvelvollisuuteen. Henkilöstölle pidettiin useita info- ja koulutustilaisuuksia, joissa selvitettiin millaisista laitteista/laitteyhdistelmistä televisiomaksu tulee suorittaa. Säädöstulkintoja selvennettiin enemmän selkokieliseksi. Internet-sivustoille päivitettiin tietoa maksuvelvollisuudesta 31.8.2007 jälkeen. Sivustolla tehtiin myös esimerkkejä laitteista, joista televisiomaksu tulee suorittaa.

Viestintävirasto osallistui Helsinki Mission järjestämään digitv- kummi-koulutus tilaisuuteen. Lyhyt tiivistelmä jaettiin asiakaspalveluhenkilöstölle. Henkilöstölle jaettiin runsaasti muutakin aiheeseen liittyvää informaatiota ja yhteydenottotietoja (esim. digitv-info, Digita , Helsinki Missio jne.).

Puheluiden määrä oli vuonna 2006 n. 258 000 ja 2007 lähes 322 000. Kasvua oli noin 25 prosenttia. Kasvuun varauduttiin laajentamalla puhelinjärjestelmää. Elo- ja syyskuussa 2007 puheluiden määrä oli 35 500 puhelua enemmän kuin edellisvuonna samaan aikaan. Puheluiden mahdolliseen kasvuun varauduttiin palkkaamalla alkuvuodesta kaksi uutta henkilöä, vakinaisen henkilöstön "lomakiellolla" ja rekrytoimalla kaikki asiakaspalvelussa työskentelevät tuntityöläiset elo- syyskuuksi töihin. Kaikkien muidenkin yksiköiden henkilöstö, joille asiakaspalvelusarja oli asennettu, vastasivat asiakaspuhelimeen.

Sähköinen asiointi kasvoi vuodesta 2006 vuoteen 2007 n. 7 prosenttia. Osa kasvusta on digitaalisiin lähetyksiin liittyvistä yhteydenotoista johdettava, osa normaalia sähköiseen asiointiin siirtymistä. Tähänkin varauduttiin palkkaamalla kaksi määräaikaista henkilöä.

Valtaosa digi-tv-aiheisista puheluista Viestintävirastossa ohjautuu televisiomaksuihin, mutta muutenkin Viestintävirastossa varauduttiin digisiirtymään laatimalla selkeät ohjeet koko virastolle kenelle/minne ohjataan siirtymään liittyvät puhelut.

9.3. Kuluttajavirasto

Kuluttajavirasto on tuottanut tietoa sekä myyjille että kuluttajille kysymyksistä, jotka liittyvät kuluttajan asemaan sovittimien ja televisioiden ostajana. Omien kanaviensa lisäksi Kuluttajavirasto on tarjonnut aineistoa hyödynnettäväksi ja jaettavaksi myös muiden toimijoiden kanavissa, esimerkiksi TV2007-ryhmän kokoamien neuvontatahojen kautta ja busikiertueella.

Tietoa yrityksille ja myyjille

Kuluttajavirasto on laatinut povitaskuun mahtuvan tarkistuslistan (Myyjän muistilista), jonka avulla myyjä voi käydä asiakkaan kanssa läpi laitteen valintaan liittyvät perusasiat. Asiakkaat eivät aina itse tiedä, mitä asioita pitäisi ottaa huomioon ja mitä osata kysyä. Listan avulla voidaan vähentää sovittimien kaupasta syntyviä riitoja. Elektroniikan tukku-kauppiat, Kodintekniikkaliitto ja suurimmat näihin kuulumattomat ketjut ovat jakaneet muistilistaa vähittäismyyntipisteisiin touko-kesäkuussa 2006.

Lisäksi Kuluttajavirasto on laatinut yhteenvedon vastuunjaosta ja virhetilanteiden hoidosta digisovittinkaupassa kesäkuussa 2006. Erilaisten virhetilanteiden tunnistaminen ja korjaaminen on koko siirtymäkauden aikana osoittautunut yhdeksi keskeisimmäksi kuluttajien kokemaksi on-

gelmaksiksi, mikä on heijastunut yleisemminkin siihen, miten onnistuneeksi tai hyväksyttäväksi koko digitaalisiin lähetyksiin siirtyminen on koettu. Olennaista on, että virhetilanteiden hoitaminen vaatii kaikkien toimijoiden yhteistyötä, mitä Kuluttajavirasto on pyrkinyt edistämään eri tavoin. Keväällä 2007 Kuluttajavirasto kehotti toimijoita perustamaan keskenään tiedotusringin ja sopimaan tavoista, millä erilaisista lähetystoiminnan tai ohjelmistopäivitysten häiriöistä saadaan tieto katselijoille. Joulukuussa 2007 Kuluttajavirasto kutsui toimijat koolle keskustelemaan tekstitykseen liittyvistä ongelmista ja vastuunjakokysymyksistä. Sen pohjalta Kuluttajavirasto laati asiaa koskevat linjaukset, ja niistä tiedotettiin alkuvuodesta 2008. Kuluttajavirasto pyysi myös maahan-tuojilta selvityksen, miten YLE:n havaitsemien laitteiden tekstitysongelmat on korjattu.

Kuluttajavirasto on julkaissut useita digitaalista televisiota koskevia artikkeleita Ajankohtaista kuluttajaoikeudesta – uutiskirjeessä 5/2006. Näitä artikkeleita olivat muun muassa Myyjä vastaa digisovittimen käyttökelpoisuudesta, Valoa takuun ja virhevastuun hämärään välimaastoon, Digisovittimien päivityspalvelun hinta voi ylittää kipukynnyksen sekä Virheellisen lähetyssignaalin seuraukset eivät saa jäädä vain kuluttajan harteille.

Myyjien tiedontason varmistamiseksi Kuluttajavirasto ja TV2007 ryhmä järjestivät helmi-maaliskuussa 2007 myymälävalmennuskierroksen: kahden viikon aikana asiaan perehdytetyt Face Time –yrityksen valmentajat kiersivät 100 liikkeessä kahdeksalla paikkakunnalla esittelemässä Kuluttajaviraston, TV2007-ryhmän ja LVM:n viestintätyöryhmän tuottamaa aineistoa ja verkkopalveluja myyjille. Samalla kartoitettiin asennuspalvelujen saatavuutta, mikä osoittautui hyväksi.

Tietoa kuluttajille

Kuluttajavirasto on tehnyt neljään otteeseen digisovittimien markkina-katsauksia ja hintavertailuja yhdessä lääninhallitusten kanssa: keväällä 2004, keväällä ja syksyllä 2006 sekä keväällä 2007. Viimeisimmässä selvityksessä oli mukana 154 erilaista digisovitinmallia (hintahaitari 30-700 euroa, keskihinta 277 euroa) ja myös 134 integroitua televisiomallia (hintahaitari 600-4300 euroa, keskihinta 1347 euroa). Tiedot kerättiin 127 liikkeestä 20 paikkakunnalta. Selvitysten yhteydessä kartoitettiin mallitietojen ja hintojen lisäksi mm. asennuspalvelujen saatavuutta, äänitekstitysominaisuuksia ja myyjien tietämystä sovittimien ohjelmistopäivityksistä.

Selvitykset osoittivat, että laitekanta on uusiutunut nopeasti. Keväällä 2004 myynnissä olleista digisovittimista oli toukokuussa 2007 jäljellä vain viisi mallia, eli 3 prosenttia nykyisistä malleista. Runsaat 40 prosenttia toukokuussa 2007 digisovittimista oli tullut markkinoille loka-kuun 2006 jälkeen.

Lisäksi virasto on laatinut seuraavat ohjeet: Ostajan muistilista, Toimintaohje kuluttajalle digisovittimen vikatilanteesta sekä Tietoa digisovittimen hankinnasta. Tiedotteita on julkaistu seuraavista ajankohtaista sovitinvalintaan ja digitelevisiion käyttöön liittyvistä kysymyksistä: Digilähetysten tekstitysongelmia ei tarvitse sietää (6.2.2008), Muistilista digitelevisio-ostoksille: Mitä hyötyä on HD-valmiudesta (13.7.2007), Kuinka monta viritintä digisovittimessa pitäisi olla? (11.5.2007), Digisovittimen valinnassa kannattaa muistaa myös sähkönkulutus (11.4.2007), Maksullisia kanavapaketteja markkinoidaan harhaanjohtavien ja puutteellisten tiedoin; sisältö ja hinta kerrottava mainoksissa selvästi (15.2.2007), Kuluttajavirasto linjasi digisovittimien vikojen korjausta: Myyjä vastaa digisovittimen käyttökelpoisuudesta, takuun päättymisen tai puuttumisen ei poista vastuuta (15.6.2006).

Myös Kuluttaja-lehdessä on ollut vuoden 2005 kesästä lukien säännöllisesti digitaalista televisiota koskevia artikkeleita. Vuosina 2006-07 julkaistut artikkelit ovat koskeneet laajasti digitaalista televisiota eri näkökulmista. Esimerkkeinä artikkeleista voidaan mainita Kauanko digiboksin pitää kestää ja 14 muuta digikysymystä 5/2007, Kelpo digitelevisiointa antennitalouksiin, testi 3/2007, Maksukanavat käyvät kuluttajan kukkarolle 2/2007, Millä laitteilla digiaikaan 1/2007, Televisiotesti 7/2006, Oikea digiboksi oikeaan aikaan, pääkirjoitus 6/2006, Koekäyttäjä vertasi kuutta digiboksia 6/2006, Digiboksi reistailee, mitä teen, 5/2006, Digibokseilla iso hintahaarukka, 4/2006, Sujuvasti digiaikaan, pääkirjoitus 2/2006, Merkki kertoo testatusta tekniikasta (Nordig) 2/2006 ja Mistä digiboksien viat johtuvat, 4 vinkkiä 2/2006.

Muut hankkeet

Kuluttajavirasto teki osana liikenne- ja viestintäministeriön ArviD-ohjelmaa oppaan, jonka tarkoituksena on auttaa maksullisten palvelujen suunnittelijoita tunnistamaan kuluttajansuojaan liittyvät näkökohdat jo suunnitteluvaiheessa. Oppaassa käydään läpi kuluttajakauppaan ja etämyyntiin liittyviä periaatteita, jotka koskevat mm. hintojen ja muiden ostopäätöksen tueksi annettavien tietojen ilmoittamista, tilausehtoja, maksamista, virhetilanteiden hoitamista sekä alaikäisen asemaa.

Esteettömän viestinnän työryhmässä esille tulleen tarpeen mukaan Kuluttajavirasto selvitti osana markkinakatsausta, mitkä sovitinmallit tukevat äänitekstitystä. Samalla asiaa tehtiin tunnetuksi myyjien keskuudessa ja tiedotusvälineiden kautta. Selvityksen avulla Näkövammaisten Keskusliitto pystyy valitsemaan laitteita koekäyttöön ja suunnittelemaan omaa tiedotustaan.

Kuluttajavirasto on myös osallistunut Digi-tv-sanaston laatimiseen ja rahoitukseen. Sanasto on tarkoitettu kaikille digi-tv:n peruskäyttäjille televisionkatselijoista toimittajiin ja kääntäjiin. Sanastossa selvitetään lähes sadan digi-tv-käsitteen sisältö selkeiden määritelmien ja niitä täydentävien huomautusten avulla. Sanasto on julkaistu Sanastokeskus TSK:n www-sivuilla 31.8.2006.

9.4. Kuntaliitto

Kuntaliiton työryhmä esitti joulukuussa 2005 liikenne- ja viestintäministeriölle ja Yleisradio Oy:lle, että kokonaan digitaaliseen televisioon siirtymisen siirtymäaika jatkettaisiin sairaaloiden ja hoitolaitosten osalta. Yleisradio Oy:n hallintoneuvosto päätti 12.12.2006, että potilastiloissa voidaan käyttää nykyisiä vastaanottimia ja muuntaa digitaalinen lähetys keskitetysti analogiseksi tarvittaessa 31.8.2010 asti.

Kuntaliitto lähetti asiasta kirjeen kunnille ja kuntayhtymille 8.1.2007. Kirjeessä Kuntaliitto ilmoitti lisäksi seuraavansa sairaaloiden ja laitosten digisiirtymän toteutumista kyselyillä, joiden tulokset raportoidaan vuosittain liikenne- ja viestintäministeriölle ja Yleisradio Oy:lle. Ensimmäinen raportointi on 30.8.2008. Sairaalat valmistautuvat kokonaan digitaaliseen aikaan vähitellen resurssiensa mukaan.

Päätöstä pohjustaakseen Kuntaliitto teki syksyllä 2006 kyselyn sairaaloiden ja laitosten digitiiv-valmiudesta.

10. ALAN TOIMIJOIDEN TOIMET

10.1. Yleisradio Oy

Yleisradioon marraskuussa 2005 perustetun Digi-tv-projektin toimintaa on linjannut ja ohjannut yhtiön toimitusjohtajan asettama koordinoituryhmä, jonka puheenjohtajana on koko ajan toiminut televisiotoiminnan johtaja Olli-Pekka Heinonen. Ryhmä kokoontui 32 kertaa. Vuosien 2006 ja 2007 digisiirtymää vauhdittavat toimenpiteet keskitettiin Yleisradion ohjelmisto- ja palvelutarjontaan, markkinointiviestintään, kampanjoin-tiin ja yhtiötasoisiiin tapahtumiin.

Yleisradio osallistui aktiivisesti kansalliseen digitoimijayhteistyöhön ja vaikutti työryhmissä tehtyihin päätöksiin. Lisäksi Yleisradio oli aloitteentekijänä mm. perustettaessa Digi-TV Info-puhelinpalvelua, tuotti lukuisan määrän digineuvontaohjelmia, satoja digi- tv -tietoiskuja radio- ja tv-kanavilleen, koulutti puolisen sataa omaa digi-kummiä, useita kymmeniä ruotsinkielisten digikurssien työväenopisto-opettajaa, osallistui digi- kiertueisiin ja neuvontatapahtumiin eri puolilla maata sekä kokosi kahteen otteeseen oman YLE Neuvontapalvelun, jossa on ratkottu asiakkaiden digi- televisioon liittyviä kysymyksiä. Lisäksi YLE tuki liikenne- ja viestintäministeriötä digisiirtymään liittyvällä tutkimusasiantuntemuksellaan.

Maaliskuussa 2007 Yleisradiossa käynnistettiin myös digisiirtymän laatuhanke, jonka tavoitteena oli yhtiön teknologisen ympäristön, ohjelmistojen sisältöjen ja lähetysten oikeellisuuden varmistaminen. Lisäksi panostettiin asiakkaiden neuvontaan ja verkon kattavuuden varmistamiseen. Digitaalisten televisiokanavien näkyvyyttä varmistettiin tilaamalla Digita Oy:ltä neuvontapalveluja, katvealuemittauksia ja lisälähetimiä

täydentämään maanpäällisen verkon kattavuutta. Yleisradion tilaamalla jakelupalveluilla saavutettiin vuoden 2007 loppuun mennessä maanpäällisen vastaanoton väestöpeitoksi 99,99.

Yleisradio aloitti katvealueiden ongelman ratkaisemisen omalta osaltaan jo 2005. Silloin YLE sopi Canal Digitalin ja Viasatin kanssa YLEn koko digitaalisen kanavanipun satelliittijakelusta Suomen alueelle. Satelliittijakelun avulla toteutui lähes 100 prosentin peitto YLEn digi-tv-palveluille. YLEn kanavien satelliittijakelu käynnistyi 1.8.2005. Katsojat, jotka olivat maanpäällisten digitaalisten lähetysten katvealueilla tai näkyvyysalueen ulkopuolella, ovat voineet maksutta hankkia YLEn kanavien satelliittikatseluun tarvittavan salauksenpurkukortin Canal Digitalin tai Viasatin asiakaspalvelusta.

Tv-toimijat sopivat 24.8.2007 tarjoavansa yhdessä maksu-tv-operaattori Canal Digitalin kanssa kotitalouksille mahdollisuuden hankkia digitaalinen laitteisto, johon kuuluu antennivastaanottoon ja satelliittivastaanottoon sopiva combo-digisovitin, satelliittilautanen ja satelliittikortti.

Huolimatta valtiovallan koordinaatiopanoksesta, Yleisradiolle jäi suunniteltua laajempi vastuu digisiirtymän käytännön toteutuksen markkinoinnissa, neuvonnassa ja laitetestauksessa.

Yleisradion ohjelmisto- ja palvelutarjonta 2006 – 2007

Tammikuussa 2006 Torinon olympialaiset vauhdittivat merkittävästi digisiirtymää. Vetoapua antoivat keväällä 2007 myös jalkapallon MM-kisat ja Euroviisuihin liittyvä ohjelmisto YLE Extralla. Elokuussa 2007 Osakan Yleisurheilun MM-kisat vauhdittivat myös digisiirtymää. YLE innosti suomalaisia seuraamaan Tero Pitkämäen keihäsfinaalia 2.9.2007.

YLE työsti siirtymäkaudelle myös ohjelmistostrategian, uusi kanavatarjontansa ja –profilointinsa YLE TV1:ssä, YLE TV2:ssa ja YLE FST:ssä. YLE24-kanava korvattiin uudella digitaalisella YLE Extra-kanavalla keväällä 2007. FST:n ohjelmisto siirtyi syyskuusta 2006 lähtien asteittain TV1 - ja TV2 –kanavilta omalle kanavalleen YLE FST5.

Syyskaudella Yleisradion ohjelmistokokonaisuudessa tapahtui yhtiön strategian mukaisesti muutoksia. Alkuillan kaaviomuutoksella klo 18 uutiset siirtyivät YLE TV2:sta YLE TV1:een. Samalla kulttuuriosuutta vahvistettiin. Uutistarjontaa vahvistettiin puolestaan keski-illan uutispaketilla YLE TV2:ssa. Yleisölle tarjotaan kaaviomuutoksen jälkeen valtakunnalliset uutiset klo 18.50 ja alueuutiset klo 19.00. Samalla toteutettiin alkuillan fiktiotarjonnan lisäys YLE TV2:ssa koko perheen kotimaisella tietovisalla maanantaista perjantaihin klo 18.00, ja heti tietovisan jälkeen tiistaisin ja perjantaisin ulkomaisella huippusarjalla. Koko ruotsinkielinen ohjelmisto siirrettiin YLE FST5:lle. Tämän seurauksena YLE TV1:n alkuiltä on suomenkielistä ohjelmistoa, YLE TV2:ssa maanantai-iltä puolestaan joko kotimaista tai suomeksi tekstitettyä ohjelmaa. YLE FST5 profiloitiin pohjoismaisen ohjelmiston pääkanavaksi.

YLE Extra-kanava lakkautettiin joulukuun viimeisenä päivänä 2007. Kanavan paikalle sijoitettiin YLE TV1+, jonka ulkomaisessa ohjelmistossa on ns. kiinteä teksti. Järjestely varmisti tekstityksen toimivuuden kaikissa digisovittimissa. Tämän vuoden syyskuun alussa SVT Europa korvaa TV1+:n. SVT Europa palvelu edellyttää myös uudella kanavapaikalla maksutelevisiokorttia.

Digi-tv-tietous oli monipuolisesti esillä Yleisradion ohjelmissa valtakunnallisesti ja alueellisesti niin uutistoiminnassa kuin television ja radion asia- ja ajankohtaisohjelmissakin. Lisäksi julkisen palvelun mukaista kuluttajavalistusta on ollut runsaasti ohjelmistojen sisällä. Digisiirtymästä on edelleen tietoa myös Teksti-tv:ssä, Yleisradion internetsivustolla yle.fi/digisiirtyma ja erilaisissa palautejärjestelmissä.

Sisäinen viestintä

Yhtiön henkilökuntalehti Linkki ja Nettilinkki ovat julkaisseet lähes 150 digiaiheista uutista ja artikkelia.

Digisiirtymän markkinointi YLEn tv-kanavilla

YLEn digitaalisten kanavien ohjelmatarjontaa kampanjoitiin näkyvästi kaikilla YLEn kanavilla. Keväällä 2007 ”Enemmän sisältöä” -planssilla koottiin yhteen eri kanavien ohjelmanostoja. Kesällä 2007 YLE kampanjoi edelleen monipuolisen ohjelmatarjontansa puolesta. ”Näkökulmia” –kampanjan imagospotit ilmestyivät ruutuun elokuussa digisiirtymää vauhdittamaan. Kuudessa mielikuvamainoksessa tutut suomalaiset lähestyivät YLEn ohjelmatarjontaa yllättävistä näkökulmista.

Digisiirtymä ruudussa

Viikkoa ennen digisiirtymähetkeä elokuussa 2007 asiakkaita muistutettiin Yleisradion kanavilla siitä, että analogiset lähetykset loppuvat. Siirtymäpäivän jälkeen analogisella TV1 -kanavalla tiedotettiin kansalaisille erillisellä tekstillä viikon ajan, että lähetykset ovat päättyneet.

Kampanjat

YLE on informoinut kodinkoneliikkeitä ja kaapelitoimijoita säännöllisesti digitaalisesta sisältötarjonnastaan ja palveluistaan tammikuusta 2006 lähtien. Digitietoutta on jaettu mm. kahdellatoista uutiskirjeellä, ohjelmakoosteilla ja kampanjaspoteilla.

Vuoden 2007 ensimmäisellä kansallisella Digiviikolla 12. – 18.2.2007 lähetettiin suorina Digi-illat YLE TV1:ssä ja YLE Radio Suomessa. YLE Radio Suomen alueradioitten ohjelmistollinen panostus oli myös merkittävä, samoin ruotsinkielisen YLE Radio Vegan ja nuorisokanava YLE YleX:n.

Kansallisena Antennipäivänä 30.5.2007 yleisöä palvelivat erityisesti Aamu-tv ja Yleisradion suomen- ja ruotsinkielisten alueradioitten ohjelmat.

Toisella kansallisella Digiviikolla 12. – 18.8.2007 YLE TV1 ja YLE Radio Suomi lähettivät toistamiseen suorat Digi-illat. Kansalaisille tarjottiin lisäksi mahdollisuus osallistua internetin välityksellä Digichatiin. YLE Radio Vega oli myös suora digitv-aiheinen kontaktiohjelma. Digitalkoissa olivat myös YLE Radio 1 ja YLE YleX erityisohjelmillaan.

YLEn markkinointitoimenpiteet näkyivät ruudussa myös kansallisilla Digiviikoilla ja kevään kansallisena Antennipäivänä. Kansalaisia palveltiin myös Digi ABC-tietoiskuilla. Käytännönläheisiä tietoiskuja ajettiin yli sata kertaa YLE TV1:ssä ja YLE TV2:ssa.

Kaapeliverkoissa siirtymää vauhditettiin YLE Radio Suomen suorassa Digi-illassa 5.2.2008. YLE Radio Vega lähetti myös oman ruotsinkielisen kontaktiohjelmansa helmikuun alkupuolella.

Palvelutarjonta

Kesällä 2007 DVB-tekstityksen vastaanottoa varmistettiin mm. Yleisradion digisovitintesteillä. Alan toimijoille tarkoitetun teknisen testin avulla televisiolähetysten aikana oli mahdollista tarkistaa eri sovitinmerkkien perustoimintoja, esim. tekstitysten toimivuutta. Testi toteutettiin kaksi kertaa YLE Extralla, ja se suunnattiin kodinkonekaupalle ja kaapelitoimijoille.

Marraskuun 2007 alusta lähtien Yleisradion televisiolähetysten tekstitystä muutettiin, jotta tekstityksen käynnistymisessä esiintynyt viive saatiin poistettua. Lisäksi haluttiin varmistaa, että ohjelmia taltioitaessa myös teksti siirtyy tallenteeseen.

Sovitinlistaus

Yleisradio julkaisi syksyllä 2007 oman listansa sellaisista sovittimista, joissa yhtiön käyttämä DVB-tekstitys toimii. Listaa on päivitetty aika ajoin. Vastaanottimien toiminnan havainnointia tekstityksen toimivuuden suhteen on tehty yhteistyössä kahden testausyhtiön ja maahantuojan kanssa. Listalla on nyt T- ja C-mallin vastaanottimia ja integroituja televisioita. Lista julkaistaan Yleisradion nettisivuilla www.yle.fi/tekniikka/docs/Digiboksitestit_07.pdf.

Yhtiö sopi myös kaupan ja maahantuojien kanssa vastaavan kaapelisovittimia koskevan listan teettämisestä. Cable Ready-testattujen digisovittimien lista julkaistiin alkuvuodesta. Yleisradion ja maahantuojien yhteistyönä tehtiin tänä vuonna myös ns. laajennettu digisovitinlista. Lista julkaistiin Yleisradion nettisivuilla.

Näkö- ja kuulovammaistekstitys

Vuonna 2008 yhtiö tulee edelleen merkittävästi lisäämään tekstimuotoisia lisätietopalveluja. Näkövammaisten äänitekstityspalvelut laajenevat TV1:n lisäksi myös muille kanaville. Kuulovammaisille tekstitettyjen kotimaisten ohjelmien määrää lisätään noin 30 prosenttiin.

YLEn neuvontapalvelu

Yleisradion neuvontapalvelu Digirinki palveli asiakkaita 15.8. – 14.9.2007. Digitaalisiin kysymyksiin keskittyvä YLEn neuvontapalvelu jatkaa Digiringin työtä ajalla 5.11.2007- 4.4.2008. Yleisradion digineuvontapalvelun ydin muodostuu YLE Tekniikan henkilöstöstä. Lisäksi vastauspalvelua varten on koulutettu muita yhtiön työntekijöitä sekä pääasiassa tekniikan alan opiskelijoita. Neuvonta palvelee joka päivä klo 9-21. Puheluja on tullut viikoittain noin 400.

Digikummitoiminta

Yhtiön digikummitoiminta on jatkunut vuoden 2007 loppuun saakka vilkkaana. Digikummit ovat opastaneet tuhansia suomalaisia mm. Yleisradion omissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä kansallisissa, kaikkien toimijoiden yhteisissä tapahtumissa. Opastustilaisuuksia on ollut runsaat sata.

Yleisradio ja Pihtipudas

Pihtiputaan kunta lähti keväällä 2006 Yleisradion kanssa yhteiseen hankkeeseen, jonka tarkoituksena oli edistää digisiirtymää. Elokuussa 2007 kunnan puolesta h-hetkeen oltiin valmiita. Kaikissa kunnan julkisessa käytössä olevissa kiinteistöissä; kunnantalolla, terveyskeskuksessa, vanhustentalolla ja kouluissa oli mahdollista vastaanottaa digitaalisia televisiolähetyksiä. Pihtiputaan lukion digikummit tekivät toukokuusta 2006 marraskuuhun 2007 ensiarvoisen merkittävää opastus- ja neuvontatyötä ja edistivät omalta osaltaan Pihtiputaan siirtymistä digiaikaan 31.8.2007. Opastuksen ja neuvonnan kohteina olivat erityisesti Pihtiputaan vanhukset, joita digikummit auttoivat henkilökohtaisilla kotikäynneillä.

Yleisradio teetti kuntalaisilla kaksi digikyselyä, toisen tammikuussa, toisen touko-kesäkuussa 2007. Kesäkuun alussa lähes 600 pihtiputaalaista eli lähes kolmannes talouksista vastasi Yleisradion digikyselyyn digisovittimien hankinnasta, katsotuimmista digitaalista televisiokanavista ja katseluun liittyvistä teknisistä ongelmista. Vastaamaan innostuivat erityisesti digitaalisen television jo hankkineet taloudet, vastaajista 84 prosenttia. Pihtiputaalla todettiin näkyvyysongelmia, pääimmäisenä syynä puutteelliset antennijärjestelmät. Kyselyn avulla Yleisradio ja Digita Oy saivat yksityiskohtaista tietoa katseluongelmista niin Pihtiputaan keskustassa kuin kylilläkin. Yleisradion pyynnöstä Digita Oy ratkoi näitä ongelmia heinäkuussa 2007 yhdessä asukkaiden kanssa. Kyselyn mukaan kuntalaisten suurimmat ongelmat kohdistuivat antennisignaalin

heikkouteen. Digita Oy kartoitti tilannetta neljän päivän ajan tarkoitukseen rakennetulla mitta-autolla, vastaanottoantennin silmämääräisellä tarkastuksella, joissakin tapauksissa sisäverkon kunnon selvityksellä sekä rasiatason mittaamisella. Kaikissa mitatuissa paikoissa ongelmat johtuivat puutteellisista tai viallisista antennijärjestelmistä. Yleisin syy oli vastaanottoantennin liian pieni vahvistus. Antenneja oli myös suunnattu väärin. Osa antenneista oli vanhoja ja viallisia.

Kartoituksen jälkeen Yleisradio järjesti kuntalaisille antenniasioihin keskittyvää neuvontapalvelua kahden päivän ajan 10. – 11.8.2007.

Aamu-tv:n raportti Pihtiputaalta nähtiin Digiviikolla (13. - 19.8.). Pihtipudas- raportointia ja -uutisoitua oli myös YLE Radio Keski-Suomessa ja Keski-Suomen Alueuutisissa.

Pihtipudas on ollut näkyvästi esillä YLE:n kanavilla koko sopimuskauden ajan.

Tapahtumat

Yleisradio esiintyi näyttävästi Viiden tähden kanavaperheenä Helsingissä järjestetyillä Mediapäivillä maaliskuussa 2007. Yhtiön tavoitteena oli esitellä ohjelmistoaan monipuolisesti ja vauhdittaa digisiirtymää. Yleisö sai osallistua myös kolmen ohjelman nauhoitukseen. YLE:n osastolla nauhoitettiin Uutisvuoto, Pressiklubi ja MusiikkiTV. Digineuvontaa varten YLE:n osastolla oli vuorovaikutteinen kosketusnäyttö, ns. Digikioski, josta yleisö sai omatoimisesti runsaasti digitietoutta.

Kesällä 2007 Yleisradio osallistui liikenne- ja viestintäministeriön TV2007-ryhmän organisoimaan operaatio Digipysäkkiin. Kiertue eteni viikon aikana kahdeksalle eri paikkakunnalle. Yleisradio oli edustettuna kullakin pysäkillä, mutta panosti erityisesti kiertueen viimeiselle pysäkille Hämeenlinnassa, jossa mukana oli myös YLE Radio Häme.

Televisiomaksujen määrän alenema

Digitalisuuteen siirtyminen aiheutti syyskuun alussa 2007 televisiomaksujen määrän aleneman. Noin 50 000 televisiomaksua jätettiin maksamatta. Palautetutkimuksen mukaan voidaan arvioida, että ko. kotitaloudet ovat jättäneet televisiomaksun maksamatta, koska ovat joko luopuneet kokonaan katselusta, kritisoivat digitalisointia tai ovat ylipäättään haluttomia televisiomaksun maksamiseen.

Katsojaosuus siirtymän jälkeen

Televisiomaksun määrän alenemasta huolimatta YLE:n osuus television katselusta on lisääntynyt digisiirtymän 31.8.2007 jälkeen. YLE:n kanavia on katseltu entistä enemmän, vaikka kilpaileva kanavatarjonta on lisääntynyt. Esimerkiksi Juhlakaudella 2007 (joulu–loppiainen) YLE:n suosio nosti kokonaiskatseluosuuden 47,5 prosenttiin. Vastaava osuus vuonna 2006 oli 45,9 prosenttia. YLE Teema ja YLE FST5 ovat kasvattaneet katsojaosuuttaan edellisvuoteen verrattuna merkittävästi. YLE Uutiset

koetaan Suomessa selvästi luotettavimmaksi uutisorganisaatioksi. Myös urheilutarjonnassaan YLE on kilpailijoitaan suosituimpi.

10.2. Muiden televisiotoiminnan harjoittajien panostuksia

MTV Oy / MTV3

MTV Media on tarjonnut uusia kanavia digitaaliseen televisioon siirtymisen edistämiseksi. Tukeakseen siirtymistä digitaaliseen vastaanottoon yhtiö aloitti marraskuussa 2006 maksutelevisiotoiminnan. Pakettiin liitettiin neljä maksullista televisiokanavaa: MTV3 MAX, Subtv Juniori, Subtv Leffa ja MTV3 Fakta. Kanavat suunnattiin eri kohderyhmille siten, että MTV3 MAX on miesten kanava, jolla lähetetään mm. Formula-kilpailut suorina lähetyksinä, MTV3 Fakta on dokumenttikanava, Subtv Juniori on lasten ikioma kanava ja Subtv Leffa on elokuvakanava.

Sub-kanavan näkyminen maanpäällisessä verkossa ainoastaan digitaalisena on ollut merkittävä tekijä antenniverkon penetraation kehityksessä.

Kaikki kanavat lähetettiin kaapeliverkossa. MTV3 MAX ja Subtv Juniori lähetettiin lisäksi myös maanpäällisessä digitaalisessa verkossa. Myöhemmin Subtv:n rinnakkaiskanavan lähetyksiaika jaettiin siten, että lasten kanava (Subtv Juniori) lähetetään lasten katseluaikaan klo 06.00-20.00 ja aikuisyleisölle suunnattu elokuvakanava (Subtv Leffa) klo 20.00-06.00. MTV3 Fakta lähetettiin 1.9.2007 alkaen myös maanpäällisessä digitaalisessa verkossa.

Maksukanavien myynnistä ja markkinoinnista tehtiin sopimus Digi TV Plus Oy:n kanssa ja paikallisten kaapelitelevisioyhtiöiden kanssa. Kanavapaketti sai hyvän vastaanoton yleisön keskuudessa. Vuoden 2007 lopussa MTV:n maksutelevisiopakettilla oli kaikkiaan 320.000 tilaajaa.

Vuoden 2007 alussa MTV Oy julkisti laajentavansa maksutelevisiopalvelua aloittamalla maaliskuun 2008 alussa kaapeliverkoissa kolme maksukanavaa lisää. Nämäkin on suunnattu eri kohderyhmille seuraavasti: MTV3 AVA on naisille suunnattu kanava, MTV3 Sarja on suosituimpia sarjaohjelmia välittävä kanava, ja MTV3 Scifi välittää tieteisohjelmia.

Katvealueiden määrän pienentämiseksi yhtiö oli mukana muiden televisioyhtiöiden kanssa tilaamassa kesäkuussa 2007 Digita Oy:ltä vielä 48 täytelähetintä lisää. Myöhäisen ajankohdan takia täytelähettimet saatettiin asentaa paikoilleen vasta vuoden 2007 lopulla, ja kuusi täytelähetintä jäi asennettavaksi taajuuskoordinaatiosyistä vuoden 2008 puolelle.

Järjestelystä aiheutui tilapäisiä katveja, joilla asuville televisioyhtiöt osoittivat subventoidun satelliittipaketin. Pakettiin sisältyvää vastaanotinta on myöhemmin mahdollista käyttää myös maanpäällisten lähetyksen vastaanottoon. Järjestelystä sovittiin Canal Digitalin kanssa.

MTV Oy tuki digitaaliseen televisioon siirtymistä lähettämällä kanavillaan yhteensä kuusi muiden televisioyhtiöiden kanssa yhteistä digikampanjaa sekä Eläköön yhteys -kampanjan. Sulevi Peltolan tähdittämät spotit olivat:

- Sulevi Peltola hankkii digiboksin
- Naapurin Tuula
- Tytär
- Väärinkäsityksiä ballerina
- Väärinkäsityksiä veikkausliiga
- Pihalla.

Yhtiö esitti televisiospotteja yli kahden vuoden ajan. Lisäksi kampanjoinnissa käytettiin MTV3 Tekstikanavaa loppuvuodesta 2005 lähtien. MTV3 Internetissä kampanjoitiin näkyvästi maanpäällisen analogisen lähetyksen sulkemista edeltävät kuukaudet. Lisäksi analogisilla televisiokanavilla lähetettiin elokuun loppupuolella tiivistyvään tahtiin seuraava teksti:

"Tämän kanavan analoginen tv-lähetys päättyy antennitalouksissa lauantaina 1.9.2007 kello 04.00."

Digikampanjoinnin onnistumista tutkittiin vuoden 2006 lopulla. Se oli yksi vuoden huomatuimpia ja pidetyimpiä televisiokampanjoita ja sai 93 prosentin huomioarvon.

SW Television Oy / Nelonen

Nelonen on osaltaan edistänyt kuluttajien sujuvaa siirtymistä kokonaan digitaalisiin televisiolähetyksiin muun muassa seuraavin keinoin. Yhtiön talvella 2007 aloittanut uusi JIM -kanava on ollut ainoastaan digitaalisessa jakelussa, ja yhtiö on kaikessa viestinnässään noudattanut linjaa, jonka mukaan kaapelitelevisioverkoissa ei tule jatkaa analogisia lähetyksiä enää helmikuun 2008 jälkeen.

Siirtymästä tiedottamiseksi Nelonen on lähettänyt kanavillaan liikenne- ja viestintäministeriön viestintäryhmän tuottamia ”Sulevi – digi-digi” – tietoisuuksia sekä tarjonnut kanavansa teksti-tv-palvelussa ”TekstiNelonen” digi-tv-infosivut ja Nelosen verkkopalvelussa nelonen.fi digi-infoa. Yhtiö on myös osallistunut digi-tv-info (0306 344 488) kuluttajapalvelun ylläpitämiseen ja lisäksi syyskuun 2007 alun siirtymävaiheeseen varauduttiin lisääntyvään kuluttajaneuvontatarpeeseen. Yhtiölle ohjautui kuitenkin hyvin vähän kyselyjä.

Lisäksi Nelonen on osallistunut sekä TV2007-työryhmän että liikenne- ja viestintäministeriön viestintäryhmän työskentelyyn ja Digi-tv-infon järjestämiin maakuntakiertueisiin.

Yhtiö on ollut osaltaan osallistunut satelliittivastaanottolaitteistojen subventointiin katvealueilla sijaitseville talouksille ja ollut mukana toteut-

tamassa Digita Oy:n kotitalouksille suunnatun mittaus- ja antennipalvelua yhdessä Yleisradio Oy:n ja MTV3:n kanssa.

Kaapelitelevisioyhtiöt

Kaapelitelevisioala kokonaisuutena on jo kolmen yhteisen, valtakunnallisen Cable Open!-maksutelevisiokampanjan (marraskuussa -06, helmikuussa -07) yhteydessä korostanut digitaaliseen televisioon siirtymistä. Neljäs Cable Open-viikonloppu järjestetään vielä kaapelin digisiirtymän jälkeen maaliskuussa 2008.

Kaapelitelevisioliiton aloittama Cable Ready –laitetestaustjärjestelmä on tuonut markkinoille useita testatusti toimivia digisovittimia ja integroitua digitelevisioita kaapelitelevisioverkkoon. Testilaboratorioiden määrä lisääntyi yhdestä kahteen vuonna 2007, ja Cable Ready –hyväksytyjä laitteita on jo kymmeniä. Laitetestaus jatkuu edelleen FiCom ry:n alaisuudessa.

Welho, jonka kiinteään verkkoon pääkaupunkiseudulla on kytketty yli 318.000 taloutta, on kokonaan digitaaliseen televisioon siirtymisen edistämiseksi panostanut vuoden 2008 tammi- helmikuussa digisovittimien markkinointiin ja julkaissut tiedotuksellisen ilmoituksen Helsingin Sanomissa tammikuussa 2008. Welhon digitaaliseen televisioon siirtymiseen keskittyvä asiakaslehti oli jaossa pääkaupunkiseudulla viikolla 7. Lehden jakelu oli 315 000 kappaletta. Lisäksi tiedon lisäämiseksi panostettiin viestinnän internetsivuilla, infokanavalla, laskunliitteissä, sähköpostikirjeissä ja puhelinpalvelun jonotiedotteissa.

Welholla oli kuvaruudussa analogisten kanavien (TV1, TV2, MTV3, Nelonen ja osittain myös Sub) päällä 1.2.2008 alkaen tekstit analogisten lähetyksen päättymisestä. Yleisradio Oy:n kanavien päällä muutoksesta kertovat tekstit olivat sekä suomeksi että ruotsiksi. Welho lisäsi myös henkilöstöresursseja puhelinpalveluun ja Welho –myymälään helmikuun 2008 ajaksi.

Tampereen Tietoverkko Oy on järjestänyt käytännön neuvontaa tarvitseville puhelinneuvontapalvelun. Kaapeli-TV-digi-info aloitti toimintansa 1.7.2006, ja se vastaa kysymyksiin joka päivä kello 9-21 numerossa 010 3095 350.

TTV valmisti kesällä 2007 sarjan digitietoiskuja. Ne käsittelevät lyhyesti ja käytännönläheisesti muun muassa digisovittimen hankintaa, asennusta ja ominaisuuksia sekä yleisimpien ongelmatilanteiden ratkaisemista. Digimaailmaa tekee niissä tutuksi näyttelijä Esko Roine. Tietoiskuja on esitetty säännöllisesti TTV:n Infokanavalla elokuusta 2007 lähtien. Ne ovat katseltavissa myös TTV:n verkkosivuilla osoitteessa www.ttv.fi.

TTV:n digisiirtymää koskeva tiedote jaettiin Tampereen alueen kotitalouksiin kesäkuussa 2007. Jakelu oli noin 140 000 kappaletta. Tiedotusta tuettiin lehti-ilmoituksin.

TTV on kouluttanut alueen suurimmat isännöitsijätoimistot kevään 2007 aikana. Myös jälleenmyyjien (ElisaShopit, Giganti, Markantalo jne.) koulutuksessa on painotettu digiasioita. Maksutelevisiomarkkinoinnissa on järjestetty erilaisia digikampanjoita.

TTV osallistui Digipysäkki-kiertueen tapahtumaan Tampereella elokuussa 2007.

Yhtiö jatkaa Kaapeli-TV-digi-infon puhelinpalvelua toistaiseksi. Samoin Digtietoiskujen pyörittäminen Infokanavalla jatkuu, ja ne ovat edelleen katsottavissa myös TTV:n verkkosivuilla. Kun analoginen jatkoaika päättyi, vapautuville kanaville tuli siitä erikseen tiedote ja ohjeet digikatseluun siirtymisestä.

TTV osallistui 19.2.2008 Lions Club Tampere Ruodun digi-tv-neuvontatapahtumaan. Se järjestettiin kirjastotalo Metsossa ja on suunnattu erityisesti ikäihmisille. Pirkanmaan Kiinteistöyhdistys ry. piti 20.2.2008 samassa paikassa isännöitsijöille ja taloyhtiöiden hallitusten puheenjohtajille tilaisuuden, jonka otsikkona oli "Analogisten loppumiseen 9 päivää". TTV osallistuu myös siihen.

Maksutelevisiotoimija Digi TV Plus Oy

PlusTV on ollut osaltaan suuri vaikuttaja antennikotien digitalisoinnin yhteydessä. Yhtiö sai ensimmäisen täyden toimintavuotensa (2007) aikana 220 000 uutta antennikotien maksutelevisioasiakasta.

PlusTV on myös merkittävä toimija jakeluteissä. Yhtiöllä on lähes 2 000 myyntipistettä ja kaikilla maksutelevisio-operaattoreilla on yhteensä 2 000 – 2 500 myyntipistettä.

PlusTV myy maksutelevisiopalveluita laskutettavan tilaussopimuksen lisäksi myös ennakkomaksullisina ns. pre-paid kioskipalveluina. Kioskimyynti tuo maksutelevisiokorttia lähemmäksi kuluttajaa ja jokapäiväistä arkea, mikä on ollut PlusTV:n tavoite maksutelevisio kortin lanseerauksen yhteydessä.

Maksutelevisiopalvelujen tilaajien osuus maanpäällisen digitaalisen televisioverkon televisio-kotitalouksista on noin 270.000 - 300.000 tilaajaa, joista siis valtaosa ovat PlusTV:n tilaajia. PlusTV:n pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa lähes 50 prosentin penetraatiotaso.

PlusTV on osaltaan tuonut Suomessa käsitteen "maksu-tv" koko kansan tietoisuuteen. Yhtiö käyttää myös voimakkaita panostuksia ja markkinointitoimenpiteitä maksutelevision yleistymiseen. Yhtiö onkin saavuttanut lähes 100 prosentin tunnettuuden reilussa vuodessa.

PlusTV on ollut aktiivisesti mukana myös yhden kordin järjestelmään siirtymisessä ja sen mahdollistamisessa kuluttajille yhteistyössä Canal Digitalin kanssa.

Yhtiö on myös tuotteistanut PlusTV Lisäkortin kotitalouksille, joissa on useampi kuin yksi televisio. Lisäkorttien avulla antennikodeissa voidaan katsella PlusTV:n kanavavalikoimaa kodin useammassa televisiossa tai kesämökillä. Palvelu lanseerattiin keväällä 2007.

Vuosittain on myös järjestetty noin kolmena eri viikonloppuna PlusTV Open mahdollisuus, jolloin kotitaloudet ovat voineet katsoa PlusTV:n maksutelevisiopaketissa olevia kanavia vapaasti tietyn määräjän.

Yhtiö tutkii aktiivisesti mahdollisuuksia laajentaa maksutelevisiotoimintaa eri päätelaitteisiin ja teknologioihin. Tällaisia ovat muun muassa mobiili-tv.

Digi TV Plus Oy on digitaalisten televisiokanavien jakeluun erikoistunut yritys, jonka palvelua markkinoidaan asiakkaille PlusTV-nimellä. PlusTV:n kohderyhmänä ovat kaikki suomalaiset antennitaloudet.

PlusTV-pakettiin kuuluu 11 kanavaa sekä kanavapaikka 23, jolla elokuvia ja sarjoja tarjoavat MTV3 Ava, SF Anytime ja PlusTV. Ainoana antennikoteihin PlusTV-paketti tarjoaa MTV - Music Televisionin kokonaisen, 24 tuntia vuorokaudessa lähettävän kanavan sekä Nickelodeonin lastenkanavan koko ohjelmiston, joka päivä kello 7.00 - 19.00. Kotimaisia yksinoikeuskanavia PlusTV-paketissa ovat URHEILU+KANAVA, MTV3 MAX, MTV3 Fakta, Sub Leffa, Sub Juniori ja DIGIVIIHDE. Myös ruotsinkielinen SVT Europa on tarjolla antennikodeissa PlusTV:n asiakkaille. Lisäksi PlusTV-pakettiin kuuluvat Discovery Channel ja Eurosport -kanavat.

10.3. Digita Oy

Analogisten lähetysten lopettaminen

Digita Oy valmistautui huolellisesti analogisten lähetysten lopettamiseen. Elokuun viimeisellä viikolla toteutettiin mediakiertue eri puolille Suomea. Kiertueen tarkoituksena oli varmistaa asianmukaisen informaation julkaisu paikallisissa medioissa. Viikon kohteina olivat Rovaniemi, Joensuu, Jyväskylä, Tampere ja Helsinki.

Lisäresursseja osoitettiin DigiTV Infoon. Viikonlopun aikana kaikki yhtiön neuvontaresurssit olivat käytössä auttaen myös DigiTV infoa puheluruuhkien selvittämisessä. Lisäksi yhtiön markkinointi-, viestintä- ja liiketoimintaresurssit olivat käytössä reagoiden nopeasti median asettamiin kysymyksiin.

Näkyvyysalueen parantaminen

Digita Oy on jatkanut maanpäällisen digitaalisen televisioverkon näkyvyysalueen parantamista syksyn 2007 aikana, kesällä 2007 televisioyhtiöiden kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Digita Oy toteutti kesäkuussa 2007 saadun lisätilauksen edellyttämät ensimmäiset asennus- ja käyttöönotto-työt poikkeuksellisen nopeasti. Digita Oy:n henkilökunnan poikkeuksellisen venymisen ansiosta yhdeksän ensimmäistä täytelähetintä saatiin joko väliaikaisin tai lopullisin ratkaisuin käyttöön syyskuun puoliväliin mennessä. Tämä pienensi merkittävästi katvealueilla asuvien ihmisten määrää.

Syksyn 2007 ja talven 2008 aikana rakennetaan yhteensä 50 täytelähetinasemaa, joista 43 oli jo toiminnassa tammikuun 2008 lopussa.

Lahdessa ja Tampereella tehtyjen muutosten myötä (lähetykset nostettiin päälähetysantenniin) näkyvyys parantui merkittävästi erityisesti näiden lähetyksien reuna-alueilla. Nämä muutokset helpottivat tuhansien katsojien vastaanottoa.

Neuvonta ja mittauspalvelut

DigiTV Info on jatkanut aktiivista toimintaansa vielä digitaaliseen televisioon siirtymisen jälkeen. Vuoden 2007 syyskuussa puheluita oli alussa noin 9 000 viikossa ja myöhemmin noin 4 000 viikossa. Vuoden lopussa puheluita oli viikoittain noin 3 000. Myös verkkopalvelu www.digitv.fi edelleen aktiivisessa käytössä. Vuoden 2007 aikana oli yhteensä 1,1 miljoonaa kävijää. Kävijämääriä seurattiin viikoittaisilla eri kävijöiden lukumäärillä. Digitv.fi:n sähköisessä karttapalvelussa on yli 200 000 kävijää vuodessa.

Haku tapahtuu kunnan nimen perusteella. Mikäli asuu usean kuuluvuus- ja näkyvyysalueen risteyskohdassa, karttapalvelu listaa kaikki alueella lähettävät radio- ja tv-asemat.

DigiTV

DIGITAN KARTTAPALVELU

Kunta:

Digi-TV:n näkyvyysalue
 Analogisen TV:n näkyvyysalue
 Analogisen radion kuuluualue

Tervetuloa Digitan karttapalveluun!

Voit hakea karttapalvelusta asuinkuntaasi lähinnä olevan radio- ja tv-aseman kahdella tavalla. Kirjoita kunnan nimi hakukenttään ja klikkaa hakupainiketta. Vaihtoehtoisesti voit liikkua lähennä- ja loitonna-painikkeilla kartalla ja klikata kunnan nimeä. Saat näytölle luettelon kanavista, jotka lähin radio- ja tv-asema lähettää.

Mikäli asut usean kuuluu- ja näkyvyysalueen risteyskohdassa, karttapalvelu listaa kaikki alueella lähettävät radio- ja tv-asemat. Klikkaamalla aseman nimeä saat näytölle luettelon kanavista, jotka kyseinen radio- ja tv-asema lähettää. Täytelähteet näkyvät listassa, mikäli niitä on alueella.

© Karttakone Oy 200 km

© 2008 Digita. All rights reserved.

Yhtiön neuvonta- ja mittausprojektia on jatkettu siten, että kesästä 2007 lähtien on tehty noin 650 mittaus- ja neuvontakäyntiä kuluttajilla. Lisäksi kuluttajilta on vastaanotettu noin 2000 katvealueilmoitusta.

Digita Oy:n neuvontapalvelun tavoitteena oli vastata kaikkiin sille kohdistettuihin kuluttajakyselyihin. Vaikeimpien tapausten osalta selvitystyöt olivat pitkiä ja haasteellisia, mutta yli 90 prosenttia tapauksista kyettiin korjaamaan antennineuvonnalla.

DigiTV Infon toiminta päättyy 14.3.2008, minkä jälkeen Digita Oy tarjoaa antennitalouksille neuvontaa uuden Digita Infon välityksellä.

Uusia kanavia uusille alueille

Uuden kanavanippu E:n lähetykset aloitettiin vuoden 2007 syyskuussa 11 lähetyksasemalta. Lokakuussa alussa aloitti neljä uutta asemaa ja vuoden 2007 loppuun mennessä aloitti kuusi asemaa lisää. Nyt lähetyksiä yhteensä 21 näkyvyysalueella ja kanavanipun väestöpeitto on noin 90 prosenttia. Vuoden 2008 ensimmäisen neljänneksen aikana tulee vielä kolme lähetyksasemaa lisää, jolloin väestöpeitto on noin 95 prosenttia.

C-kanavanipussa Canal+ laajentui marraskuussa 2007 neljälle uudelle lähetyksasemalle. Digita Oy käy aktiivisesti keskusteluita lisäasemista ja täytelähteistä.

10.4. Kodintekniikan maahantuoja ja vähittäiskauppa

Eläkön yhteys 2007

Kodintekniikan maahantuoja (Kotek) ja vähittäiskauppa osallistuivat Eläkön Yhteys –kampanjaan kouluttamalla kaikissa Suomen Lionsliiton piireissä liiton vapaaehtoistyöntekijöitä digisovittimien asennukseen ja käytön opastukseen.

Tiedottaminen

KOTEKin toimesta laadittiin vuoden 2007 aikana neljä digitelevisiota koskevaa lehdistötiedotetta, joissa keskityttiin informoimaan kuluttajia uusista teknisistä ratkaisuista ja poistamaan digilaitteiden hankintaan ja käyttöön liittyvää epävarmuutta. Heinä-elokuussa 2007 samoin kuin vuoden 2008 tammikuussa julkaistussa tiedotteessa aktivoitiin kuluttajia hankkimaan digisovittimet riittävän ajoissa, jotta vältettäisiin laitteiden loppuminen ja monenlaiset neuvontapalvelujen ruuhkautumisen aiheuttamat ongelmat itse digisiirtymän hetkellä.

KOTEKin edustajat jakoivat neuvoja kuluttajille elokuussa 2007 Yleisradio Oy:n ohjelmissa televisiossa ja Radio-Suomessa.

Muu yhteistyö

Kauppa osallistui aktiivisesti Kuluttajaviraston organisoimaan yhteistyöhön, jossa laadittiin tarkistuslistoja digilaitteiden myyjille ja oppaita kuluttajille laitteita ostettaessa. Lisäksi Kuluttajaviraston aloitteesta laadittiin ohjeita erilaisten vikatilanteiden varalle.

11. YHTEENVETO

11.1. Väliraportissa todetut erityiset haasteet ja miten niihin on pystytty vastaamaan

Syksyllä 2006 työryhmän väliraportissa todettiin, että positiivisesta kehityksestä huolimatta digitaaliseen televisioon siirtymiseen liittyy myös haasteita, jotka on ratkaistava kaikkia katsojia tyydyttävällä tavalla ennen siirtymistä. Työryhmä listasi erityisiksi haasteiksi digitaalisen television näkyvyyden, vastaanottimien toimivuuden, tiedottamisen, kiinnostavan sisällön lisäämisen, erityisryhmien huomioimisen sekä keinot kaapelitalouksien penetraation kasvattamisen.

Kuten edellä on kuvattu syksyn 2006 jälkeen viranomaisten, alan toimijoiden ja vapaaehtoistoimijoiden panostukset ovat kohdistuneet erityisesti yllä mainittujen haasteiden ratkaisemiseen.

11.2. TV2007-ryhmän laatima lista digisiirtymän opetuksista

TV2007-ryhmä on kerännyt seuraavaan yhteenvetoon asioita ja kokemuksia digisiirtymän eri vaiheista. Digitv-seurantaryhmä TV2007 – yhtyy ryhmän näkemyksiin ja pitää tärkeänä sisällyttää ne myös tähän työryhmän loppuraporttiin.

1. Markkinoilla on digitaalisen television lanseerausvaiheesta alkaen oltava riittävä määrä sovittimia sekä integroituja televisiolaitteita. Paikallinen kansalaisille suunnattu todellisten näkyvyysalueiden mittaustyö ja sen pohjalta toteutettava neuvonta on aloitettava välittömästi, kun digitaalinen lähetysverkko on valmistunut.
2. Digitaalisen lähetysverkon valmistumisen jälkeen on välttämätöntä vahvasti tiedottaa hyvän antennivastaanoton edellytyksistä. Jos Suomessa olisi saatu läpi tämä viesti vuodenvaihteessa 2005 - 2006, olisi kansalaisilla ollut 1,5 vuotta tehdä tarvittavia antennikorjauksia. Tehtävä kuuluu viranomaisille: määrittää hyvä ja toisaalta riittävä antennivastaanotto sekä välittää tieto siitä kansalaisille.
3. Sovittimien riippumaton testaus ja hyväksyntämenetelmä on syytä järjestää. Hyvänä esimerkkinä Suomen Cable Ready sekä Ruotsin Teracom:n järjestämä testaus.
4. Kun verkko on valmistunut ja mittaus- ja neuvontatyö käynnistynyt, voidaan tehdä tarvittavat lisäratkaisut katvealueiden kattamiseksi lainsäädännön ja toimilupien edellytysten mukaisesti. Erityisen hankalien maastojen ja reuna-alueiden katveiden näkyvyyskysymykset on ratkaistava mahdollisimman nopeasti.
5. Digisiirtymän ympärille tulee luoda ketjutettu, maksimaalinen neuvontaorganisaatio: Suomen mallin mukainen jakeluyhtiön, tv-yhtiöiden ja laitteiden maahantuojien yhdistelmämalli on suositeltava. Neuvojen mahdollisimman monipuolinen osaaminen ja resurssien suuri määrä ovat keskeisiä kansalaisneuvonnan onnistumisen kannalta.
6. Roadmap kohti digisiirtymää on saatava tukevaksi. Tehdyistä päätöksistä ei saa lipsua: päivämäärä, tekninen ratkaisu tai sallitut poikkeukset ovat näistä keskeisimpiä. Suomessa tosin huhtikuussa 2007 tapahtunut Yleisradio Oy:n päätös sallia keskusdigisovittimien käyttö, helpotti analogisten lähetysten loppumista, kun julkinen keskustelu aiheesta tyrehtyi. Päätökset kannattaa kuitenkin tehdä ajoissa - poukkoilua käsitellään julkisuudessa ansaitun kriittisesti. Kaikki muutokset horjuttavat kuluttajien

uskoa prosessiin, televisioyhtiöiden pitkäjänteiset suunnitelmat muuttuvat ja taloudellisen riskin muutoksista kantavat kauppa ja maahantuojat.

7. Jo käynnistysvaiheessa on ratkaistava mahdollinen yhteiskunnallinen tuki kansalaisille ja verotusratkaisut koskien laitteita sekä tarvittavaa asennus- ja käyttöönotto työtä.
8. Kaikkien toimijoiden saumaton yhteistyö on välttämätöntä. Suomessa tämä on onnistunut erinomaisesti.
9. Vapaaehtoisjärjestöt on pyrittävä saamaan mukaan avuksi seniorikansalaisten neuvontaan. Yhteistoiminta vapaaehtoistyötä tekevien järjestöjen kanssa onnistui erinomaisesti. Rakensimme vanhusten käyttöön sosiaalisen turvaverkon.
10. Hankkeelle on löydettävä henkilö, joka voi toimia asiantuntevana ja vakuuttavana keulakuvana. Ratkaisumalli, jossa tämä henkilö oli taustaltaan televisiotyön ammattilainen ja seniorikansalainen, lisäsi projektin uskottavuutta.
11. Digisiirtymä on brändättävä. Suomen digi-tv -viestintäryhmän harkittu ratkaisu sopia Sulevi Peltolan kanssa hänen toimimisekseen kansalaisviestinnän keulakuvana on ollut onnistunut.
12. Kansalaisviestintä on perustettava vain muutamalle, varmasti pitävälle peruslupaukselle. Tekniikan sijaan sisältö ja digitalisoinnin kansalaisille tuomat hyödyt on nostettava viestinnän kärjiksi. Digitalisoinnin tulee luvata vain porkkanaa - ei keppiä!
13. Digitaalisen vastaanoton penetraatiokehityksen lisäksi on hankittava säännöllisesti tutkimustietoa asenteista, laitekehityksestä ja käyttöön liittyvistä haasteista. Suomessa tämä toteutui hienosti liikenne- ja viestintäministeriön sekä toimijoiden yhteistyön lisäksi Kuluttajaviraston ja Viestintäviraston toteuttamilla tutkimuksilla.
14. Änkyröiltä ei voi välttyä. Kritiikkiä tulee kuunnella - medianäkyvyydellä ja kommunikointitaidoilla on varmistettava, että myös "puolustuksen" puheenvuoro saadaan aina esille.
15. Kansalaisten tunnot on tiedettävä. Ainoa keino on, että toimijat jalkautuvat yleisön pariin kohtaamaan heidän mielipiteensä ja ongelmansa.
16. Kansalaisten jokaiseen yhteydenottoon on vastattava.
17. Erityisryhmät on otettava huomioon: yksinäiset ja vanhukset, vammaiset, toimeentulotuella elävät, maahanmuuttajat. Jokaisen

ryhmän haasteet ovat erilaisia ja niihin on etsittävä ratkaisu.

18. On perustettava "task force". Erillisen toimiston sijaan toimijoiden edustajista koostuva matriisiorganisaatio takaa organisaatioiden tuen. Suomen mallissa viikkipohjainen kokoontuminen ja selkeät projektivastuut tekivät ryhmän toiminnasta tehokasta.
19. Kaikkiin sidosryhmiin on pidettävä säännöllisesti yhteyttä. TV2007 toteutti tätä tapaamisten lisäksi laajalla jakelulla lähetetyllä kuukausikirjeellä. Siinä kerrottiin sekä digitalisointiin liittyvät viimeisimmät tapahtumat että ryhmän työsuunnitelmat eteenpäin.
20. Kaikkiin eteen tuleviin kysymyksiin on löydyttävä vastaukset - tietopankki kannattaa perustaa työryhmän/toimiston tueksi.
21. Digisiirtymässä mukana olevien yritysten on sitouduttava myös sisäisiin toimenpiteisiin. Suomessa onnistunut esimerkki oli Yleisradion laaja oma toiminta digitalisoinnin edistämiseksi.
22. Kanavanippujen maantieteellisten peittojen tulee jo lähtötilanteessa olla tasavertaisia. Se tarkoittaa, että myös täytelähtämistä on saatavilla kaikkien päälähtäjien kanavanippujen ohjelmat.
23. Antenniasentajat ja isännöitsijät tarvitsevat hyvissä ajoin tiedot uusien kanavanippujen taajuusratkaisuista, jotta taloyhtiöiden antenniratkaisut voidaan koordinoita ja toteuttaa taloudellisesti järkevällä tavalla. E-kanavanipun käynnistyminen osoitti, että löytyi satoja taloyhtiöitä, joissa asennukset eivät olleet kunnossa.
24. Kun perusasiat ovat kunnossa, digisiirtymä voi edetä vauhdikkaasti.
25. Projektivastuu ei pääty analogisten lähetysten päättymiseen. Kansalaiset tarvitsevat myös siirtymän jälkeen neuvoja ja opastusta.
26. Televisioyhtiöiden tarjoamista vammaispalveluista ja maanpäällisessä verkossa toimivien maksutelevisioyhtiöiden yhden kortin järjestelmästä tulee informoida säännöllisesti.
27. Vaikka digisiirtymän ensimmäinen vaihe on ohi, nopea teknologinen kehitys edellyttää, että kaikilla tv-toimijoilla on jatkossakin yhteinen foorumi, joka käsittelee tuleviin ratkaisuihin liittyviä yksityiskohtia.

*Liite 1***VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS SIIRTYMISESTÄ KOKONAAN DIGITAALISEEN TELEVISIOTOIMINTAAN JA SIIHEN LIITTYVISTÄ TOIMENPITEISTÄ****1. PERIAATEPÄÄTÖKSEN TAUSTA JA TAVOITTEET**

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 22 päivänä toukokuuta 2003 parlamentaarisesti kootun työryhmän, jonka ensimmäisen vaiheen tehtävä oli selvittää, miten digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymistä voitaisiin nopeuttaa sekä minkä aikataulun ja periaatteiden mukaisesti tulisi siirtyä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan. Työryhmä antoi yksimielisen raporttinsa liikenne- ja viestintäministeriölle 8 päivänä joulukuuta 2003 ja esitti maanpäällisen analogisen televisiotoiminnan lopettamista 31 päivänä elokuuta 2007. Työryhmän esityksen lähtökohtana oli kuitenkin, että hyvissä ajoin ennen analogisten televisiolähetysten lopettamisvaihetta kaikilla suomalaisilla on asuinpaikasta ja varallisuusasemasta riippumatta mahdollisuus saada digitaalisen television palvelut kohtuullisin kustannuksin ja vaivatta käyttöönsä.

Asiasta pyydettiin lausunnot yli sadalta taholta. Yhtä lausunnonantajaa lukuun ottamatta kaikki kannattivat esitettyä lopettamisajankohtaa.

Yleisradio Oy on liikenne- ja viestintäministeriölle helmikuussa 2004 lähettämässään kirjeessä esittänyt, että valtioneuvosto päättäisi tehdä periaatepäätöksen siirtymiseksi kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan 31 päivänä elokuuta 2007 sekä siihen liittyvistä toimenpiteistä. Lisäksi Yleisradio Oy on ilmoittanut, että yhtiön hallitus tulee esittämään hallintoneuvostolle, että se tekisi maaliskuun 2004 aikana päätöksen analogisten televisiolähetysten lopettamisesta ja siirtymisestä digitaaliseen televisiolähetystoimintaan 31 päivänä elokuuta 2007.

Analogisten televisiolähetysten sulkemiseen liittyy myös perustuslaillisia näkökohtia. Se koskettaa ainakin sananvapautta, julkista palvelua, yhdenvertaisuutta ja omaisuuden suojaa.

Periaatepäätöksen tekemisen tavoitteena on asettaa selkeä päivämäärä, 31 päivä elokuuta 2007, jolloin siirtyminen kokonaan digitaalisiin televisiolähetysiin toteutetaan, ja julkaista ohjelma, jonka mukaisesti siihen edetään.

2. PERIAATEPÄÄTÖS

Suomessa on tarkoitus siirtyä kokonaan digitaalisiin televisiolähetysiin 31 päivänä elokuuta 2007. Tuolloin suljettaisiin maanpäälliset analogiset televisioverkot. Lähtökohtana on, että digitaalinen jakeluverkko kattaa koko maan vuoden 2005 loppuun mennessä.

Valmistelu edellyttää valtioneuvoston päätösten lisäksi myös muiden tahojen toimenpiteitä. Tämän johdosta periaatepäätökseen sisältyy myös muita kuin valtioneuvostoa koskeva toimenpideluettelo. Sen laatimisessa on otettu huomioon toimijoiden kan-

nanotot. Kohdassa 3 olevasta toimenpideluettelosta ilmenevät toimenpiteen sisältö, lakiperusta, vastuutahot ja toteuttamisaikataulu.

Valtioneuvoston tehtäviksi tuleviin toimenpiteisiin ryhtyminen edellyttää, että sekä Yleisradio Oy että televisiotoimiluvanhaltijat noudattavat omalta osaltaan periaatepäätöstä.

3. TOIMENPITEET

Toimenpiteen sisältö	Lakiperusta	Vastuu	Aikataulu
Yleisradio Oy:n hallintoneuvosto tekee päätöksen yhtiön siirtymisestä kokonaan digitaalisiin televisiolähetysiin 31.8. 2007	L Yleisradio Oy:stä 6 §	Yleisradio Oy	31.3.2004 mennessä
Uusia analogisia toimilupia televisiotoimintaan ei enää julisteta haettaviksi	Tv- ja radiotoimintalaki 9 §	Valtioneuvosto	1.5.2004 alkaen
Voimassa olevien kaupallisten ja muiden analogisten televisiotoimiluvanhaltijoiden toimilupaehtoja muutetaan siten, että analogiset toimiluvat ovat voimassa 31.8.2007 saakka	Tv- ja radiotoimintalaki 11 a §	Valtioneuvosto/ LVM, analogisen televisiotoiminnan toimiluvanhaltijat	31.5.2004 mennessä
Muutetaan valtioneuvoston asetusta televisio- ja radiotoimintaan sekä toimiluvanvaraiseen teletoimintaan määrättyjen taajuusalueiden käyttösuunnitelmasta (1159/2002) ja vastaavaa Ahvenanmaan maakuntaa koskevaa asetusta (1449/2001) siten, että taajuuksia ei voi enää käyttää analogiseen televisiotoimintaan 31.8.2007 jälkeen.	otetaan huomioon L Yleisradio Oy:stä 3 § ja tv- ja radiotoimintalaki 7 a §	Valtioneuvosto/ LVM	31.5.2004 mennessä
Maanpäällinen digitaalinen jakeluverkko rakennetaan vuoden 2005 loppuun mennessä koko maan kattavaksi	(Tv- ja radiotoimintalaki 11 a §)	MTV Oy Oy Ruutunelonen Ab Yleisradio Oy, muut digitaalisen televisiotoiminnan toimiluvanhaltijat toimilupien edellyttämällä tavalla	Yleisradio Oy:n ja eräiden televisiotoiminnan toimiluvanhaltijoiden kirje parlamentaariselle työryhmälle 24.10.2003
Siirrytään kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan	Em. toimenpiteet tehty lain mukaan	Valtioneuvosto, Yleisradio Oy, televisiotoiminnan toimiluvanhaltijat	31.8.2007